

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

การค้าต่างประเทศ, กรม. ภาวะการผลิตและการค้ามันสำปะหลัง. กรุงเทพมหานคร,
กรมการค้าต่างประเทศ, 2524. (อัดสำเนา)

____. การค้ามันสำปะหลัง. กรุงเทพมหานคร, กรมการค้าต่างประเทศ, 2525 (อัดสำเนา).

แก้ว สุรสิทธิ์. "มันสำปะหลังคนปลูกชักงายหลัง". เศรษฐกิจ. (พฤศจิกายน 2521) :
11-17.

คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการงานวิจัยการใช้มันสำปะหลัง.

แผนงานการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลัง. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการนโยบายมัน
สำปะหลังแห่งชาติ, 2527.

ควมคุมโรงงาน, กอง. "รายงานการศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมมันสำปะหลังอัดเม็ดแข็ง"

กรุงเทพมหานคร : กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2527. (อัดสำเนา).

เจริญศักดิ์ โรจนฤทธิ์เชษฐ์. มันสำปะหลัง. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาไร่นา

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.

เดชา ตูลานนท์. "ปัญหาการค้ามันสำปะหลัง". เอกสารสัมมนาระหว่างประเทศ เรื่องการ

แปรรูปและการเก็บมันสำปะหลัง. พัทยา : 2517.

พิศาล มโนมัยกุล. "มันสำปะหลัง". เอกสารวิชาการธนาคารกสิกรไทย. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์มาร์เกตติ้งมีเดีย, 2522.

พี.เจ. มาธอด. การผลิตและการควบคุมการส่งออกในประเทศไทยและการวางตลาดในยุโรป

ของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ด. แปลโดยสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย.

สมุทรปราการ : พิมพ์เรื่องพิมพ์, 2515.

มาตรฐานสินค้า, สำนักงาน. รวมกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขาออก. กรุงเทพฯ : ห้าง

หุ้นส่วนจำกัด รัตนโกสินทร์การพิมพ์, 2527.

ยงยุทธ อมาตยกุล. "การใช้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประชาคมเศรษฐกิจยุโรป". รายงาน

เศรษฐกิจรายเดือน. 22 (กรกฎาคม 2525) : 87-129.

รัชนีวรรณ อุทัยศรี. "ตลาดมันสำปะหลัง". กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522. (อัดสำเนา).

วรเทพ นาคะประวิง. "การวิเคราะห์เศรษฐกิจการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย".
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.

เศรษฐกิจการเกษตร, กอง. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2509, กรุงเทพ
มหานคร : โรงพิมพ์การชายส่งแห่งประเทศไทย, 2511.

____. การผลิต การตลาด และราคามันสำปะหลังของประเทศไทย ปี 2514. กรุงเทพ
มหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การชายและการซื้อของประเทศไทย, 2516.

____. สถิติการเกษตรของประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2515/16. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การชายและการซื้อแห่งประเทศไทย จำกัด. 2517.

____. ปัญหาการปลูก การแปรรูปผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานปลัดกระทรวง, 2516 (อัดสำเนา).

____. "ภาวะการผลิต การตลาด และความเหมาะสมในการลงทุน ในอุตสาหกรรมมันสำปะ
หลัง" เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร 107. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัด
กระทรวง, 2519. (อัดสำเนา).

____. สถิติราคามันสำปะหลังส่งโรงงานที่เกษตรกรขายได้ ปี 2510-2521. กรุงเทพ
มหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง, 2523. (อัดสำเนา).

เศรษฐกิจการเกษตร, สำนักงาน. "เขตการผลิตมันสำปะหลัง" เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร
ประเภทนโยบายการเกษตร เลขที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจ
การเกษตร : 2522.

____. สถิติการเกษตรของประเทศไทยปีเพาะปลูก 2525/26. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ประชาชนจำกัด 2527.

เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. "หัวมัน มันเส้น และมันอัดเม็ด" รายงานผลการศึกษาวิจัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์, 2522.

____. แถมกับการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์,
2526. (อัดสำเนา)

เศรษฐกิจอุตสาหกรรม, กอง. "อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง: รายงานการศึกษาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเฉพาะประเภท. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง, 2523. (อัดสำเนา)

____. "อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง: รายงานการศึกษาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเฉพาะประเภท. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง, 2525. (อัดสำเนา).

สมบูรณ์ ศิริประชัน. "รายงานมันสำปะหลัง: โครงการติดตามภาวะสินค้าส่งออกที่สำคัญของไทย. 1-4, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527. (อัดสำเนา).

อรสา กาญจน์มพะ. อุปสงค์ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตแผนกวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ภาษาอังกฤษ

Akrayuth Soontornwipart. "The Effect of the EEC's Common Agricultural Policy on Thai Cassava" Master of Economics (English Language program) Faculty of Economics, Thammasat University, 1981.

Atikul, Jamlong. An Econometric Model of Thai Cassava. School of Development Economics, National Institute of Development Administration, October 1978.

Behrman, Jere R. Supply Response in Underdeveloped Agriculture : A Case Study of Four Major Annual Crops in Thailand, 1937-1963. Amsterdam : North-Holland Publishing Co., 1968.

Carl Harmilton. "Economic Aspects of Voluntary Export Restraints" Current Issues in International Trade Theory and Policy. London : Macmillan and St. Martin Press, 1984.

Chirathivat, S. "Transnational Corporation in the Cassava Industry of Thailand" International Expert Group Meeting on Transnational Corporations in Primary Export Commodity, Bangkok, Thailand, 8-15 October 1979.

- Commission of the European Communities. The Agricultural Situation in the Community 1983 Report. Brussels. Luxemburg. 1983.
- _____. The Agricultural Situation in the Community 1983 Report. Brussels. Luxemburg. 1984.
- Kent Jones. "The Political Economy of Voluntary Export Restraint Agreement!" Ryklos 37 (1984) : 82-101.
- Ministry of Agriculture and Cooperatives. Thailand's Policy and Action Plan for Cassava. Bangkok, 1982.
- National Cassava Policy Committee. Cassava and Cassava Products. International Seminar., Bangkok, 1981.
- Nerlove, Marc. The Dynamic of Supply : Estimate of Farmers' Response to Price. Baltimore : Johns Hopkins University Press, 1958.
- Phillips, T.P. Cassava Utilization and Potential Markets. Ottawa, Canada : International Development Research Centre, 1974.
- Pongsrihadulchai, Apichart. Supply Analysis of Important Crops in Thailand. Ph. D. Dissertation, Iowa State University, 1981.
- Tackas, W. E. "The Non Equivalence of Tariffs Import Quota and Voluntary Export Restraints!" Journal of International Economics. 8 (November 1978) : 565-573.
- Thai Tapioca Trade Conference, 12-14 Septebmer, 1983. Bangkok : 1983.
- Titapiwatanakul, B. Cassava Industry in Thailand. Master Thesis, Thammasat University, 1974.
- _____. Analysis of Export Demand for Thai Tapioca. Ph.D. Thesis, University of Minnesota, 1979.
- _____. "The Role of Transnational Corporation in Tapioca Trade!" International Seminar on Cassava and Cassava Products, Bangkok, Thailand, 7-10 December 1981.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

คำจำกัดความของสินค้าที่ขียนขึ้นสำหรับใช้ในระบบ CCOO (CUSTOMS CO-OPERATION COUNCIL NOMENCLATURE)

07.06 Manioc, arrowroot, salep, Jerusalem artichokes, sweet potatoes and other similar roots and tubers with high starch or inulin content, fresh or dried, whole or sliced; sago pith A. Manioc, arrowroot, salep and other similar roots and tubers with high starch content, excluding sweet potatoes:

1. Fresh or dried, whole or sliced but not further processed
2. Other, including pellets
3. Other

Duty rate reduced to 5% subject to certain conditions.

11.04 Flour of the dried leguminous vegetable falling within heading no.07.05 or of the fruits falling within any heading in chapter 8; flour and meal of sago and of roots and tubers falling within heading no.07.06

EN. These products are those obtained by the simple grinding or grating of the pith of the sago palm, or of the dried roots of the manioc, etc. Some of these products are often subjected to HEAT-TREATMENT in the course of manufacture to eliminate TOXIC matters; this treatment may entail pre-gelatinization of the starch.

Duty rate 23%

ภาคผนวก ข.

คำจำกัดความของสินค้าที่จัดตั้งไว้ในระบบ

HARMONIZED SYSTEM NOMENCLATURE

07.14 MANIOC, ARROWROOT, SALEP, JERUSALEM
ARTICHOKES, SWEET POTATOES AND SIMILAR
ROOTS AND TUBERS WITH HIGH STARCH OR
INULIN CONTENT, FRESH OR DRIED, WHOLE
OR SLICED, WHETHER OR NOT IN THE FORM
OF PELLETS; SAGO PITH

This heading covers tubers and roots with high starch or inulin content and which are therefore used for manufacturing food or industrial products; it also covers sago pith. In some cases, the tubers and roots are also used directly for human or animal consumption.

The heading covers these products whether fresh or dried, whole or sliced. Pieces of these products may also be in the form of pellets produced either directly by compression or by the addition of binder (molasses, concentrated sulphite lyes, etc.); the proportion of added binder may not exceed 3% by weight.

In addition to the tubers and roots specifically mentioned in the heading text, the present heading includes dasheens (taros) and yams.

Products of this heading which are further prepared fall in other chapters, e.g., flour and meal (heading 11.06), starches (heading 11.08) and tapioca (heading 19.03).

The heading also excludes live dahlia tubers (heading 06.01), and potatoes, fresh or dried (heading 07.01 or 07.12 respectively).

11.06 FLOUR AND MEAL OF THE DRIED LEGUMINOUS VEGETABLES OF HEADING NO. 07.13 OF SAGO OR OF ROOTS OR TUBERS OF HEADING NO.07.14; FLOUR, MEAL AND POWDER OF THE PRODUCTS OF CHAPTER 8.

AGREED MINUTES

1. H.E. Nam Phoonwathu, The Minister of Commerce of Thailand, and Mr. Finn O. Fundelach, Vice-President of the Commission of the European Communities, met in Bangkok on 21 and 22 March 1979 to discuss, in the spirit of ASEAN - EEC Cooperation, the problems arising from Thai exports of tapioca products to the Community.

2. In the light of Community market developments, the Vice-President stressed the urgent need of achieving a halt in the growth of tapioca imports falling under Common Customs Tariff Heading No. 0706A from Thailand into the Community and of achieving over a reasonable period of time substantial reductions of these imports. These goals should be attained through agreement between Thailand and the Community.

3. The Minister stated that any reduction of tapioca exports without suitable alternatives would create a chain of adverse effects on socio-politico-economic development and stability not only of Thailand but of the ASEAN region. At the same time, he recognized the internal problems of the Community and, therefore, agreed that tapioca shipments from Thailand to the Community in 1979 would not exceed the total quantity shipped in 1978 and further stated his willingness to negotiate measures, in a spirit of cooperation, with a view to ensuring a gradual reduction of the quantity exported to the Community.

4. The Vice-President noted that the Government of Thailand has taken measures to contain the cultivation and production of tapioca products as well as providing possibilities for stabilizing the exports of these products particularly through the promulgation of the Royal Decree empowering the Minister of Commerce to impose export quota, premiums, and other restrictive measures.

The Minister emphasized that this Decree was promulgated by the Government of Thailand as a demonstration of its good faith towards arriving at mutually acceptable solutions to the Community's problems.

The Vice-President further noted the willingness of the Government of Thailand to take, in full cooperation with the Community, appropriate measures for the diversification of tapioca production towards other crops. Both sides agreed that such measures should diminish the dependence of Thailand on tapioca exports to the Community.

They should however not be implemented in such a way as to adversely affect Thailand's balance of payment, nor to hamper the economic and social development and political stability of Thailand.

The Minister acknowledged that the Community is already making some contribution towards the goal of diversification and is prepared, within the means at its disposal, to make substantially larger contributions on the basis of projects to be submitted by the Government of Thailand.

6. The Vice-President noted that the Thai Government might consider the introduction of a levy on tapioca exports which should result in some increase in export prices, and that the proceeds from such a levy could be used for crop diversification and, where necessary, for financing the cost of absorbing tapioca in excess of requirements, so as to stabilize agricultural incomes.

7. The Vice-President informed the Minister of the Commission's intention to propose to the Council of the European Communities the engagement of the procedures necessary under Article XXVIII of the GATT for the deconsolidation of the bound rate of duty on tapioca.

The Vice-President particularly stressed that such action or any other action directed towards imports of tapioca should not be taken with the intention of increasing Community's protection against Thailand but should only be seen as measures to prevent other suppliers undermining specific arrangements with Thailand.

8. It was decided to establish a joint working group to examine and recommend the modalities to ensure the satisfactory implementation of the measures envisaged

9. The Minister of Commerce of Thailand and the Vice-President will meet before the end of November 1979 to reach agreement on the arrangement to be implemented as from the beginning of 1980 and thereafter, on the basis of a report of the joint working group.

OUTLINE OF AN AGREEMENT ON COOPERATION
 BETWEEN
 THAILAND AND THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY
 IN
 RELATION TO MANIOC PRODUCTION, MARKETING AND TRADE

H.E. Tanchai KAMBHATO, Minister of Commerce of the Kingdom of Thailand and Mr. F.O. GUNDELACH, Vice President of the Commission of the European Communities, met in Bangkok on November 3-5, 1980 to further examine, in a spirit of cooperation, the problem existing in Thailand and in the European Communities with regard to manioc, in continuation of the meeting between H.E. Nam PHOONWATHU, former Minister of Commerce of Thailand and Vice President Gundelach in Bangkok on 21st and 22nd March 1979.

As a result of their discussions, the Minister and the Vice President agreed to submit to the Government of Thailand on the one side, and to the Council of the European Communities on the other side, the following outline of an agreement on cooperation between Thailand and the European Economic Community in relation to manioc production, marketing and trade.

Paragraph I

Taking into account the objectives of agricultural development and crop diversification in Thailand and of stabilizing the manioc markets in Thailand and the Community, Thailand undertakes to manage its exports of manioc within the subheading 07.06 A of the CCT to the Community during the six-year period from 1981 to 1986, divided into 3 phases, in such a way as to ensure that these exports do not exceed quantities agreed between Thailand and the Community.

Phase I

For the years 1981 and 1982, export quantities shall be

- a) 5.0 million tonnes per year; and
- b) an additional quantity of not more than 10 % of the annual quantity mentioned in sub-paragraph a) which shall be allowed for this two year period and which may be utilized in full, either wholly in one year or partially in both years, in

/order to .....

FB

7X

order to accommodate the usual fluctuation in the production of primary commodities and to facilitate the stabilization of manioc markets in Thailand and the Community.

Phase II

For the years 1983 and 1984 export quantities shall be

- a) 4.5 million tonnes per year; and
- b) an additional quantity of not more than 10 % of the annual quantity mentioned in sub-paragraph a) which shall be allowed for this two year period and which may be utilized in full, either wholly in one year or partially in both years, in order to accommodate the usual fluctuation in the production of primary commodities and to facilitate the stabilization of manioc markets in Thailand and the Community.

Phase III

During the first half of 1984, the export quantities for the years 1985 and 1986 shall be jointly fixed at a level below that fixed for Phase II. The same principle in sub-paragraph b) of Phase I and Phase II shall be applied. The extent of this further reduction shall be determined taking into account :-

- the effectiveness of the measures taken by the Community to safeguard Thailand's position on the Community's market.
- the level of the maximum levy on imports into the Community of the quantities to be agreed for this phase.
- Thailand's achievements in crop and market diversification.
- overall effects of Phase I and II on Thailand's economy and in particular her foreign exchange earning position.
- the situation and trends on the Community's agricultural markets.

It is understood that the quantities referred to in this paragraph shall not cover quantities in transit or re-exported to destinations outside the Community, or those subject to inward processing arrangements.

Paragraph 2

If serious additional balance of payments difficulties due to the control of exports of manioc, or major difficulties in the sensitive manioc production regions arise in Thailand or, if serious difficulties arise on the Community's markets for agricultural products, the two parties shall enter into consultation with a view to establishing whether such difficulties exist and, if necessary, shall agree on appropriate measures to be applied for the duration of these difficulties.

Paragraph 3 .....

776

Paragraph 3

The Community undertakes to limit the levy applicable to imports of manioc covered by the agreement to a maximum amount of 6 % ad valorem and to ensure that Thailand enjoys MFN treatment with respect to the rate of the levy. For the agreed quantities, the other import conditions shall be those existing under the present GATT binding.

Paragraph 4 *

Taking into account its international rights and obligations, the Community shall take appropriate measures to ensure that Thailand's position on the Community manioc market during the period covered by the agreement will not be significantly undermined by a substantial increase in the quantities of manioc imported from other countries. In this context the Community will also bear in mind the importance of imports of carbo-hydrate products which could compete directly with manioc.

Paragraph 5

Thailand shall ensure that the quantities covered by the agreement do not exceed the limits specified therein by ensuring that export certificates are not issued for any amount beyond such limits.

For its part, the Community shall undertake to adopt all necessary provisions to issue import licences for the products referred to above originating in Thailand, subject to the presentation of an export certificate, issued by the competent authority designated by the Thai Government. The import licence shall be issued within 7 days of such presentation.

---

* Thailand's comments on Paragraph 4

"Appropriate measures" include the following :

1. Establishment of a global tariff quota system for third countries other than Thailand. In establishing such a system, due consideration shall be given to the prevailing level of total imports of manioc into the Community relative to the quantities agreed upon between Thailand and the Community.
2. Taking into account the Community's international obligations, exports from Thailand exceeding the agreed quantities shall not be discriminated against in any variable levy system or by any other measure which the Community may introduce in the future in relation to the quantities imported from third countries into the Community exceeding the global tariff quota mentioned in the preceding paragraph.

/The date of .....

FB

76

The date of issue of export certificates shall determine the year to which the quantities shipped are to be attributed.

The competent authorities of both parties shall periodically exchange information necessary for verifying the actual quantities exported and imported so as to facilitate the implementation of the agreement.

Paragraph 6

The Community shall do its utmost to provide assistance for projects aimed at rural development and crop diversification in Thailand, and particularly in the poorest cassava-producing regions of the country. It is to be understood that projects under crop diversification shall also include research projects on the marketing of diversified crops as well as on the utilization of manioc.

In providing this assistance, the Community shall, apart from its own financial resources, seek the cooperation of other bilateral and multilateral donors, including in particular Member-States of the Community.

The Community shall also consider means of promoting private investment from Community sources in projects relating to diversification.

Paragraph 7

When the proper functioning of this agreement so requires meetings will be held at ministerial level between the Government of the Kingdom of Thailand and the Commission of the European Communities.

A permanent joint working group shall be set up, composed of representatives of the Community and of Thailand.

The group shall ensure that the agreement is being properly applied and is functioning smoothly.

It shall review regularly the progress of rural development and crop diversification in Thailand as well as the trends of production, trade and consumption of manioc in Thailand, the Community and the world, and market developments of carbo-hydrate products directly competitive with manioc.

The group would discuss any matter relating to the application of the agreement that may be put forward by either party and would recommend appropriate solutions to the competent authorities.

Meetings of the group would be held as often as is found necessary, and in any case at least once a year, at a time and place to be agreed.

Paragraph 8

[Handwritten signature]

72

Paragraph 8

The agreement is concluded for the period running from 1 January 1981 to 31 December 1986.

It shall continue to run for subsequent three year periods based on the quantities established for 1985 and 1986 if it is not denounced by either party, at least one year before expiry of the initial six year period or of any subsequent three year period.

However, before notifying the denunciation of the agreement, either party should enter into consultation with the other party in order to seek solutions or to agree upon amendments, which would make it possible to continue the agreement.

Bangkok, November 5, 1980

J. Kamhato

(Tamchai KAMBHATO)
Minister of Commerce

F.O. Gundelach

(F.O. GUNDELACH)
Vice President of the Commission
of the European Communities

ศูนย์วิทยุโทรพักร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความตกลงความร่วมมือ
ระหว่างประเทศไทยและประชาคมเศรษฐกิจยุโรป
ในเรื่องการผลิต การตลาด และการค้ามันสำปะหลัง

SAMARBEJDSAFTALE
MELLEM KONGERIGET THAILAND OG
DET EUROFÆJSKE ØKONOMISKE FÆLESSKAB
OM PRODUKTION OG AFSÆTNING AF
SAMT SAMHANDEL MED MANIOK

KOOPERATIONSABKOMMEN
ZWISCHEN DEM KOENIGREICH THAILAND
UND DER EUROPÆISCHEN WIRTSCHAFTSGEMEINSCHAFT
UEBER DIE PRODUKTION UND DIE VERMARKTUNG
VON MANIHOT SOWIE DEN HANDEL MIT MANIHOT

ΕΥΜΩΝΙΑ ΕΥΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΤΑΙΛΑΝΔΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΕΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ
ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΑΝΙΟΚΑΣ

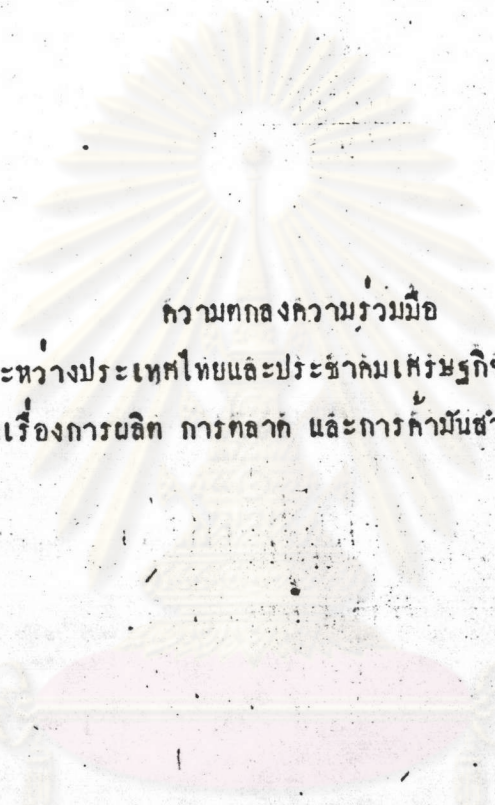
CO-OPERATION AGREEMENT
BETWEEN THE KINGDOM OF THAILAND AND
THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY
ON MANIOC PRODUCTION, MARKETING
AND TRADE

ACCORD DE COOPERATION
ENTRE LE ROYAUME DE THAILANDE ET
LA COMMUNAUTE ECONOMIQUE EUROPEENNE
CONCERNANT LA PRODUCTION, LA COMMERCIALISATION
ET LES ECHANGES DE MANIOC

ACCORDO DI COOPERAZIONE
TRA IL REGNO DI TAILANDIA E
LA COMUNITA' ECONOMICA EUROPEA
IN MATERIA DI PRODUZIONE, COMMERCIALIZZAZIONE
E SCAMBI DI MANIOCA

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST
TUSSEN HET KONINKRIJK THAILAND EN
DE EUROPESE ECONOMISCHE GEMEENSCHAP
INZAKE DE PRODUKTIE EN DE COMMERCIALISATIE VAN
EN HET HANDELSVERKEER IN MANIOK

ความตกลงความร่วมมือ
ระหว่างประเทศไทยและประชาคมเศรษฐกิจยุโรป
ในเรื่องการผลิต การตลาด และการค้าสินค้าประมง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะมนตรีประชาคมยุโรป

ฝ่ายหนึ่ง

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

อีกฝ่ายหนึ่ง

รับทราบว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยต้องพึ่งพาการนิคมสินค้าปะหลังและการส่งออก
สินค้าปะหลังไปยังประชาคมฯ และปัญหาการตลาดของประชาคมฯ ซึ่งเกิดจากการนำเข้า
สินค้าปะหลังเพิ่มขึ้น

สำนึกว่า การนิคมสินค้าปะหลังในประเทศไทยมีอยู่หนาแน่นในบริเวณที่ยากจนที่สุดและมีความ
อ่อนไหวทางการเมืองมากที่สุด

คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการเกษตรและการปลูกพืชทางชนบทในประเทศไทย และผล
ประโยชน์ร่วมในการรักษาเสถียรภาพของตลาดสินค้าปะหลังในประเทศไทยและประชาคมฯ

ยืนยันความตั้งใจของทั้งสองฝ่ายที่จะร่วมมือในเรื่องเกี่ยวกับการนิคม การตลาด และการค้า
สินค้าปะหลัง บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน

สำนึกว่า ความร่วมมือดังกล่าวควรดำเนินการให้สำเร็จในทางที่ก้าวหน้าและมุ่งผลทางปฏิบัติ
ไต่ตกลงที่จะหาความตกลงความร่วมมือในเรื่องการนิคม การตลาด และการค้าสินค้าปะหลัง
และเพื่อบรรลุจุดประสงค์นี้ ได้แต่งตั้งผู้มีอำนาจเต็มของทั้งสองฝ่าย คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะมนตรีประชาคมยุโรป :

Mr. Poul DALSAGER สมาชิกของคณะกรรมการ
ประชาคมยุโรป

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย :

าพฉา นายปุ่นมี ปุ่นศรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

ผู้ซึ่งได้แลกเปลี่ยนหนังสือมอบอำนาจถูกต้องของกันแล้ว

ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้ :

ข้อ 1

คำนี้ถึงวัตถุประสงค์ในเรื่องการศึกษาค่าการเกษตรและการปลูกพืชทางชนิกใน
ประเทศไทย และการรักษาเสถียรภาพของตลาดมันสำปะหลังในประเทศไทยและประชาคม
ประเทศไทยรวมทั้งจะจัดการส่งออกมันสำปะหลังไปยังประชาคมฯ ภายในหัวข้อ 07.06 A
ของพิธีกักอัตรากาที่มีร่วมในช่วงระยะเวลาห้าปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1982 ถึง 1986 ซึ่งแบ่งออกได้
อย่างที่จะประกันว่าการส่งออกเหล่านี้ไม่เกินปริมาณที่ตกลงกันระหว่างประเทศไทยกับ
ประชาคมฯ

สำหรับปี ค.ศ. 1982 ปริมาณการส่งออกจะเป็นจำนวน 5 ล้านตัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระยะที่ 1

สำหรับปี ค.ศ. 1983 และ 1984 ปริมาณการส่งออกจะเป็นดังนี้

- (ก) 5.0 ล้านตันต่อปี และ
- (ข) ปริมาณเพิ่มเติมไม่เกิน 10% ของปริมาณประจำปีตามที่ระบุไว้ในอนุวรรค (ก) ซึ่งจะส่งออกได้อีกสำหรับช่วงระยะเวลาสองปี และอาจใช้ปริมาณนี้อย่างเต็มที่ โภยไขมันกึ่งลิ้นภายในหนึ่งปีหรือใช้เพียงบางส่วนในทั้งสองปีก็ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับการขึ้นลงตามปกติเกี่ยวกับการผลิตสินค้าชั้นปฐม และเชื้ออำนวยต่อการรักษาเสถียรภาพตลาดมันสำปะหลังในประเทศไทยและประชาคมฯ

ระยะที่ 2

สำหรับ ค.ศ. 1985 และ 1986 ปริมาณการส่งออกจะเป็นดังนี้

- (ก) 4.5 ล้านตันต่อปี และ
- (ข) ปริมาณเพิ่มเติมไม่เกิน 10% ของปริมาณประจำปีตามที่ระบุไว้ในอนุวรรค (ก) ซึ่งจะส่งออกได้อีกสำหรับช่วงระยะเวลาสองปี และอาจใช้ปริมาณนี้อย่างเต็มที่ โภยไขมันกึ่งลิ้นภายในหนึ่งปีหรือใช้เพียงบางส่วนในทั้งสองปีก็ได้ เพื่อให้เหมาะสมกับการขึ้นลงตามปกติเกี่ยวกับการผลิตสินค้าชั้นปฐม และเชื้ออำนวยต่อการรักษาเสถียรภาพตลาดมันสำปะหลังในประเทศไทยและประชาคมฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เป็นที่เข้าใจว่า ปริมาณที่อ้างถึงในข้อนี้จะไม่ครอบคลุมถึงปริมาณที่อยู่ในระหว่าง การขนส่งหรือส่งออกต่อไปยังจุดหมายปลายทางภายนอกประชาคมฯ หรือปริมาณที่อยู่ในข่ายที่ ครอบคลุมเกี่ยวกับการแปรรูปภายในประชาคมฯ

ข้อ 2

หากความยุ่งยากทางการชำระเงินอย่างรุนแรงมีเพิ่มขึ้นเนื่องจากการ ควบคุมการส่งออกสินค้าประเภณีหรือความยุ่งยากประการสำคัญใน เขตการผลิตสินค้าประเภณี ที่มีความอ่อนไหวเกิดขึ้นในประเทศไทย หรือหากความยุ่งยากอย่างรุนแรงเกิดขึ้นใน ตลาด ผลิตภัณฑ์เกษตรของประชาคมฯ ภาที่ทั้งสองฝ่ายจะปรึกษาหารือกัน เพื่อพิสูจน์ว่าความ ยุ่งยากดังกล่าวมีอยู่หรือไม่ และถ้าจำเป็น จะตกลงกันเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่เหมาะสม ที่จะนำมาใช้ในช่วงที่มีความยุ่งยากเหล่านี้

ข้อ 3

ประชาคมฯ รับผิดชอบที่จะจำกัดภาษีที่ใช่กับการนำเข้าสินค้าประเภณีซึ่งอยู่ภายใต้ ความตกลงนี้ ในอัตราสูงสุดไม่เกิน 6% ของราคาสินค้า และรับประกันว่า ประเทศไทย จะได้รับการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ซึ่งในส่วนของที่เกี่ยวกับอัตราภาษี สำหรับปริมาณที่ใดตกลงกันนั้น เงื่อนไขอื่น ๆ ในการนำเข้าจะเป็นไปตามเงื่อนไขที่มีอยู่ ภายใต้อัตราขั้นต่ำตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยอัตราภาษีศุลกากรและการค้าในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ 4

โดยคำนึงถึงสิทธิและข้อผูกพันต่าง ๆ ระหว่างประเทศของประชาคมมา
ประชาคมมา จะดำเนินการต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อประกันว่า สถานะของประเศ
ไทยในทลาคมน้ำประหลังของประชาคมมา ระหว่างช่วงระยะเวลาที่ครอบคลุมโดยความ
ตกลงจะไม่ถูกกระทบกระเทือนอย่างสำคัญจากการ เพิ่มปริมาณน้ำประหลังซึ่งนำเข้ามาจาก
ประเทศอื่น ๆ อย่างมาก ในการนี้ ประชาคมมา จะคำนึงถึงความสำคัญของการนำเข้า
ผลิตภัณฑ์คาร์โบไฮเดรตซึ่งอาจแข่งขันโดยตรงกับน้ำประหลังด้วย

ข้อ 5

ประเทศไทยจะประกันว่า ปริมาณที่อยู่ภายใต้ความตกลงนี้จะไม่ เกินขีดจำกัด
ที่ระบุไว้ในความตกลง โดยประกันว่าจะไม่ออกใบอนุญาตการส่งออกสำหรับจำนวนที่ เกิน
ขีดจำกัด เรื่อนว่านั้น

ในส่วนองประชาคมมา ประชาคมมา จะดำเนินการกำหนดกมบัญชีที่จำเป็น
ทั้งหมดในการออกใบอนุญาตการนำเข้าสำหรับสินค้าที่อ้างถึงข้างต้นซึ่งมีแหล่งกำเนิดใน
ประเทศไทย โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องแสดงใบอนุญาตการส่งออกซึ่งออกให้โดยเจ้าหน้าที่
ผู้มีอำนาจซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐบาลไทย ใบอนุญาตการนำเข้าจะออกให้ภายใน 7 วัน
นับแต่วันที่มีการแสดงใบอนุญาตการส่งออกดังกล่าว

วันที่ออกใบอนุญาตการส่งออกจะกำหนดปีที่ส่งออกให้สำหรับปริมาณนั้น

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีทั้งสองฝ่ายจะแลกเปลี่ยนข้อสนเทศที่จำเป็น
เป็นระยะเพื่อตรวจสอบปริมาณส่งออกและนำเข้าที่แท้จริง เพื่อเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ
เป็นไปตามความตกลงนี้

ข้อ 6

ประชาคมฯ จะดำเนินการให้ถึงที่สุดที่จะให้ความช่วยเหลือแก่โครงการต่าง ๆ ที่มุ่งถึงการพัฒนาชนบทและการปลูกพืชทางชนบทในประเทศไทย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเขตการผลิตมันสำปะหลังซึ่งยากจนที่สุดของประเทศ ต้องเป็นที่เข้าใจว่าโครงการต่าง ๆ ภายใต้การปลูกพืชทางชนบทจะรวมถึงโครงการวิจัยด้านการตลาดเกี่ยวกับพืชที่ปลูกทางชนบทรวมทั้งด้านการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังด้วย

ในการให้ความช่วยเหลือนี้ นอกจากแหล่งการเงินของประชาคมฯ เองแล้วประชาคมฯ จะขอความร่วมมือจากผู้ให้ความช่วยเหลือทวิภาคีและพหุภาคีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รวมทั้งรัฐสมาชิกของประชาคมฯ

ประชาคมฯ จะพิจารณาวิธีการส่งเสริมความสำเร็จในเรื่องโครงการที่มีประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการกระจายการผลิตทางการเกษตรด้วย

ข้อ 7

เมื่อใดที่มีความจำเป็นเพื่อการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามความตกลงนี้ ให้มีการประชุมระดับรัฐมนตรีขึ้นระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและคณะกรรมการแห่งประชาคมยุโรป

ให้จัดตั้งคณะทำงานร่วมเป็นการถาวรคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของประชาคมฯ และของประเทศไทย

คณะทำงานนั้นจะให้ความมั่นใจว่า ความตกลงนี้ใช้บังคับอย่างถูกต้องและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างราบรื่น

คณะกรรมการจะพิจารณาหาหนทางความก้าวหน้าในการพัฒนาชนบทและการปลูกพืช
ทางชนบทในประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งแนวโน้มทางการผลิต การค้า และการบริโภค
มันสำปะหลังในประเทศไทย ในประชาคมฯ และในโลก และการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์
คาร์โบไฮเดรตซึ่งแข่งขันโดยตรงกับมันสำปะหลัง

คณะกรรมการจะพิจารณาเรื่องใดที่เกี่ยวข้องกับการใช้บังคับความตกลงนี้ ซึ่งอาจ
เสนอโดยภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และจะแนะนำทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

คณะกรรมการจะมีการประชุมบ่อยครั้งเท่าที่จำเป็น และในกรณีใดก็ตาม
อย่างน้อยที่สุดปีละครั้ง ตามเวลาและสถานที่ที่จะตกลงกัน

ข้อ 8

ความตกลงนี้จะใช้บังคับกับดินแดนต่าง ๆ ซึ่งสนธิสัญญาจัดตั้งประชาคม
เศรษฐกิจยุโรปใช้บังคับ และตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดในสนธิสัญญาดังกล่าวฝ่ายหนึ่ง
และกับดินแดนของราชอาณาจักรไทย อีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ 9

ความตกลงนี้จะมีผลบังคับขึ้นสำหรับช่วงระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ 1 มกราคม 1982
ถึง 31 ธันวาคม 1986

ความตกลงนี้จะยังคงมีอายุต่อไปอีกเป็นระยะเวลาสามปีในแต่ละระยะ
โดยถือเอาปริมาณที่กำหนดไว้สำหรับปี 1985 และ 1986 เป็นเกณฑ์ หากความตกลง
นี้ไม่ถูกยกเลิกโดยภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างน้อยหนึ่งปีก่อนการหมดอายุเวลาห้าปีแรก
หรือเวลาสามปีในภายหลัง

อย่างไรก็ตาม ก่อนการแจ้งการยกเลิกความตกลงนี้ ภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ควรมีการปรึกษาหารือกันกับภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อแสวงหาข้อแก้ปัญหาระหว่างกันเกี่ยวกับ
ข้อแก้ไข ซึ่งอาจทำให้ความตกลงนี้ดำเนินต่อไปได้

ข้อ 10

ความตกลงนี้จัดทำขึ้นเป็นสองฉบับ เป็นภาษาแคนาดา เนเธอร์แลนด์ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีก ไทย และอิตาลี แต่ละฉบับถูกต้องเท่าเทียมกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

นโยบายการผลิตตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อมีการกำหนดแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น เป้าหมายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 1 และ 2 คือการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ ภาคการเกษตรจึงมีเป้าหมายการเจริญเติบโตเช่นกัน แผนการดำเนินงานจึงกำหนดให้สร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การสร้างถนน เชื่อมรวมไปถึงการให้ความสนใจต่อโครงการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยหลายโครงการด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายแผนพัฒนา ฉบับที่ 2 พืชผลเกษตรหลักขณะนั้น ประสบปัญหาด้านการส่งออก จึงกระทบถึงภาวะเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เกิดขาดดุลการค้าอย่างมากในระหว่างนั้น

ดังนั้น ในแผนพัฒนาฉบับที่ 3 แม้ว่าจะยังมีเป้าหมายการเจริญเติบโตของภาคเกษตรเช่นเดิม โดยตั้งเป้าหมายให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 ต่อปี ขณะที่ในแผนที่ 2 มีเป้าหมายเพียงร้อยละ 4.3 ต่อปี แต่รัฐบาลก็มีนโยบายให้ผลผลิตในแผนที่ 3 นี้ ผลิตเพื่อสนองตอบตลาดต่างประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากอดีต ซึ่งมาตรการการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายข้างต้นนั้น คือการจัดการผลิตให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการและแบ่งเขตเกษตรเศรษฐกิจออกเป็น 19 เขต โดยถือหลักความเหมาะสมทางด้านนิเวศน์วิทยาและด้านเศรษฐกิจสำหรับการผลิตพืชผลในแต่ละเขตเป็นสำคัญ ปัจจัยที่นำมาพิจารณาในการกำหนดเขตดังกล่าวคือ ชนิดของดิน ปริมาณน้ำฝน ประเภทของไร่นา รวมทั้งพืชผลหลักที่นำมาซึ่งรายได้ของเกษตรกร และการแบ่งเขตดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อจัดหาแนวทางในด้านการส่งเสริมพัฒนา และเร่งรัดการผลิตพืชผลต่าง ๆ ที่เหมาะสมในแต่ละท้องที่

ภายใต้แผนพัฒนา ฉบับที่ 3 นี้เอง เมื่อรัฐบาลเริ่มกระจายความสำคัญทางการผลิตพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เพิ่มขึ้น จึงได้มีมาตรการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตเกษตร โดยจัดทำโครงการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตในสินค้าเกษตร 6 ประเภท คือ ข้าวโพด ถั่วเหลือง หม่อน-ไหม มะพร้าว กุ้ง และโคกระบือ และยังมีพืชบางชนิดที่มีเป้าหมายจัดการให้เป็นโครงการเร่งรัดต่อไป คือ ฝ้าย ยาสูบ และกาแฟ ทั้งนี้ เนื่องจากพืชผลเหล่านี้มีศักยภาพในการส่งออกสูง ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลยังมิได้ให้ความสำคัญต่อการผลิตมันสำปะหลัง เช่นที่ผ่านมา รวมทั้งโครงการอื่น ๆ ภายใต้แผนพัฒนา ฉบับนี้ เช่น โครงการวิจัยด้านเพาะปลูกและโครงการส่งเสริมการเกษตร ก็มิได้ให้ความสำคัญต่อมันสำปะหลัง เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดเป้าหมายอัตราการเพิ่มผลผลิตโดยเฉลี่ยในระหว่างแผนนี้ ได้ตั้งเป้าหมายอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยของมันสำปะหลังเป็นร้อยละ 6.4 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าอัตราการเพิ่มในแผนพัฒนาสองฉบับแรกที่เป็นปีละ 10.0 และ 13.8 ตามลำดับ ทั้งนี้ ได้ตั้งเป้าหมายให้ผลผลิตมันสำปะหลังในปี 2519 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่สาม เป็น 6.26 ล้านตัน จาก 4.593 ล้านตัน ในปี 2514 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่สอง (ตารางภาคผนวก ฉ)

ในการประเมินแผนพัฒนาฉบับที่ 3 นั้น ชี้ให้เห็นว่า อัตราการขยายตัวในภาคเกษตรต่ำกว่าเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ มีการขยายตัวเพียงร้อยละ 3.9 ในขณะที่เป้าหมายเป็นร้อยละ 5.1 ซึ่งมีสาเหตุเนื่องจากฝนทิ้งช่วง ทำให้พืชผลเกษตรได้รับความเสียหาย แต่อย่างไรก็ตาม มันสำปะหลังมีอัตราการเจริญเติบโตสูงถึงร้อยละ 15.8 ต่อปี จากที่ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 6.4 ต่อปี ผลผลิตปี 2519 สูงถึง 9.2 ล้านตัน จากที่ตั้งเป้าหมายในขั้นแรกเพียง 6.26 ล้านตัน

การเจริญเติบโตในอัตราที่สูงมากของมันสำปะหลังในระยะเวลาดังกล่าว ก่อให้เกิดความวิตกกังวลจากหน่วยงานรับผิดชอบอย่างมาก กล่าวคือ ได้มีความเห็นดังนี้

(1) ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 3 นั้น เป้าหมายการกระจายการผลิตยังมิได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากยังคงขึ้นอยู่กับพืชหลัก 6 ชนิด คือ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ปอ และยางพารา ซึ่งความสำคัญของพืชดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ สัดส่วนพื้นที่การเพาะปลูกมูลค่าเพิ่มและมูลค่าส่งออกของพืชผลทั้ง 6 ชนิด เมื่อเทียบกับผลผลิตการเกษตรทั้งหมดยังอยู่ในระดับสูง และสูงกว่าเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 2

(2) มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิตระหว่างพืชทั้ง 6 ชนิดนี้ กล่าวคือ พื้นที่ปลูกข้าวลดลงในขณะที่พื้นที่ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง และอ้อยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะมันสำปะหลังที่เพิ่มในอัตราที่สูงมาก

(3) ชี้ให้เห็นว่า มันสำปะหลังเป็นพืชที่ทำลายสภาวะแวดล้อมสูง กล่าวคือ เป็นการไ้ที่ดินอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการปลูกพืชที่ทำให้คุณภาพของดินเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังมีข้อสรุปว่า การค้นคว้าและวิจัยมันสำปะหลัง รวมทั้งปอด้วยนั้น ยังคงล่าช้าอยู่มาก

ดังนั้น ในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 แม้จะมีการตั้งเป้าหมายให้ภาคการเกษตรมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.0 ต่อปี โดยเน้นการปรับปรุงโครงสร้างการผลิตภายในสาขาเกษตรเองนั้น สำหรับเป้าหมายการผลิตมันสำปะหลัง มีการตั้งเป้าหมายการขยายตัวต่ำกว่าเป้าหมายภาคการเกษตรโดยส่วนรวม และต่ำกว่าเป้าหมายในแผนพัฒนาฉบับที่ 3 กล่าวคือ ให้มีอัตราการเพิ่มประ

มาจรร้อยละ 3.2 ต่อปี และกำหนดให้ผลผลิตเพิ่มจาก 9.2 ล้านตันในปี 2519 เป็น 9.8 ล้านตัน ในปี 2520 และเป็น 10.8 ล้านตัน ในปี 2524 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ 4 นี้

ผลการดำเนินงานพบว่า ผลผลิตสาขาเกษตรขยายเพิ่มขึ้นในอัตราประมาณร้อยละ 4 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่เพาะปลูก ความเสื่อมโทรมของดินและการขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรแหล่งน้ำ ผลที่ตามมาคือ ผลผลิตทางด้านเกษตรกรรมต่อไร่มีแนวโน้มต่ำลง และในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 นี้เอง พบว่ามันสำปะหลังมีปริมาณผลผลิตสูงกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ในอัตราที่สูงมาก กล่าวคือ ในปี 2524 มีผลผลิตสูงถึง 17.744 ล้านตัน สูงจากที่ตั้งเป้าหมายไว้ถึงร้อยละ 64.3 คือปริมาณ 7 ล้านตัน

ในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มผลผลิตภาคเกษตรกรรมให้สูงขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพทางการผลิตนี้ เน้นหนักด้านเร่งรัดการผลิตให้สอดคล้องกับการส่งออก และความต้องการใช้ภายในประเทศ รวมทั้งการกระจายความรู้ในด้านการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ให้แก่เกษตรกร โดยมีเป้าหมายให้ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.7 ต่อปี

อย่างไรก็ตาม จะพบว่าสำหรับเป้าหมายการผลิตมันสำปะหลังนั้น มิได้อยู่ในเงื่อนไขดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ได้ตั้งเป้าหมายการผลิตมันสำปะหลังไว้เท่ากันตลอด คือปีละ 14.7 ล้านตัน เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 3 จากการประมาณการในช่วงปลายแผนพัฒนาฉบับที่ 4 ว่า ปี 2524 จะได้ผลผลิตประมาณ 14.5 ล้านตัน และผลผลิตต่อไร่จากประมาณร้อยละ 2.1 ตัน คือไม่เพิ่มขึ้นจากเดิม อย่างไรก็ตาม จะพบว่า เป้าหมายการผลิตดังกล่าวต่ำกว่าความเป็นจริง แม้แต่การประมาณการ ว่าในปี 2524 ผลผลิตจะมีเพียง 14.5 ล้านตัน นั้น ความเป็นจริงมีผลผลิตสูงถึง 17.744 ล้านตัน สูงกว่าที่ประมาณการไว้ถึงประมาณร้อยละ 18 รวมทั้งพบว่า ในช่วงปี 2525-2527 นั้น ผลผลิตมันสำปะหลังมีปริมาณสูงกว่าที่ตั้งเป้าหมายไว้ สูงถึงระหว่างร้อยละ 21 - 36 คือมีปริมาณเป็น 17.788, 18.985 ล้านตัน ในระหว่างสามปีดังกล่าว ตามลำดับ

ตารางภาคผนวกที่ ฉ.1

เป้าหมายการเจริญเติบโตตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

	แผน 1 (2504-09)	แผน 2 (2510-14)	แผน 3 (2515-19)	แผน 4 (2520-24)	แผน 5 (2525-29)
เป้าหมายการเจริญเติบโต					
โดยส่วนรวม	6%	7%	7%	7%	6.6%
(เกิดขึ้นจริง)	(8.1%)	(7.2%)	(6.2%)	(8.6%)	(-)
เป้าหมายการเจริญเติบโต					
ภาค เกษตร	6%	4.3%	5.1%	5%	4.5%
(เกิดขึ้นจริง)	(5%)	(4.2%)	(3.9%)	(4.0%)	-
เป้าหมายผลผลิต					
มันสำปะหลังปีสุดท้าย : ล้านตัน	2.2	2.5	6.26	10.8	14.7
: ร้อยละ	-	-	6.4	3.2	0.3
(เกิดขึ้นจริง : ล้านตัน	(2.4)	(4.593)	(9.20)	(17.744) ¹	-
: ร้อยละ)	(10%)	(13.8%)	(15.8%)	(18%)	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

¹ ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นโยบายการผลิตมันสำปะหลังของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

เมื่อจะพิจารณานโยบายมันสำปะหลังที่เสนอโดยกระทรวง เกษตรและสหกรณ์โดยตรงนั้น จะเริ่มพิจารณาจาก เมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติ เศรษฐกิจการ เกษตร เป็นต้นมา กล่าวคือ เมื่อมีการประกาศพระราชบัญญัติ เศรษฐกิจการ เกษตรขึ้นเมื่อ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2522 โดยมีหลักการและเหตุผล เพื่อให้การวางนโยบายและแผนการผลิตให้ถูกต้องไว้ล่วงหน้า ให้การผลิตเพียงพอกับความต้องการภายในประเทศและ เหลือ เป็นสินค้าส่งออกทำรายได้เข้าประเทศ รวมทั้งให้มีส่วนราชการทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายและแผนพัฒนาการ เกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ทำแผนแม่บทไปดำเนินการ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ได้ผลตามแผนที่วางไว้ หรือจัดอุปสรรคในทางปฏิบัติ เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขต่อไป นั้น

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการ เกษตรและสหกรณ์ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน ผู้แทนจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และเลขาธิการสำนักงาน เศรษฐกิจการ เกษตรเป็นเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ มีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญคือ

- พิจารณากำหนดนโยบายการ เกษตรและแผนพัฒนาการ เกษตรและสหกรณ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องนโยบายและมาตรการในการวางแผนพัฒนาการ เกษตรและสหกรณ์
- พิจารณาและ เสนอความเห็น เกี่ยวกับการปรับปรุงและแก้ไขภาวะ เศรษฐกิจการ เกษตรของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี
- พิจารณา เรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับการ เกษตรและสหกรณ์ ตามที่ได้รับมอบหมายจาก คณะรัฐมนตรี

ดังนั้น โดยถือว่าคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการ เกษตรและสหกรณ์ เป็นองค์กรสำคัญในด้านการวางนโยบายของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ตามอำนาจในพระราชบัญญัติฉบับนี้ การพิจารณานโยบายมันสำปะหลังของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่ปี 2522 เป็นต้นมา จะยึดตามนโยบายที่เสนอโดยคณะกรรมการชุดนี้เป็นสำคัญ

นโยบาย หรือแนวทางการดำเนินงานในเรื่องมันสำปะหลังของกระทรวง เกษตร และสหกรณ์ที่ผ่านมา นั้น แยกเป็นสองส่วนที่สำคัญ คือ นโยบายแก้ไขปัญหาในระยะยาว และการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าในระยะสั้น ซึ่งสรุปนโยบายทั้งสองประการได้ดังนี้

(1) การแก้ไขปัญหาในระยะยาว

กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ได้ประเมินว่า ในขณะที่ภาวะการผลิตมันสำปะ หลังของประเทศไทยมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ แต่ตลาดที่รองรับผลผลิตดังกล่าวทั้งภายในและ ภายนอกประเทศมีจำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องลดผลผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดที่มีอยู่จริง ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยรักษาระดับราคามันสำปะหลังให้อยู่ในระดับที่ เหมาะสม รวมทั้งทำให้มีการใช้ทรัพยากรของประเทศให้ได้ประโยชน์สูงสุด

เพื่อที่จะควบคุมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดนั้น ในขั้นแรกจำเป็นต้องพิจารณาระดับความต้องการของตลาดที่แท้จริงว่ามีปริมาณเท่าใด แล้วจึงจะ สามารถกำหนดเป้าหมายการผลิตที่จะต้องทำการควบคุมต่อไป ซึ่งการพิจารณาระดับความต้องการ ของตลาดนั้น ได้มีการพิจารณาจากข้อจำกัดสองประการ คือ หนึ่ง การถูกจำกัดโควตาจากประชา คมยุโรป และไม่อาจหาตลาดใหม่ที่มีปริมาณความต้องการสูงในระยะเวลายาว สอง ตลาดภายใน ประเทศไม่อาจขยายได้ในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้น ช่วงที่ผ่านมาจึงมีการคำนวณว่า ปริมาณความ ต้องการหัวมันสดจะอยู่ในช่วงระหว่าง 16-20 ล้านตัน หัวมันสดคิดเป็นพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 7- 9 ล้านไร่ ทั้งนี้ คำนวณจากอัตราผลผลิต 2,300 กิโลกรัมต่อไร่

เมื่อทำการประเมินปริมาณความต้องการโดยส่วนรวมของประเทศแล้ว จึงจะกำหนด เป็นเป้าหมายการผลิตที่จะต้องทำการควบคุม ซึ่งมีมาตรการที่สำคัญสองประการที่ ต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน คือ การควบคุมการผลิตให้อยู่ในเขตที่กำหนด และการปลูกพืช เศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เหมาะสมทดแทน

(1.1) การควบคุมการผลิตให้อยู่ในเขตที่กำหนด

การกำหนดให้พื้นที่ใด เป็น เขต เกษตร เศรษฐกิจนั้น ตามพระราชบัญญัติ เศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2522 ให้อำนาจดังกล่าวแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและ สหกรณ์ ซึ่งจะดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการ เกษตรและ สหกรณ์ ที่มีหลักเกณฑ์การพิจารณา กำหนด เขต เกษตร เศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง ดังนี้

(1) พิจารณาจากจำนวนโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังต่าง ๆ ที่มีอยู่คือ โรงงานมันอัดเม็ด โรงงานมันเส้น และโรงงานแปงมัน

- (2) เป็นแหล่ง เพาะปลูกมันสำปะหลังในจำนวนที่มากอยู่แล้ว
- (3) ความอุดมสมบูรณ์ของดินพอสมควร
- (4) ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังต่อไร่ต่ำ

ทั้งนี้ การกำหนด เขตดังกล่าวจะสามารถดำเนินการ อย่างได้ผลนั้น กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ เสนอว่า จะต้องดำเนินการในหลายด้านประกอบกันไป คือ¹

- (1) กำหนดโควตาการส่งออก กล่าวคือ มีการแบ่งโควตาการส่งออกที่ได้รับจากประชาคมยุโรปให้แก่ผู้ส่งออกแต่ละรายล่วงหน้า เป็นจำนวนที่แน่นอน
- (2) กำหนดปริมาณการผลิตของโรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ด โดยให้ผู้ส่งออกแต่ละรายนำโควตาที่ได้รับการจัดสรรนั้น ไปจัดสรรให้แก่โรงงานมันสำปะหลังอัดเม็ด แต่ละโรง โดยทั่วถึงและยุติธรรม ในปริมาณที่แน่นอน เป็นการล่วงหน้า

(3) กำหนดปริมาณการผลิตของโรงงานมันเส้น คือให้โรงงานมันอัด เม็ดนำโควตาที่ได้รับไปจัดสรรแบ่งให้แก่โรงงานมัน เส้นที่อยู่ใน เขตการผลิตที่ได้กำหนดไว้

(4) จดทะเบียนผู้ปลูกมันสำปะหลังและเนื้อที่เพาะปลูก โดยกำหนดให้ เกษตรกรที่อยู่ใน เขตการผลิตที่กำหนดไว้ ต้องจดทะเบียน เป็นผู้ปลูกมันสำปะหลัง พร้อมทั้งแจ้ง เนื้อที่ที่จะปลูกมันสำปะหลัง ถ้ามีจำนวน เกษตรกรแจ้งความจำนงสูงกว่า เนื้อที่ที่กำหนดไว้ จะต้องจัดสรร เฉลี่ยให้ทุกคนด้วยความยุติธรรมโดยยึดหลัก เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังอยู่แล้ว และเนื้อที่ที่เคยปลูกอยู่ในปีก่อน เป็นหลักพิจารณา

การนำ เสนอตามมาตรการดังกล่าว รัฐบาลต้องกำหนดเป็นโควตา ส่งออกล่วงหน้าทุกปี พร้อมทั้งกำหนดราคาขั้นต่ำส่งออกไว้ด้วย

นอกจากนี้ ได้ เสนอว่าควรมีมาตรการสนับสนุนการกำหนด เขต การผลิตดังกล่าว ดังนี้

¹ เอกสารการประชุมคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการ เกษตรและสหกรณ์ ครั้งที่ 1/2522 วันศุกร์ที่ 10 สิงหาคม 2522.

(1) ให้มีการพยุงราคาหรือประกันราคามันสำปะหลังแก่เกษตรกรผู้ปลูกในเขตการผลิตและอยู่ภายในโควตาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและให้ความมั่นใจแก่เกษตรกรผู้ปลูกในเขตว่ามีตลาดที่แน่นอนในราคาที่ยุติธรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากพ่อค้าในขั้นตอนการผลิตเพื่อการส่งออก

(2) ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรในเขตการผลิตที่กำหนดไว้

(3) ควบคุมการตั้งและขยายโรงงานแปรรูปมันสำปะหลัง โดยการตั้ง/ขยายโรงงาน ต้องได้รับความเห็นชอบจากทางราชการก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งออกและการผลิต

(4) ส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังรวมกลุ่มกันจำหน่ายผลิตผลและเป็นศูนย์กลางรับความช่วยเหลือจากทางราชการ

(5) จัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาระดับราคา โดยเก็บค่าธรรมเนียมการส่งออก เมื่อราคามันสำปะหลังที่ส่งออกอยู่ในระดับสูงระดับหนึ่ง ทั้งนี้ โดยอาศัยพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เพื่อเกษตรกรทำการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการส่งออกดังกล่าว และนำเงินค่าธรรมเนียมนั้นใช้เพื่อรักษาระดับราคามันสำปะหลังให้อยู่ในระดับคงที่

(6) ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรที่ต้องลดเนื้อที่ปลูกมันสำปะหลัง โดยรัฐบาลให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านวิชาการ สินเชื่อ และปัจจัยการผลิต แก่เกษตรกรที่ต้องลดการเพาะปลูกมันสำปะหลังทั้งในเขตและนอกเขตที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อทำการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เหมาะสมทดแทนมันสำปะหลัง

การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนั้น จำเป็นต้องนำเครื่องมือทางกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้ ซึ่งแยกตามหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายต่าง ๆ ไว้ดังนี้

กระทรวงพาณิชย์

- โดยกรมการค้าต่างประเทศ กำหนดจำนวนผู้ส่งออก ปริมาณการส่งออกและการจัดสรรการส่งออกให้แก่ผู้ส่งออกแต่ละราย

- โดยคณะกรรมการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดกำหนดราคาส่งออก ราคาที่โรงงานแปรรูปจะซื้อและขาย ราคาที่เกษตรกรขายได้

- โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้า ควบคุมมาตรฐานสินค้าส่งออกให้เป็น
ที่เชื่อถือของต่างประเทศ

กระทรวงอุตสาหกรรม

- โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ที่มีอำนาจตามพระราช
บัญญัติโรงงานอุตสาหกรรมปี 2512 ควบคุมปริมาณการผลิตของโรงงานแปรรูป รวมทั้งพิจารณา
การตั้งและขยายโรงงานแปรรูปเหล่านั้น

กระทรวง เกษตรและสหกรณ์

- โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประสานงานกับกรมส่งเสริม
การเกษตร ดำเนินการจดทะเบียนผู้ปลูกมันสำปะหลังในท้องที่ต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติเศรษฐกิจ
การเกษตร

- โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจตามพระราช
บัญญัติ กองทุนสงเคราะห์ เพื่อเกษตรกร ทำการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการส่งออก และจัดตั้งกอง
ทุนรักษาระดับราคามันสำปะหลัง

ดังนั้น ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2526 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึง
ได้ประกาศเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง ใน 198 อำเภอ 23 จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือและภาคตะวันออก โดยแยกเป็นใน 164 อำเภอ 17 จังหวัด ในภาคตะวันออก
เหนือ และ 34 อำเภอ 6 จังหวัด ในภาคตะวันออก รายละเอียดเขตเกษตรเศรษฐกิจสำ
หรับมันสำปะหลังปรากฏตามภาคผนวก ก

(1.2) การปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เหมาะสมทดแทน

เมื่อประชาคมยุโรป เริ่มนโยบายกีดกันการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะ
หลังจากไทย และแสดงความจำนงว่า ยินดีจะให้เงินช่วยเหลือแก่ประเทศไทย เพื่อการปลูกพืช
อื่นทดแทนมันสำปะหลังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงแต่งตั้งคณะทำงานชุดหนึ่งเพื่อพิจารณา
ลดเนื้อที่ปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานคณะทำงาน อธิบดี
กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นรองประธาน และผู้แทนจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ
โดยคณะทำงานชุดนี้มีหน้าที่

- (1) วิจัย ศึกษาข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการลดปริมาณการผลิตมันสำปะหลัง
- (2) จัดทำโครงการที่เหมาะสม เพื่อลดเนื้อที่การปลูกมันสำปะหลัง และปลูกพืชอื่นทดแทน ตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (3) ติดตามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สรุปประเมินผล เสนอต่อกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ เพื่อทราบและสั่งการต่อไป
- (4) พิจารณาทำข้อตกลงกับประชาคมยุโรปในด้านการเกษตร

ประชาคมยุโรป ได้ให้ความช่วยเหลือขั้นต้น โดยจัดส่งบริษัทที่ปรึกษาเพื่อทำการศึกษาวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจัดทำโครงการขอความช่วยเหลือ ซึ่งผลสรุปว่า โครงการที่ประชาคมยุโรปพิจารณาให้ความช่วยเหลือโครงการแรกคือ โครงการพัฒนาพืชขั้นต้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเริ่มโครงการในเดือนเมษายน 2523 มีวัตถุประสงค์มุ่งที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาโครงการที่มีเป้าหมายลดจำนวนเกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลัง เป็นอาชีพหลัก โดยพิจารณาเกษตรกรเป็นส่วนรวมทั้งหมด และเป็นรายย่อย ซึ่งโครงการมีองค์ประกอบสองส่วนคือ

- (1) การวิจัย การประเมินผล และการติดตามการปลูกพืชในที่ดอน และการจัดระบบไร่นา ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมผลดังกล่าว และวางนโยบายด้านการพัฒนาให้ตรงตามเป้าหมาย

- (2) การเตรียมการดำเนินงานในระดับกว้าง ด้วยการติดต่อกับเกษตรกรโดยตรง ประสานงานกับโครงการอื่น ๆ รวมทั้งมีการวางแผนในรายละเอียดของโครงการต่อไป ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดขั้นตอนที่เหมาะสมของการพัฒนาระบบเพาะปลูกที่เหมาะสมต่อไป

ผลการดำเนินงานในช่วงแรกของโครงการ พบว่า มะม่วงหิมพานต์ เป็นพืชที่เหมาะสมในการปลูกทดแทนมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่พืชไร่อื่น ๆ เช่น ถั่วลิสง ละหุ่ง ฝ้าย และข้าวฟ่างนั้น เกษตรกรให้ความสนใจปลูกพืชไร่เหล่านี้ไม่มากเท่าที่ควร และจำเป็นต้องจัดระบบการปลูกพืชไร่เหล่านี้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อเทียบกับมันสำปะหลัง ขณะเดียวกันนั้น การปลูกมะม่วงหิมพานต์นั้น ไม่มีผลกระทบที่สำคัญต่อการลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในภาคนี้มากนัก แต่ในระยะยาวแล้ว การปลูกพืชชนิดนี้จะเป็นรายได้หลักของเกษตรกรหลายครอบครัว คืออาจกล่าวได้ว่า โครงการมะม่วงหิมพานต์ เป็นโครงการใน

ระยะยาว พร้อม ๆ กันนั้น ควร เน้นหนักให้เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มพูนรายได้ โดยการเพิ่มกิจกรรมมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้มีการ เสนอโครงการเพิ่มเติมอีกสองโครงการ คือ โครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและโครงการวิจัยและพัฒนามะม่วงหิมพานต์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นโครงการ ภายใต้แผนปฏิบัติ เกี่ยวกับมันสำปะหลังและขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรป ทั้งนี้ รายละเอียดจะได้กล่าวในหัวข้อนโยบายของคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ

สำหรับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิจัยพบว่า ลักษณะนิเวศวิทยา ในภาคนี้ เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของยางพารา ประกอบกับปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าในภาคนี้มีสูง จึงเหมาะที่จะปลูกยางพาราทดแทนมันสำปะหลัง ซึ่งนอกจากจะลดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังแล้ว ยังเอื้ออำนวยด้านการรักษาสภาพป่าไม้ อีกชั้นหนึ่ง

ในขั้นแรก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยองค์การสวนยางได้จัดทำโครงการปลูกยางพาราในสหกรณ์นิคมอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในพื้นที่ประมาณ 10,000 ไร่ในปี 2524 และตั้งเป้าหมายปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 100,000 ไร่ ในช่วงปี 2525-2529 ซึ่งในปี 2526/2527 ดำเนินการได้ประมาณ 13,000 ไร่ ทั้งนี้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับสูงขึ้น โดยเฉพาะด้านสินเชื่อจึงทำให้การดำเนินงานขยายตัวได้ช้า และเมื่อจัดทำแผนปฏิบัติ เกี่ยวกับมันสำปะหลังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รวมโครงการปลูกยางพาราที่เป็นส่วนหนึ่งในแผน เพื่อขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปซึ่งทางประชาคมยุโรป ได้จัดส่งบริษัทที่ปรึกษา เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และพบว่าพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 500,000 ไร่ ในช่วงเวลา 5 ปี ซึ่งทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำข้อเสนอโครงการความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรป ในโครงการดังกล่าวนี้ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปช่วงปี 2528-2529 ซึ่งจะได้อีกกล่าวในรายละเอียดของโครงการนี้ต่อไป

(2) การแก้ไขปัญหาในระยะสั้น

ในวันที่ 1 กันยายน 2523 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในการกำหนดราคาขั้นต่ำของผลผลิตผลการเกษตรที่สำคัญ ในฤดูกาลผลิตปี 2523/24 ซึ่งกำหนดราคาขายมันสำปะหลังไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 0.71 บาท ซึ่งในช่วงต้นปี 2524 นั้น ราคาที่เกษตรกรได้รับต่ำกว่าราคาที่กำหนด เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดในช่วงนั้นอยู่ในปริมาณสูง รวมทั้งปัญหาจากต่าง

ประเทศที่มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เข้าสู่ตลาดประชาคมยุโรปในปริมาณที่สูงมากแล้ว จึงมีการชะลอการนำเข้าในช่วงนั้น

ดังนั้น จึงได้มีการประชุม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีความเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้านี้ การดำเนินงานของกระทรวงพาณิชย์ในการกำหนดราคาขั้นต่ำ เอพไอ บี ของมันอัดเม็ดในแต่ละเดือน การกำหนดราคารับซื้อหัวมันสดขั้นต่ำในราคาไม่ต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ การแบ่งปริมาณการส่งออกเป็นงวด ๆ ให้ในแต่ละงวดยุติสอดคล้องกับปริมาณหัวมันสดที่ส่งออกสู่ตลาดในแต่ละงวด การกำหนดสต็อกของผู้ส่งออก เพื่อเพิ่มการรับซื้อจากเกษตรกร ตลอดจนจัดตั้งกองทุนเพื่อรักษาระดับราคาหัวมันสำปะหลังในฤดูกาลผลิตปี 2523/2524 นั้น มาตรการทั้งหมดนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะสั้นอย่างได้ผล แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีความเห็นร่วมกันว่า การแก้ไขปัญหาให้หมดสิ้นไปอย่างสิ้นเชิง ต้องมีมาตรการในระยะยาวดำเนินไปพร้อม ๆ กัน

นอกจากนั้น ในกลางปี 2527 เมื่อหัวมันสำปะหลังสดที่เกษตรกรขายได้ มีราคาตกต่ำลงสืบเนื่องจากอุปทาน ปี 2526/27 มีมากกว่าปริมาณความต้องการของตลาด และมีการคาดคะเนว่าผลผลิตปีเพาะปลูกต่อไป จะมีปริมาณเกินกว่าความต้องการรวมจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงจัดทำแผนลดการปลูกมันสำปะหลัง เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา และได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการตามแผนงานดังกล่าว เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2527 โดยดำเนินการลดการปลูกมันสำปะหลังด้วยการปลูกพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมทดแทนในเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง 23 จังหวัด ในพื้นที่ 1 ล้านไร่ และขจัดการปลูกมันสำปะหลังนอกเขตให้หมดสิ้นไปอย่างสิ้นเชิง ซึ่งคาดว่าจะสามารถลดพื้นที่เพาะปลูกได้ทั้งสิ้น 1-2 ล้านไร่ ทำให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับปริมาณความต้องการรวม

ภาคผนวก. ๗

นโยบายด้านการแปรรูป

นโยบายด้านการแปรรูปนั้นจะอยู่ในอำนาจของกระทรวงอุตสาหกรรมที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมันสำปะหลังสองด้านคือ การควบคุมการจัดตั้งโรงงาน และการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งในที่นี้จะพิจารณาโดยนโยบายที่มีขอบข่ายการครอบคลุมในสองประเด็นข้างต้นนั้น

1 การควบคุมการจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

ภายใต้กฎกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2512) ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2512 กำหนดประเภทหรือชนิดของโรงงานที่เป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ซึ่งประเภทหรือชนิดของโรงงานที่อยู่ในข่ายดังกล่าว ประเภทหนึ่ง คือ

"... โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับ เมล็ดพืชหรือหัวพืชอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

- (1) การสี ผัด หรือ ชัดข้าว
- (2) การทำแป้ง เป็นอาหาร
- (3) การบ่นหรือบด เมล็ดพืชหรือหัวพืช
- (4) การผลิตอาหารสำเร็จรูป จากเมล็ดพืชหรือหัวพืช
- (5) การผสมแป้ง หรือการผสม เมล็ดพืช
- (6) การปอกหัวพืช หรือทำหัวพืชให้เป็นเส้น แวน หรือแท่ง"

ดังนั้น สำหรับโรงงานแป้งมันสำปะหลัง และลานตากมันเส้นหรือโรงงานมันเส้นในขณะนั้น รวมทั้งโรงงานมันอัด เม็ดในเวลาต่อมา เข้าข่ายโรงงานที่ประกอบกิจการตามข้อนี้ โดยเฉพาะในข้อ (6) ดังนั้น จึงต้องถูกควบคุมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ซึ่งประกาศไว้เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2512 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงานฉบับที่ (2) พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติโรงงานฉบับที่ (3) พ.ศ. 2522

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงงาน ฉบับนี้คือ

(1) การจัดตั้งโรงงานที่กำหนดให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตตั้งโรงงานจากปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ที่ปลัดกระทรวงมอบหมาย รวมทั้งต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ก่อนที่จะดำเนินการต่อไป

(2) การขยายโรงงานก็จำเป็นต้องได้รับอนุญาต เช่น เดียวกัน

(3) ภายใต้มาตรา 33 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งรักษาการตามพระราชบัญญัติในการดำเนินการดังต่อไปนี้

(3.1) กำหนดจำนวนโรงงานแต่ละประเภท หรือชนิดที่จะอนุญาตให้ตั้งหรือขยายหรือจะไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

(3.2) กำหนดชนิด คุณภาพ อัตราส่วนของวัตถุดิบหรือแหล่งกำเนิดของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้หรือผลิตในโรงงานที่จะอนุญาตให้ตั้งหรือขยาย

(3.3) กำหนดชนิดหรือคุณภาพของสินค้าที่ผลิตในโรงงานที่จะอนุญาตให้ตั้งหรือขยาย

(3.4) กำหนดให้นำผลผลิตของโรงงานที่จะอนุญาตให้ตั้งหรือขยายไปใช้ในอุตสาหกรรมบางประเภทหรือให้ส่งผลผลิตออกนอกราชอาณาจักรทั้งหมด หรือบางส่วน

(4) บทกำหนดโทษได้ระบุไว้สำหรับ

- ผู้ที่ตั้งโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตั้งโรงงานจะถูกปรับไม่เกิน

1 แสนบาท และสำหรับ เป็นโรงงานประเภทที่ไม่อนุญาตให้ตั้งตามข้อ

(3) หรือตามมาตรา 33 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะถูกปรับไม่เกิน

2 แสนบาท

ทั้งสองกรณีอาจให้ศาลสั่งให้ผู้ตั้งโรงงานนั้นหยุดติดตั้ง หรือรื้อถอนได้ตามที่เห็นสมควร

- ผู้ที่ประกอบกิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ และถ้าเป็นโรงงานที่ไม่ได้รับอนุญาตนี้แล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทั้งสองกรณีดังกล่าวให้ศาลสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้น
หยุดประกอบกิจการโรงงานได้

- ผู้ที่ขยายโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือประกอบกิจการโดยไม่ได้
รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการในส่วนที่ขยายนั้น ต้องโทษจำคุกไม่เกิน
สองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าเป็นโรง
งานตามมาตรา 33 แล้ว ต้องโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกิน
สองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทั้งนี้ให้ศาลสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นหยุดขยาย หรือหยุด
ประกอบกิจการโรงงานในส่วนที่ขยายนั้น หรือรื้อถอนส่วนที่ขยาย
ตามแต่จะเห็นสมควร

(5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมมีสิทธิ์แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มี
อำนาจประการหนึ่ง คือนำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่สงสัยเกี่ยวกับคุณภาพในปริมาณที่สมควร เพื่อตรวจสอบ
คุณภาพพร้อมกับ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมในการ
กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังต้องดำเนินการให้เป็นไปตามประกาศ
หรือระเบียบที่อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ดังกล่าวข้างต้น ซึ่ง
ประกาศและข้อบังคับข้างต้นนั้น มีนัยของการแสดงให้เห็นถึงนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมนั้น
เองซึ่งสรุปประกาศและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมันสำปะหลังได้ดังนี้ คือ

1. อาศัยความในมาตรา 33 (3) ของพระราชบัญญัติโรงงานปี 2512 ซึ่ง
สาระได้กล่าวไว้ในข้อ (3.3) ข้างต้นนั้น ในปี 2514 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้
ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2514 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2514 ซึ่งต่อมา
ถูกยกเลิกโดยประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2515 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2515
หัวข้อเรื่องเดียวกันคือ กำหนดชนิดและคุณภาพของสินค้าที่ผลิตในโรงงาน ซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับ
มันสำปะหลัง ซึ่งประกาศฉบับที่ 5 มีสาระเพิ่มเติมจากฉบับก่อนบางประการ เพื่อให้เหมาะสมกับ
สภาพการณ์ในขณะนั้น กล่าวคือ ประกาศกระทรวงฉบับที่ 5 นี้ ประกาศให้โรงงานที่จะตั้งหรือขยาย
เพื่อประกอบกิจการทำ หัวมันสำปะหลังให้เป็นแห่ง (เม็ด) ต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดังนี้

- (1) มีดินทรายไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก
- (2) มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก
- (3) มีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก เว้นแต่ในระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงกันยายน ไม่เกินร้อยละ 14.3 ของน้ำหนัก
- (4) ไม่มีกลิ่นหรือสีผิดปกติ
- (5) ไม่บูดเน่าหรือขึ้นรา
- (6) ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่
- (7) ไม่มีวัตถุอื่นเจือปนนอกจากที่กล่าวใน (1) และ (2)

ในกรณีที่จะมีการผสมวัตถุอื่นให้สินค้าที่มีคุณภาพแตกต่างไปจากที่กำหนดข้างต้นต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงอุตสาหกรรมก่อน

2. อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 39 (15) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้มีประกาศกฎกระทรวงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2515 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2515 กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน จัดทำรายงานเกี่ยวกับปริมาณ การผลิตและจำหน่ายของโรงงาน ภายในเดือนหนึ่งเป็นประจำทุกเดือน และยื่นต่อกระทรวงอุตสาหกรรม ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป ซึ่งโรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง เข้าข่ายที่ต้องจัดทำรายงานดังกล่าวด้วย

3. อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติโรงงานอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องนโยบายอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง 2 ครั้ง ดังนี้

ประกาศครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2521 มีสาระสำคัญคือ กระทรวงอุตสาหกรรมระงับการพิจารณาอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไว้เป็นการชั่วคราว แต่การระงับดังกล่าวไม่มีผลบังคับถึงผู้ที่ได้ยื่นขออนุญาตตั้งหรือขยายไว้ก่อนแล้วรวมทั้งให้โรงงานที่เปิดดำเนินการอย่างไม่ถูกกฎหมายนั้น จะได้รับการผ่อนผันให้มายื่นขอรับใบอนุญาตภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ออกประกาศนี้ ซึ่งการพิจารณาออกใบอนุญาตนี้จะให้สำหรับโรงงานที่ปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์การพิจารณาตามพระราชบัญญัติโรงงาน เท่านั้น

ประกาศครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2525 ยกเลิกประกาศฉบับแรกและกำหนดนโยบายอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังขึ้นใหม่คือ ยังคงระงับเป็นการชั่วคราวในการพิจารณาอนุญาตให้ตั้ง/ขยายโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ประเภทการปอกหัวพืช หรือทำหัว พืชให้เป็นเส้น ชิ้น แผ่น แวน เม็ด หรือแท่ง แต่จะอนุญาตเป็นกรณีพิเศษสำหรับการทำลานตากมันของกลุ่มสหกรณ์การเกษตร หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้จดทะเบียนกับกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ แต่จะอนุญาตให้ตั้ง/ขยายโรงงานมันอัด เม็ดแข็ง หรือตัดแปลงโรงงานเดิมเป็นโรงงานมันอัด เม็ดแข็ง และโรงงานแป้งมันที่ผลิตแป้งมันซึ่งมีคุณภาพดี ใช้เทคโนโลยีระดับสูงอย่างน้อยให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลังที่ มอก 274-2521 ประกาศไว้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2521

ทั้งนี้ โรงงานที่จะให้ตั้ง/ขยายได้นั้นต้องอยู่ในเขตที่มีการเพาะปลูกมันสำปะหลัง อยู่แล้ว

ประกาศฉบับที่สองนี้ได้รับการปรึกษาหารือและ เสนอแนวทางนโยบายดังกล่าว จากคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ ดังจะได้กล่าวถึงในตอนต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 26 ธันวาคม 2526 กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีหนังสือ ขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนนโยบายตามประกาศครั้งที่สอง เสียใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายนโยบายข้างต้นในการจำกัดโรงงานมันเส้นนั้น เพื่อจะควบคุมปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังแค่นั้น สภาพความเป็นจริงไม่อาจควบคุมการจัดตั้งโรงงานมันเส้นได้ เนื่องจากก่อสร้างง่าย ลงทุนน้อย เครื่องจักรต้นกำลังเคลื่อนย้ายง่าย นอกจากนี้ ราษฎรร้องเรียนขอให้มีการอนุญาตตั้งโรงงานเพิ่มขึ้น ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมเห็นว่า เพื่อเป็นการผ่อนคลายนโยบายดังกล่าว และการกระจายของโรงงานมันเส้นดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการลดต้นทุนการผลิต และมีการแข่งขันกันซื้อหัวมันสดเพื่อป้อนลานตากหรือโรงงานมันทำให้ราคาจะสูงขึ้น ดังนั้น จึงสมควรให้มีการทบทวนนโยบายดังกล่าวใหม่ โดยอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานมันเส้น โดยไม่ต้องรวมกลุ่ม เป็นกลุ่มสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรทำไร่เสียก่อน และให้ตั้งและขยายได้ทุกจังหวัดและทุกอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเฉพาะในเขต เกษตร เศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียง

คณะรัฐมนตรีให้คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติพิจารณาสรุปได้ว่ายังไม่เห็นสมควรให้มีการขยายหรือตั้งโรงงานเพิ่มขึ้น แต่ให้จดทะเบียนโรงงานที่มีอยู่แล้วนั้นให้ถูกต้องตามกฎหมายและให้มีการดำเนินงานในรูปกลุ่ม เกษตรกรด้วย

2 การควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในครั้งแรก เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2511 นั้น หลักการและเหตุผลของการประกาศใช้คือ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยกำลังเร่งพัฒนากิจการอุตสาหกรรมและมีผลิตภัณฑ์หลายชนิดที่ผลิตขึ้นมาแต่ยังมิได้มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่แน่นอนและเหมาะสม จึงมีการแข่งขันกันลดราคาโดยทำให้คุณภาพต่ำลง เป็นเหตุให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ¹ ซึ่งเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับการประกาศพระราชบัญญัตินี้คือ เพื่อให้เกิดความเชื่อถือจากประชาชนในประเทศด้วยกันเองในคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตได้เองในประเทศ

ต่อมาใน พ.ศ. 2522 ได้มีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 โดยมีหลักการและเหตุผลที่สำคัญคือ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้เดิมไม่มีบทบัญญัติที่ให้ทำขึ้นมา หรือนำเข้ามา ในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แต่ได้มีพระราชกฤษฎีกาฉบับหนึ่งที่กำหนดมาตรฐานสินค้าเพื่อการนำเข้าหรือส่งออกฉบับหนึ่งที่เคร่งครัดจนเกินไป ดังนั้น เมื่อมีการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และเหลือพอที่จะส่งออกต่างประเทศได้ รวมทั้งมีความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น เช่นกัน พระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมจึงมีเป้าหมายให้ทำหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าวได้เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี เป็นการเฉพาะคราวและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนด² ทั้งนี้สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือ

¹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 85 ตอนที่ 121 วันที่ 31 ธันวาคม 2511.

² สาระสำคัญดังกล่าวได้กล่าวไว้ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 74 วันที่ 9 พฤษภาคม 2522.

1. ให้จัดตั้งคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้นคณะหนึ่ง โดยมี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธาน และ เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นกรรมการและ เลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการชุดนี้คือ

- พิจารณากำหนดแก้ไขและยกเลิกมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม เพื่อเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
- อนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนด ให้ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งนี้จะเพื่อใช้ภายในประเทศ ส่งออกหรือ นำเข้าเพื่อจำหน่ายก็ตาม
- คัดเลือกบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณาแต่งตั้ง เป็นกรรมการวิชาการ ซึ่งมีหน้าที่จัดทำร่างมาตรฐาน และปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับมาตรฐาน เพื่อเสนอคณะกรรมการ
- กำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใด เป็นไปตามมาตรฐานได้ โดยต้อง ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา พร้อมทั้งมีการดำเนินการแจ้งความประสงค์ การกำหนดดังกล่าวต่อสาธารณชน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านได้ ก่อนประกาศพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

3. พระราชบัญญัติมาตรฐานอุตสาหกรรมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 มีสาระ เน้นหนักที่การผ่อนผันให้สำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อการส่งออกหรือนำเข้า กล่าวคือ การ ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบางประเภทที่มีมาตรฐานแตกต่างไม่ว่าจะสูงหรือต่ำไปจาก มาตรฐานที่กำหนด เพื่อใช้สำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมภายในประเทศนั้น รัฐมนตรีจะอนุญาต เป็น การเฉพาะคราว ทั้งนี้โดยใช้มาตรฐานของต่างประเทศหรือระหว่างประเทศเป็นตัวกำหนด ทั้งนี้ มาตรฐานดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการมาตรฐานอุตสาหกรรม

4. บทลงโทษ สำหรับผู้ที่ผลิตหรือนำเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้ง ปรับ

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมจึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมันสำปะหลังมาตรฐานเลขที่ มอก. 52-2516 ซึ่งให้คำนิยามผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังว่า หมายถึง มันสำปะหลังที่แปรสภาพมาจากหัวมันสด และทำให้แห้งแล้ว ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ปน หรือเป็นเส้น ชิ้น แผ่น ก้อน เม็ด แท่ง หรือในลักษณะอื่นใด แต่ไม่รวมถึงแป้งมัน และกากมัน

ต่อมาเมื่อประชาคมยุโรป เริ่มกีดกัน การนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศไทยโดยใช้ปัญหาการแตก่วน เป็นคู่ระหว่างการผลิตมันอัด เม็ดที่ทำ เรือในประชาคมยุโรป นั้น คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จึงจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการชุดที่ 58 ให้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมันสำปะหลังอัด เม็ดแข็ง เพิ่มเติมจากมาตรฐาน เลขที่ มอก. 52-2516 และได้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมันอัด เม็ดแข็ง มาตรฐานเลขที่ มอก. 330-2523 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2523 ซึ่งได้คำนิยามของมันสำปะหลังอัด เม็ดแข็งว่า รวมถึง "มันสำปะหลังที่แปรสภาพมาจากหัวมันสำปะหลังที่ทำให้แห้งแล้วนำมาอัด เม็ด มีลักษณะ เป็นแท่งกลมหรือ เม็ด" และมีคุณลักษณะที่ต้องการคือ

- มีสีปกติตามกรรมวิธีการผลิต
- ไม่บูด เน่า หรือขึ้นรา
- ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่
- ไม่มีกลิ่นผิดปกติ
- มีความแข็งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 12.0 กิโลกรัม
- ฝุ่น ไม่เกินร้อยละ 8.0 ของน้ำหนัก
- ไม่มีวัตถุอื่น เจือปน
- ความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก
- ทราย ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก
- เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก
- สารตัวเชื่อมไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนักในกรณีที่ใช้สารตัว เชื่อม และให้แจ้งชนิดปริมาณที่ใช้ต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- แป้ง ยังไม่กำหนด

ซึ่งต่อมาในวันที่ 27 สิงหาคม 2525 ได้มีการแก้ไขวิธีวิเคราะห์ทดสอบหาปริมาณสารตัวเชื่อมใหม่ และให้เรียกมาตรฐานดังกล่าวเป็น "มาตรฐานเลขที่ มอก. 330-2525"

ทั้งนี้ ความแตกต่างระหว่างมันอัตเม็ตธรรมดาและมันอัตเม็ตแข็ง คือ บทนิยามหรือความ
หมาย และคุณลักษณะที่ต้องการนั้น ปรากฏตามตารางภาคผนวก ช.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวก ๙.1

ความแตกต่างระหว่างมันอัด เม็ดธรรมดาและมันอัด เม็ดแข็ง

มันอัด เม็ดธรรมดา

1. มาตรฐานอุตสาหกรรม

- มาตรฐานเลขที่ มอก. 52-2516

2. คำนิยาม

- 2.1 ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง หมายถึง มันสำปะหลังที่แปรรูปมาจากหัวมันสำปะหลัง และทำให้แห้งแล้วไม่ว่าจะมีลักษณะป่น หรือ เป็น เส้น ชิ้น แผ่น ก้อน แท่ง เม็ด หรือในลักษณะอื่นใด แต่ไม่รวมถึงแป้งมันสำปะหลังและกากมันสำปะหลัง
- 2.2 วัตถุอื่น หมายถึง วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนประกอบตามธรรมชาติของหัวมันสำปะหลัง
- 2.3 เถ้า หมายถึง ส่วนที่เหลือจากการนำผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไป เเผาจนได้น้ำหนักคงที่
- 2.4 ทราย หมายถึง เถ้าส่วนที่ไม่ละลายในกรด
- 2.5 เส้นใย หมายถึง กากที่เหลือจากการย่อยผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังด้วยกรดและด่างและ เเผาไหม้ได้

มันอัด เม็ดแข็ง

1. มาตรฐานอุตสาหกรรม

- มาตรฐานเลขที่ มอก. 330-2523

ต่อมา เปลี่ยนเป็น มอก. 330-2525

2. คำนิยาม

- 2.1 มันสำปะหลังอัด เม็ดแข็ง หรือมัน เม็ดแข็ง หมายถึง มันสำปะหลังที่แปรรูปมาจากหัวมันสำปะหลังที่ทำให้แห้งแล้ว นำมาอัด เม็ด มีลักษณะ เป็นแท่งกลมหรือ เม็ด
- 2.2 วัตถุอื่น หมายถึง วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนประกอบตามธรรมชาติของหัวมันสำปะหลัง แต่ไม่รวมถึงสารตัว เชื่อม
- 2.3 สารตัว เชื่อม (binder) หมายถึง วัตถุที่ช่วยทำให้มันสำปะหลังจับตัวกัน เป็น เม็ดแข็งและหรือลดการ เป็นฝุ่น เช่น กากน้ำตาล น้ำมันพืช ฯลฯ สารตัว เชื่อมต้องไม่ เป็นอันตรายต่อสัตว์ เลี้ยงและไม่ทำให้มัน เม็ดแข็งมีกลิ่น เป็น ที่น่ารัง เกียจ
- 2.4 เถ้า หมายถึง ส่วนที่เหลือจากการนำมัน เม็ดแข็งไป เเผาจนได้น้ำหนักคงที่
- 2.5 ทราย (sand or silica) หมายถึง เถ้าส่วนที่ไม่ละลายในกรด

มันอัด เม็ดธรรมดา

3. คุณลักษณะที่ต้องการ

- 3.1 แป้ง (starch) ยังไม่กำหนด
- 3.2 ทราย* (sand หรือ silica) ไม่มากกว่าร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก
- 3.3 เส้นใย (crude fibre) ไม่มากกว่าร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก
- 3.4 ความชื้น (moisture) ไม่มากกว่าร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก เว้นแต่ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ทำขึ้นเพื่อนำไปอัดเป็นก้อน แท่ง หรือ เม็ด ให้มีความชื้นได้ไม่มากกว่าร้อยละ 16.0 ของน้ำหนักในระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤษภาคม และไม่มากกว่าร้อยละ 17.0 ของน้ำหนักในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน
- 3.5 ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน
- 3.6 ไม่มีกลิ่นผิดปกติ
- 3.7 ไม่มีสีผิดปกติ
- 3.8 ไม่บูด เน่า หรือขึ้นรา
- 3.9 ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่

มันอัด เม็ดแข็ง

- 2.6 เส้นใย (crude fibre) หมายถึงกากที่เหลือจากการย่อยมันเม็ดแข็งด้วยกรดและด่าง และเผาไหม้ได้
- 2.7 ฝุ่น (fine meal) หมายถึง เศษมันเม็ดแข็งที่ผ่านร่อนขนาด 1 มิลลิเมตร

3. คุณลักษณะที่ต้องการ

- 3.1 แป้ง (Starch) ยังไม่กำหนด
- 3.2 ทราย ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก
- 3.3 เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก
- 3.4 ความชื้น ไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก
- 3.5 ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน
- 3.6 ไม่มีกลิ่นผิดปกติ
- 3.7 มีสีปกติตามกรรมวิธีการผลิต
- 3.8 ไม่บูด เน่า หรือขึ้นรา
- 3.9 ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่
- 3.10 ความแข็งเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า 12.0 กิโลกรัม
- 3.11 ฝุ่น ไม่เกินร้อยละ 8.0 ของน้ำหนัก
- 3.12 สารตัวเชื่อม ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนักในกรณีที่ใช้สารตัวเชื่อม และให้แจ้งชนิดและปริมาณที่ใช้ต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

* ทั้งนี้ในการวิเคราะห์เพื่อหาปริมาณทราย หากปรากฏว่าปริมาณเกินสูงมากกว่า ร้อยละ

4.5 ของน้ำหนัก ให้ทำหมายเหตุรายงานปริมาณเอาไว้ด้วย

ภาคผนวก ๗

นโยบายด้านมาตรฐานสินค้าส่งออก

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังได้กำหนดเป็นสินค้ามาตรฐานครั้งแรกในวันที่ 18 มีนาคม 2505 เมื่อมีประกาศกระทรวง เศรษฐการ เรื่องมาตรฐานมันสำปะหลัง โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 กำหนดให้มันสำปะหลังป่นเป็นสินค้ามาตรฐาน¹ และกำหนดมาตรฐานไว้ดังนี้

- (1) ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน แต่ยอมให้มี
  - (ก) ดินทราย ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก
  - (ข) เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก
- (2) มีความชื้นได้ ไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก

ต่อมาในปี 2506 มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง โดยแยกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นสองชนิด คือ

- 1) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังป่น โดยยกเลิกมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังป่นเมื่อเดือนมีนาคม 2505 และกำหนดมาตรฐานใหม่ ตามประกาศกระทรวง เศรษฐการ วันที่ 16 มกราคม 2506 แบ่งชั้นของมันสำปะหลังป่นเป็นสองชั้น และกำหนดมาตรฐานของมันสำปะหลังป่นแต่ละชั้นไว้ ดังนี้
  - (1) ชั้นพิเศษ ต้องมีแป้งรวมทั้งคาร์โบไฮเดรตที่ละลายในน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 72.0 ของน้ำหนัก และยอมให้มี
    - (ก) ดินทราย ไม่เกินร้อยละ 2.0 ของน้ำหนัก

¹ มันสำปะหลังป่นหมายความว่า ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ได้จากการบดหัวหรือส่วนของหัวมันสำปะหลัง (Manihot utilissima, Pohl) ให้ป่นแต่ไม่หมายความรวมถึงแป้งมันสำปะหลัง

(ข) เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 4.0 ของน้ำหนัก

(ค) ความชื้น ไม่เกินร้อยละ 13.0 ของน้ำหนัก

(2) ชั้นหนึ่ง ต้องมีแป้งรวมทั้งคาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.0 ของน้ำหนักและยอมให้มี

(ก) ดินทราย ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก

(ข) เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก

(ค) ความชื้น ไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก

มันสำปะหลังปั่นทุกชั้นต้องมีสีอ่อน ไม่มีวัตถุอื่นเจือปนและไม่มียีสเห็บปน

2) มันสำปะหลังแห้ง ซึ่งหมายความว่า หัวมันสำปะหลังแปรรูปที่ทำให้แห้งแล้วแต่ไม่ปน โดยมีมาตรฐานชั้นแรกคือ ต้องมีสีอ่อน ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน และไม่มียีสปนทุกชั้น รวมทั้งได้แบ่งชั้นมันสำปะหลังแห้งเป็น 2 ชั้น และกำหนดมาตรฐานมันสำปะหลังแห้งแต่ละชั้นไว้ดังนี้

(1) ชั้นพิเศษ ต้องมีแป้ง (starch) รวมทั้งคาร์โบไฮเดรตที่ละลายในน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 72.0 ของน้ำหนัก และมีความชื้นไม่เกินร้อยละ 13.0 ของน้ำหนัก หากมีดินทรายหรือเส้นใย ต้องไม่เกินอัตราต่อไปนี้

(ก) ดินทราย ไม่เกินร้อยละ 2.0 ของน้ำหนัก

(ข) เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 4.0 ของน้ำหนัก

(2) ชั้นหนึ่ง ต้องมีแป้ง (starch) รวมทั้งคาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำไม่น้อยกว่า 70.0 ของน้ำหนัก และมีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก หากจะมีดินทรายหรือเส้นใย ต้องไม่เกินอัตราต่อไปนี้

(ก) ดินทราย ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก

(ข) เส้นใย ไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก

เมื่อผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเริ่มมีความสำคัญต่อตลาดโรงงานผลิตอาหารสัตว์ผสมในกลุ่มประชาคมยุโรปเพิ่มขึ้น ได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อสะดวกต่อการส่งออกทั้งในด้านการขนส่ง และการควบคุมคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น วันที่ 13 ตุลาคม 2514 กระทรวงเศรษฐกิจ จึงได้ออกประกาศว่าด้วยเรื่อง มาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง โดยให้คำนิยามผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไว้ดังนี้

คำนิยาม

(1) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปหัวมันสำปะหลัง ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ปน หรือเป็นชั้น แผ่น ก้อน แท่ง เม็ด หรือ ลักษณะอื่นใด รวมตลอดถึงกากมันสำปะหลัง แต่ไม่หมายความรวมถึงแป้งมันสำปะหลัง

(2) กากมันสำปะหลัง หมายความว่า ส่วนของหัวมันสำปะหลังที่เหลือเป็นกากจากการทำแป้งมันสำปะหลัง

(3) วัตถุอื่น หมายความว่า วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนประกอบตามธรรมชาติของหัวมันสำปะหลัง

นอกจากนี้ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไว้ดังต่อไปนี้

(1) มีแป้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 60.0 ของน้ำหนัก หรือแป้งรวมทั้งคาร์โบไฮเดรตที่ละลายน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.0 ของน้ำหนัก

(2) มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก

(3) ความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก เว้นแต่ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ไม่เกินร้อยละ 14.3 ของน้ำหนัก

(4) ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน เว้นแต่ดินทรายที่ติดมากับหัวมันสำปะหลังตามสภาพปกติ ไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก หรือในกรณีที่มีการผสมกากน้ำตาล กากน้ำตาลนั้นต้องมีปริมาณไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก

(5) ไม่มีกลิ่นและสีผิดปกติ

(6) ไม่บูด เน่า หรือ ขึ้นรา

(7) ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่

เมื่อพิจารณาความเป็นมาของการกำหนดมาตรฐานสินค้าดังกล่าวจะพบว่าระหว่างสิบปีแรกของการกำหนดให้มันสำปะหลัง เป็นสินค้ามาตรฐาน เป็นต้นมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงคำจำกัดความของคำว่าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ถึง 3 ครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนัยที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่งออก เพื่อเป็นอาหารสัตว์ในระหว่างช่วงเวลาดังกล่าว กล่าวคือ ในช่วงก่อนปี 2505 ถ้าไม่นับแป้งมันสำปะหลังแล้ว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่งออกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ กากมันสำปะหลัง ซึ่งในชั้นแรกเป็นผลพลอยได้จากการผลิตแป้งมันสำปะหลัง ที่เรียกว่าเศษแป้งหรือขี้แป้ง แต่เมื่อมีการทดลองใช้ขี้แป้งนี้ในโรงงานผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปในยุโรป

และได้ผลิตรวมทั้งมีราคาถูก เมื่อเทียบกับราคาอูฐอื่น ๆ ในขณะนั้น จึงมีการเริ่มนำเข้าเศษ
แฉ่ง หรือกากมันสำปะหลังเพิ่มมากขึ้น จากตารางภาคผนวกที่ ฅ.1 จะพบว่า ในปี 2496 ประเทศ
ไทยสามารถส่งออกกากมันสำปะหลังได้ในมูลค่าถึง 8.8 ล้านบาท มีมูลค่าประมาณหนึ่งในสี่ของ
มูลค่าการส่งออกแฉ่งมันสำปะหลังในปีนั้นหรือประมาณร้อยละ 17 ของมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์
มันสำปะหลังในปีนั้นทั้งสิ้น

นอกจากกากมันสำปะหลังหรือ เศษแฉ่งแล้ว ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่มีความสำคัญต่อ
การส่งออกเป็นอาหารสัตว์อีกชนิดหนึ่งคือ มันสำปะหลังขึ้น หรือมันเส้น ซึ่งเมื่อรวมปริมาณการส่ง
ออกมันเส้นและกากมันสำปะหลังตั้งแต่ปี 2496 ถึงประมาณปี 2504 แล้วจะเห็นได้ว่ามีปริมาณส่ง
ออก ไม่ต่ำกว่า 2 หมื่นตัน และปริมาณการส่งออกมันเส้นทวีความสำคัญมากขึ้นตั้งแต่หลังปี 2505
เป็นต้นมา คือ จากไม่ถึงหนึ่งหมื่นตันในปี 2504 เป็นกว่าหมื่นตันในปี 2505 และกว่าเก้าหมื่นตันใน
ปี 2506 จนกระทั่งสามแสนกว่าตันในปี 2507 และปริมาณดังกล่าวอยู่ในระดับกว่าสามแสนถึงสี่แสน
ตัน ถึงปี 2511 ที่มันอัดเม็ดเริ่มมีบทบาทในการส่งออกมากขึ้น (. ตารางภาคผนวก ฅ.1)

ในช่วงแรกที่ส่งออกมันบ่นเป็นสินค้าออกไปต่างประเทศนั้น การตรวจสอบมาตรฐาน
สินค้าทำกันเองตามข้อตกลงที่เรียกว่า คอมเมิชเชี่ยลเกรด ซึ่งเป็นการส่งออกไม่มาก แต่ต่อมา
เมื่อปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในรูปเศษแฉ่ง หรือ มันเส้น ทวีความสำคัญมากขึ้นดัง
กล่าว ทางรัฐบาลจึงเห็นความจำเป็นในการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อการส่งออก
โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503²

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 กำหนดว่า ให้
รัฐมนตรี (ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ซึ่งในขั้นแรกคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ) มี
อำนาจในการ

- (1) กำหนดสินค้าให้เป็นสินค้ามาตรฐาน
- (2) กำหนดมาตรฐานสินค้า
- (3) กำหนดด่านศุลกากรที่ผู้ส่งหรือผู้นำสินค้ามาตรฐานออกนอกราชอาณาจักรต้องแสดง

ใบรับรองมาตรฐานสินค้าสำหรับสินค้ามาตรฐานแต่ละประเภทหรือชนิด

- (4) กำหนดอัตราค่าบริการการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและการออกใบรับรองมาตรฐานสินค้า

ตารางภาคผนวกที่ ฅ.1

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่งออก พ.ศ. 2496-2519

	มันสำปะหลังตัดชิ้น		แป้งมันสำปะหลัง		มันสำปะหลังอัดเม็ด		กากมันสำปะหลัง		สาकुและแป้งสาकु	
	ตัน	1,000 บาท	ตัน	1,000 บาท	ตัน	1,000 บาท	ตัน	1,000 บาท	ตัน	1,000 บาท
2496	985	727	21,939	36,312	-	-	17,362	8,771	3,747	5,672
2497	1,054	767	29,733	58,524	-	-	22,249	11,288	1,683	2,701
2498	909	750	29,359	52,864	-	-	23,854	15,551	1,595	2,736
2499	673	545	56,482	94,603	-	-	28,276	17,005	1,547	2,619
2500	286	217	76,990	127,237	-	-	21,053	9,224	446	884
2501	2,063	1,870	124,708	177,383	-	-	24,475	12,012	380	799
2502	208	34	149,248	193,646	3,735	3,190	44,574	29,511	619	1,225
2503	2,957	2,611	241,424	270,447	-	-	24,988	14,006	363	733
2504	8,405	6,921	416,022	427,930	-	-	18,568	10,805	372	714
2505	12,670	10,143	378,240	403,690	-	-	9,586	8,501	292	626
2506	93,422	76,324	123,418	346,711	-	-	22,391	15,146	326	664
2507	339,418	252,420	353,760	370,082	-	-	45,520	29,745	162	269
2508	400,526	315,241	220,923	283,293	-	-	97,811	77,212	182	342
2509	359,817	277,222	220,765	283,272	-	-	107,858	83,206	163	347
2510	337,307	236,414	373,515	445,228	-	-	70,238	43,280	297	613
2511	323,209	223,558	532,416	529,876	-	-	33,082	19,493	147	297
2512	56,394	42,839	148,939	204,310	752,751	616,863	16,905	12,011	152	302
2513	8,111	7,317	148,681	211,200	1,163,985	999,393	5,906	4,870	182	446
2514	2,500	2,469	151,558	254,608	962,294	974,992	4,151	4,165	1,187	2,493
2515	2,404	2,149	129,797	235,944	1,177,422	1,307,490	1,184	1,174	231	532
2516	18,198	25,116	176,793	397,391	1,638,677	2,109,873	1,736	2,004	832	2,177
2517	105,328	143,580	253,190	777,901	2,031,484	2,911,305	1,761	2,038	392	1,350
2518	70,594	120,406	144,703	445,812	2,168,742	4,027,913	1,222	1,400	185	911
2519	42,544	81,080	236,517	778,039	3,441,327	6,666,861	14	13	308	1,556

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กำหนดให้มันสำปะหลังป่นเป็นสินค้ามาตรฐานในขั้นแรก เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2505 ต่อมาในปี 2506 จึงรวมเอามันสำปะหลังแท่ง หรือมันเส้นในระยะหลังเป็นสินค้ามาตรฐานอีกชนิดหนึ่งนอกเหนือจากมันป่น และมีการจัดลำดับขั้นของมาตรฐานมากขึ้นตามคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และในปี 2514 จึงรวมการแปรรูปหัวมันสดทุกชนิด ไม่ว่าจะป่น ชิ้น ก้อน แท่ง หรือเม็ด รวมทั้งกากมันสำปะหลัง แต่ไม่รวมแป้งมันอยู่ภายในมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังนี้ และท้ายที่สุด เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2524 ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องกำหนดให้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเป็นสินค้ามาตรฐานและมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง โดยยกเลิกประกาศกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องเดียวกันก่อนหน้านั้นทั้งหมด และให้ใช้ประกาศฉบับนี้แทน โดยสาระสำคัญของข้อหนึ่งคือได้เปลี่ยนคำนิยามของคำว่าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใหม่ โดยกำหนดว่า

"ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังหมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปหัวมันสำปะหลัง ไม่ว่าจะมียุติลักษณะป่น หรือ ชิ้น แผ่น ก้อน แท่ง เม็ด หรือลักษณะอื่นใด แต่ไม่หมายความรวมถึงแป้งมันสำปะหลังและกากมันสำปะหลัง"

นอกจากนี้ ได้เพิ่มคำนิยามของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดแข็งเข้าไปด้วย กล่าวคือ "ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดแข็ง หมายความว่า ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ดแข็ง ไม่แตกง่าย"

ประกาศฉบับนี้ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในคำจำกัดความข้างต้นว่า

ต้อง

- (1) มีแป้งไม่น้อยกว่าร้อยละ 60.0 โดยน้ำหนักหรือแป้งรวมทั้งคาร์โบไฮเดรตที่ละลายในน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 70.0 โดยน้ำหนัก
- (2) มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 5.0 โดยน้ำหนัก
- (3) มีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 โดยน้ำหนัก เว้นแต่ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ไม่เกินร้อยละ 14.3 โดยน้ำหนัก
- (4) ไม่มีวัตถุอื่นเจือปน เว้นแต่ดินทรายที่ติดมากับหัวมันสำปะหลังตามสภาพปกติไม่เกินร้อยละ 3.0 โดยน้ำหนัก หรือในกรณีที่มีการผสมกากน้ำตาล หรือผสมน้ำมันพืชหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์เลี้ยง เป็นสารตัวเชื่อม (Binder) กากน้ำตาลหรือน้ำมันพืชหรือสิ่งอื่น ๆ นั้น รวมกัน หรืออย่างใดอย่างหนึ่งยกเว้นสิ่งอื่น ๆ ต้องมีปริมาณไม่เกิน ร้อยละ 3.0 โดยน้ำหนัก สำหรับสิ่งอื่น ๆ ไม่ว่าจะผสมร่วมกับสารตัวเชื่อมชนิดอื่นหรือไม่ก็ตามต้องมีปริมาณไม่เกิน

ร้อยละ 5.0 โดยน้ำหนัก

- (5) ไม่มีกลิ่นและสีผิดปกติ
- (6) ไม่บูด เน่า หรือขึ้นรา
- (7) ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่

รวมทั้งในกรณีที่เป็นมันสำปะหลังอัดเม็ดแข็ง นอกจากต้องมีคุณภาพตามที่กล่าวมาแล้ว ยังมีคุณสมบัติเพิ่มเติมอีกคือ

"..... ต้องมีความแข็งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 12.0 กิโลกรัม โดยเครื่องมือทดสอบความแข็งของคาคัล (Kahl hardness tester) หรือเครื่องมืออื่นที่เปรียบเทียบค่าความแข็งกันได้ และมีฝุ่นไม่เกินร้อยละ 8.0 ของน้ำหนัก"

และ "ฝุ่น" หมายความว่า "เศษผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดแข็งที่ผ่าน แรงขนาด 1 มิลลิเมตร"

ซึ่งมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่กล่าวถึงข้างต้นยังคงใช้อยู่ถึงปัจจุบันนี้

2. มาตรการแก้ไขปัญหาคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของรัฐบาลไทย

นอกจากการกำหนดให้มันสำปะหลังเป็นสินค้ามาตรฐานแล้ว รัฐบาลไทยได้คำนึงถึงปัญหามาตรฐานสินค้ามันสำปะหลังอีกทางหนึ่งด้วยการมอบอำนาจการตรวจสอบให้กับหน่วยงานที่รัฐบาลเห็นว่าเหมาะสม กล่าวคือ ในขั้นแรก ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 นั้น ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ผู้ออกใบรับรองมาตรฐานสินค้า รวมทั้งกำหนดกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

พร้อมกันนั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถประกอบธุรกิจตรวจสอบมาตรฐานสินค้าได้ด้วยการรับอนุญาตจากสำนักงานงานมาตรฐานสินค้าที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจจะมอบหมายให้ "นิติบุคคลซึ่งเป็นหน่วยราชการหรือองค์การของรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เรียกอย่างอื่นประกอบธุรกิจตรวจสอบมาตรฐานสินค้าประเภทหรือชนิดใดตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา" และอำนาจอีกประการของรัฐมนตรีคือ ในมาตราที่ 40 กำหนดว่า "เมื่อเห็นว่าสินค้ามาตรฐานใด

สมควรจะให้เฉพาะแต่สำนักงานมาตรฐานสินค้า หรือสำนักงานสาขาเท่านั้น เป็นผู้ทำการตรวจสอบมาตรฐานและออกใบรับรองมาตรฐานก็ให้กระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา"

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าออก พ.ศ. 2503 นี้ แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าออก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 ก็ตาม แต่สาระด้านการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ยังมีสาระ เช่นเดิม เพียงแต่อำนาจกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับแก้ไขใหม่นี้

ดังนั้น จากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในชั้นแรก บริษัทเอกชนรายใดที่ต้องการเป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ก็เพียงแต่ขออนุญาตต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้าตามเงื่อนไขของกฎกระทรวงว่าด้วยผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ที่กำหนดคุณสมบัติและหลักการต่าง ๆ ไว้ ซึ่งตามกฎกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 2 (2504) ว่าด้วยผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า ซึ่งความเดิมถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2519) และถูกยกเลิกโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2523) ให้ใช้ข้อความใหม่แทนในเรื่องผู้ขอรับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้านั้น ได้แก่ สภากาการค้าแห่งประเทศไทย หรือ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและต้องด้วยหลักเกณฑ์ข้อหนึ่งคือ เป็นสมาชิกของสภากาการค้าแห่งประเทศไทย รวมทั้งเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จำเป็นและในช่วงแรกมีบริษัทตรวจสอบเอกชนมีเพียง 4 บริษัทคือ³ บริษัท ฟาร์อิสซูป เปอร์ริน เทนเคนส์ (FESCO) บริษัท รับตรวจสอบสินค้าไต้หวันทะเล จำกัด (OMIC) บริษัท ไทยแลนด์อินเตอร์เนชันแนลอินสเปกชัน จำกัด (INTECO) และบริษัท อาร์ชัลเลอร์ จำกัด ซึ่งทำการตรวจสอบมาตรฐานเท่านั้น แต่การออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าอยู่ในอำนาจของสำนักงานมาตรฐานสินค้า

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ปัจจุบันมีบริษัทตรวจสอบเอกชนเพิ่มเป็น 6 ราย คือ บริษัท FESCO เปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท SGS. จำกัด บริษัท รับตรวจสอบสินค้าไต้หวันทะเล จำกัด (OMIC) บริษัทตรวจสอบสินค้าสากล จำกัด (USCO) บริษัท มารินเซเวเยอร์ จำกัด, บริษัท ยูไนเต็ควีเอเซียซัพพลาย (UNASCOL) และ บริษัท เอโกรคอนโทรล จำกัด (AGROCON)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2513 เมื่อมีปัญหาการปลอมปนมันสำปะหลังส่งออกมาก นั้น ในวันที่ 4 ธันวาคม 2513 กระทรวงเศรษฐกิจจึงใช้อำนาจที่มีอยู่ตามมาตราที่ 40 ให้ "เฉพาะแต่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเท่านั้น เป็นผู้ทำการตรวจสอบมาตรฐาน และออกใบรับรอง มาตรฐานสินค้า" สำหรับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่งออกช่วงนั้นที่มีเพียงสองชนิดคือ มันสำปะหลังปั่น และมันสำปะหลังแห้ง ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2514 เป็นต้นไป และเมื่อมีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใหม่ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2514 กล่าวคือ ให้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่เป็นสินค้ามาตรฐานนั้นรวมการแปรรูปหัวมันสดทุกชนิดไม่ว่าจะปั่น ขึ้น แผ่น ก้อน แห้ง หรือเม็ด รวมทั้งกากมันสำปะหลัง แต่ไม่รวมแป้งมันสำปะหลัง ดังนั้น กระทรวง เศรษฐกิจจึงออกประกาศใหม่เมื่อ 4 พฤศจิกายน 2514 แก้ไขประกาศเมื่อปี 2513 สาระคือ ยังคงให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐาน และออกใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังทุกชนิดตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงฉบับ 2514 นี้

การดำเนินการดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพและการปลอมปนผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังได้ จะเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่จากที่ได้กล่าวมาในหัวข้อต้นแล้ว ดังนั้น ทาง ราชการจึงได้ผ่อนปรนให้เอกชนมีส่วนร่วม เข้าร่วมในการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง บ้าง กล่าวคือ ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2516 ยกเลิกประกาศกระทรวง เศรษฐกิจ วันที่ 4 พฤศจิกายน 2514 โดยกำหนดข้อความต่อไปนี้แทน

ให้เฉพาะแต่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเท่านั้น เป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานและออก ใบรับรองมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เว้นแต่กรณีที่มีหลักฐานแสดงว่า ผู้ซื้อสินค้าดังกล่าวได้ระบุให้ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบมาตรฐานสินค้า รายใดเป็นผู้ ทำการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง จึงให้ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบ มาตรฐานสินค้านั้น เป็นผู้ทำการตรวจสอบมาตรฐาน และให้สภาหอการค้า แห่งประเทศไทย เป็นผู้ออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังนั้น

อย่างไรก็ตาม การเปิดช่องทางให้เอกชนเข้ามาดำเนินการตรวจสอบมาตรฐาน สินค้าเช่นนี้ ปัญหาการปลอมปนยังคงมีอยู่ ทางฝ่ายเอกชนหรือสภาหอการค้า ซึ่งบริษัทตรวจสอบ เอกชนสังกัดอยู่ได้ชี้ให้เห็นว่า ถึงปี 2520 นั้น ทางสำนักงานมาตรฐานสินค้าตรวจสอบผลิตภัณฑ์ มันสำปะหลังส่งออกถึงร้อยละ 75 อีกร้อยละ 25 จึงเป็นบริษัทเอกชนตรวจสอบ และในปี 2521 ซึ่งปัญหามาตราฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังรุนแรงมากนั้น เอกชนภายใต้การควบคุมถึงสองระดับคือ จากสำนักงานมาตรฐานสินค้าและสภาหอการค้านั้นดำเนินการตรวจสอบผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เพื่อ การส่งออกเพียงร้อยละ 10 ที่เหลืออยู่ในอำนาจของสำนักงานมาตรฐานสินค้าทั้งสิ้น

ที่กล่าวว่า บริษัท เอกชนถูกควบคุมสองระดับจากหน่วยราชการ 2 แห่งนั้น กล่าวคือ การตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ มั่นสำปะหลังต้องดำเนินการ 2 ขั้นตอนคือ ขั้นแรกเป็นการตรวจสอบ ขั้นชักตัวอย่างเพื่อทำการตรวจสอบก่อนตรวจปล่อย และขั้นที่สองการตรวจสอบขั้นตรวจปล่อยนั้น การดำเนินการขั้นแรกต้องแจ้งและบอกสำนักงานมาตรฐานสินค้ามาสั่ง เกิดการณ์ และเมื่อดำเนินการขั้นสองนั้นจะถูกตรวจสอบและดูการปฏิบัติงานจากสำนักงานมาตรฐานสินค้า และสภาหอการค้าตลอด เวลาและท้ายสุด การออกไปรับรองการส่งออกจะดำเนินการโดยสภาหอการค้า

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการใช้บริษัท เอกชนตรวจสอบมาตรฐานสินค้านั้น มีอุปสรรคยุ่งยากกว่าการกำหนดในสำนักงานมาตรฐานสินค้า เป็นผู้ตรวจสอบ ซึ่งพอจะสรุปความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานทั้งสองได้ดังนี้ (แก้ว สุรสิทธิ์ 2521 : 15)

ข้อ เปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบมาตรฐานสินค้า

<u>สำนักงานมาตรฐานสินค้า</u>	<u>บริษัท เอกชน</u>
1. ทำการตรวจสอบและชักตัวอย่างโดยขึ้นตรงต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้า	1. ถูกควบคุมและตรวจการปฏิบัติหน้าที่จากเจ้าหน้าที่มาตรฐานสินค้า และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้ตรวจการของบริษัทเอง ขั้นตอนดังกล่าวทำให้การสมยอมน้อยลง
2. มีอำนาจอายัดสินค้า ร้อยเชือก ประทับตรา ห้ามการเคลื่อนย้ายสินค้า	2. ไม่มีอำนาจอายัดสินค้า
3. เก็บตัวอย่างกันเอง	3. การเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์ก่อนการตรวจปล่อยต้องแจ้งและนัดหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าไปควบคุม
4. การดำเนินงานหละหลวมกว่า เอกชน เพราะไม่มีหน่วยงานควบคุมอีกชั้นหนึ่ง	4. ถูกกดโดยระเบียบราชการและบริษัท เกิดความหวั่นเกรงที่จะทำผิดที่อาจจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตง่าย ๆ หรือ ถูกพักงาน จึงต้องปฏิบัติหน้าที่อย่าง เข้มงวด

5. ทำการตรวจสอบได้รวดเร็ว ดังนั้น จึง
สะดวกต่อพ่อค้าและผู้เช่าเหมาเรือที่มารับ
สินค้า

5. จากขั้นตอนการถูกควบคุมดังกล่าวทำให้
การตรวจปล่อยช้ากว่าสำนักงานมาตรฐาน
สินค้าและถ้ามีการสมยอมกับพ่อค้าส่งออก
และถูกตรวจพบจะถูกกักสินค้าทำให้การ
ขนส่งล่าช้ามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อ นายอบ วสุรัตน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้ดำเนินการปรับปรุงสำนักงานมาตรฐานสินค้าอย่างมาก และสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือ การโอนอำนาจการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้บริษัท เอกชน เท่านั้น เป็นผู้ตรวจสอบทั้งหมด โดยมีสภาหอการค้าเป็นผู้ออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าดังกล่าว ซึ่งได้ดำเนินการโดยผ่านประกาศกระทรวงพาณิชย์ ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2522 และประกาศนี้มีผลย้อนหลังบังคับสัญญาซื้อขายตั้งแต่ 15 กรกฎาคม 2522 เป็นต้นไป

แม้จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่ยังคงปรากฏว่ามีปัญหาการปลอมปนอยู่ จากการร้องเรียนของผู้ใช้ในเนเธอร์แลนด์ เมื่อพฤศจิกายน 2522 ซึ่งทางผู้ตรวจสอบมาตรฐานของเอกชนอ้างว่า ที่ทำการตรวจสอบโดยบริษัท เอกชนจริง ๆ ในระยะเวลาดังกล่าวมีไม่เกินร้อยละ 35 ของการส่งออกทั้งหมด ทั้งนี้ เนื่องจากสัญญาซื้อขายเดิมก่อนวันที่ 15 กรกฎาคม 2522 มีจำนวนสูง สำนักงานมาตรฐานสินค้ายังคงสิทธิ์ เช่น เดิมอยู่จำนวนมาก

ในเดือนธันวาคม 2522 ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการการจัดให้มีการตรวจสอบและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ซึ่งกำหนดให้ผู้ทำการค้าขาออกสินค้ามาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจัดให้มีการตรวจสอบสินค้าตามหลักเกณฑ์และเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศฉบับนั้น รวมทั้ง กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานสินค้าดำเนินการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง แยกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การตรวจสอบขั้นชั่วคราวอย่าง เพื่อทำการตรวจสอบก่อนการตรวจปล่อยและการตรวจสอบขั้นตรวจปล่อย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดไว้ในประกาศฉบับดังกล่าวเช่นกัน และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2522 เป็นต้นไป

หลักเกณฑ์ข้างต้นนั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงพาณิชย์ วันที่ 12 พฤษภาคม 2525 โดยเพิ่มเติมสาระสำคัญคือ

1. หลักเกณฑ์การจัดให้มีการตรวจสอบสินค้านั้น ได้เพิ่มเติมการกำหนดสถานที่ที่จัดให้มีการตรวจสอบที่ต้องอยู่ในท้องที่ หรือ เขตที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าได้ประกาศให้เป็นท้องที่ หรือ เขตที่จะจัดให้มีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าได้ ซึ่งในครั้งแรกสำนักงานมาตรฐานสินค้ากำหนดท้องที่ที่ทำการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ที่มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2519 เป็นต้นไป คือ

- (1) เขตกรุงเทพมหานคร
- (2) อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
- (3) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- (4) อำเภอสามปราณ และ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
- (5) อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- (6) อำเภอชลบุรี อำเภอบ้านมิ่ง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง

และอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

- (7) อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
- (8) อำเภอบางไทร และอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

และต่อมาได้มีการประกาศเพิ่มเติมอีก จนถึงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526 มี

ท้องที่ที่ประกาศเพิ่มเติมอีก 4 เขตคือ

- (1) อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- (2) อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- (3) อำเภอปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
- (4) อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี

2. หลักเกณฑ์การตรวจสอบมาตรฐานสินค้ามีการเพิ่มเติมรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

3. เพิ่มเติมวิธีการวิเคราะห์ตัวอย่าง หรือการตรวจสอบปริมาณฝุ่นในท้องปฏิบัติการณ์หรือขณะตรวจปล่อยให้เป็นไปตามหลัก เกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในประกาศฉบับดังกล่าว อาทิเช่น ให้การวิเคราะห์ตัวอย่างเป็นไปตามวิธีการวิเคราะห์ของ The Association of Official Analytical Chemists (A.O.A.C.) เว้นแต่สัญญาซื้อขายจะระบุไว้เป็นอย่างอื่น หรือการทดสอบความแข็งและการตรวจสอบปริมาณฝุ่นของตัวอย่างในท้องปฏิบัติการณ์ให้เป็นไปตาม

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมันสำปะหลังอัดเม็ดแข็ง มาตรฐานเลขที่ มอก.330/2523 โดย
อนุโลม เป็นต้น

ปี 2523 เมื่อประชาคมยุโรปรู้ว่า ถ้าฝ่ายไทยไม่ปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังแล้ว จะไม่อนุญาตให้มีการนำเข้าตั้งแต่เดือนกรกฎาคม เป็นต้นไป ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศจำเป็นต้องออกระเบียบให้ผู้นำเข้าในประชาคมยุโรป เกิดความมั่นใจอย่างแท้จริงว่า ถ้าผลผลิตมันสำปะหลังที่ส่งออกจากประเทศไทยมีการปลอมปนแล้ว ผู้นำเข้าจะได้รับการชดเชย นั่นคือ ได้มีการออกระเบียบการวางเงินค้ำประกันการส่งออกของผู้ส่งออก กำหนดไว้ตันละ 400 บาท กล่าวคือ ถ้ามีการร้องเรียนเรื่องจากผู้นำเข้าในประชาคมยุโรปว่ามันสำปะหลังมีการปลอมปนแล้ว กรมการค้าต่างประเทศจะยึดเงินประกันจำนวนดังกล่าว และผู้ส่งออกต้องชดใช้ให้ผู้ซื้อต่างประเทศ ผู้ส่งออกจึงต้องรับผิดชอบในสินค้าส่งออกของตนเองมากขึ้น เพราะถ้าส่งสินค้าไม่ได้มาตรฐาน และมีการร้องเรียนเกิดขึ้นแล้ว ผู้ส่งออกจะต้อง

- จ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้ซื้อต่างประเทศ
- ผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้า
- ถูกริบเงินประกันการส่งออกตันละ 400 บาทดังกล่าว

การเก็บเงินค้ำประกันมีวิธีการคือ

- กรมการค้าต่างประเทศจะยึดถือปริมาณสูงสุดของ เดือนที่ผู้ส่งออกแจ้งมา เพื่อคิดเป็นปริมาณการส่งออกที่จะคำนวณเป็นเงินค้ำประกัน ซึ่งเงินค้ำประกันขั้นต่ำคือ 4 ล้านบาท นั่นคือ ผู้ส่งออกต้องส่งออกอย่างน้อยเดือนละ 1 หมื่นตัน
- การค้ำประกันเพียงแต่ยื่นหนังสือของธนาคารที่เชื่อถือได้
- ต้องแจ้งการค้ำประกันนี้ก่อนการมอบสินค้า 15 วัน

การควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังด้วยวิธีนี้ อาจจะมีผลเสียต่อพ่อค้าผู้ส่งออกรายเล็ก ๆ ที่ไม่มีเงินค้ำประกัน แต่ส่งผลให้ผู้ส่งออกต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินธุรกิจของตนเองมากขึ้น

มีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ ฝ่ายประชาคมยุโรปได้เสนอการแก้ไขปัญหาค่าคุณภาพมันสำปะหลังโดยให้เก็บเงินจากผู้ส่งออกทุกราย เข้ากองทุนในอัตราตันละประมาณ 3 ดอลลาร์ (ประมาณ 30 บาท) หากมีการปลอมปนให้เรียกเงินชดเชยจากกองทุนนี้ ซึ่งทางฝ่ายไทยปฏิเสธ

ข้อ เสนอดังกล่าวด้วย เหตุผลว่าไม่เป็นธรรมต่อผู้จจริตที่ต้องจ่ายเงินสด เซยนี้ และสนับสนุนผู้ส่งออก ที่ทุจริตให้ดำเนินการปลอมปนต่อไป

ปี 2523 นั้น มีมาตรการจากกระทรวงพาณิชย์เพิ่มเติมที่สำคัญสำหรับการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอีกสองประการคือ ประการแรก การกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำคือ ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2523 กระทรวงพาณิชย์กำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำ โดยให้ผู้ส่งออกทำสัญญาขายกับผู้ซื้อต่างประเทศในอัตราไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้นี้ ทั้งนี้กระทรวงพาณิชย์ให้เหตุผลว่าเพื่อ

- จัดการตัดราคาขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในต่างประเทศ
- เพื่อให้ได้รับเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น
- เพื่อป้องกันการเก็งตลาดอย่างผิดปกติ อันทำให้มีผลเสียต่อคุณภาพสินค้า กล่าวคือ เมื่อเก็งตลาดผิดพลาดว่าจะขายได้ในราคาสูง แต่ความเป็นจริงเมื่อถึงเวลาส่งมอบราคากลับตกลงและผู้ขายต้องส่งมอบมีฉะนั้นจะผิดสัญญา จึงซื้อสินค้าคุณภาพไม่ด้อยลงไปแทน
- ให้ความมั่นใจแก่เกษตรกร ที่จะได้รับราคาตามที่กำหนดไว้

ประการต่อมาคือ การประกันราคาหัวมันสด เพื่อมิให้ราคามันสูงเกินไป จนทำให้ต้นทุนผู้ส่งออกเพิ่มขึ้น ดังนั้น กรมการค้าต่างประเทศจึงใช้มาตรการส่งเสริมให้มีการขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังล่วงหน้า และเร่งรัดการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังต้นฤดูให้สอดคล้องกับภาวะการผลิตภายในประเทศ

3. มาตรการกำหนดโทษ

ในพระราชบัญญัติสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 นั้น กำหนดโทษแก่ผู้ที่ไม่ดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวเท่านั้น กล่าวคือ ผู้ทำการค้าขาออกซึ่งสินค้า มาตรฐานผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและผู้ตรวจสอบมาตรฐานสินค้าที่ไม่ดำเนินการ ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตราที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่ขัดขวางการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ จะมีบทกำหนดโทษไว้แตกต่างกัน ทั้งต้องระวางจำคุกตั้งแต่ไม่เกินสิบห้าวันถึงห้าปี และถูกปรับอย่างเดียว หรือทั้งถูกจำคุกและถูกปรับ ซึ่งค่าปรับตั้งแต่สองร้อยบาทถึงไม่เกินสองหมื่นบาท

อย่างไรก็ตาม เมื่อปัญหาคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังส่งออกไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งทำให้ประเทศไทยไม่ได้รับความเชื่อถือจากประเทศผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าว วันที่ 8 พฤศจิกายน 2520 จึงมีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 18 กำหนดมาตรการและป้องกันปราบปรามผู้กระทำการนำ วัตถุอื่น เจือปนผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอันทำให้คุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด สาระ สำคัญคือ

(1) กำหนดโทษผู้เจือปนผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ทำให้คุณภาพไม่เป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนด หรือ ครอบครองผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ให้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สาม เดือน ถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่น ถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกวดขันผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ตั้งแต่ผู้ทำการผลิต ผู้ทำการค้าขายออก ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และผู้ตรวจสอบ มาตรฐานสินค้าให้ดำเนินงานอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ผลิตและส่งออกมีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนดโดยเคร่งครัด

(3) ถ้าผู้ใดจงใจกระทำความผิดดังกล่าวให้เพิกถอนใบอนุญาตที่ได้รับจาก ทางราชการเสีย และถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ราชการเองให้ลงโทษโดยเฉียบขาด

เมื่อพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขายออกปี 2503 แก้ไขเพิ่มเติมในปี 2522 ได้ เพิ่มอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ให้มีอำนาจ กำหนดหลัก เกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เกี่ยวกับสินค้ามาตรฐานที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้า ที่กำหนด รวมทั้ง ในมาตรา 17 ตรี กำหนดว่า

... ห้ามมิให้ผู้ใดเอาวัตถุเจือปนสินค้ามาตรฐานที่ทำหรือมีไว้ เพื่อจำหน่ายในทาง การค้าขายออก จนเป็นผลให้มีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่กำหนดไว้ หรือ มีไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายในทางการค้าขายออก ซึ่งสินค้ามาตรฐานที่รู้อยู่ ว่ามีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่กำหนดไว้ ..... ฯลฯ

ดังนั้น วันที่ 13 มิถุนายน 2523 กระทรวงพาณิชย์จึงมีประกาศเรื่องหลัก เกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่กำหนด ซึ่งแก้ไขโดยประกาศกระทรวงพาณิชย์เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2526 สาระสำคัญคือ ให้ผู้ที่ครอบ ครอบผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เพื่อจำหน่าย เป็นสินค้าออกนั้น เมื่อทราบว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีคุณภาพไม่ เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่กำหนดได้โดยทางราชการนั้นให้ทำลายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เหล่านั้น ให้สิ้นสภาพจากการ เป็นผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังโดยมิให้มีการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวอีกต่อ

ไป แต่ถ้าผิดมาตรฐานและสามารถแก้ไขปรับปรุงคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าที่กำหนดได้ ผู้ครอบครองก็สามารถเลือกจะปรับปรุงคุณภาพหรือทำลายก็ได้

ทั้งนี้ เมื่อผู้ครอบครองผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ผิดมาตรฐานต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณ วัน เวลา สถานที่ และวิธีการที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับมันสำปะหลังนั้น เป็นหนังสือต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้า หรือสำนักงานสาขา ภายในกำหนด 7 วัน และต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่รู้ หรือควรรู้ว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้นผิดมาตรฐาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ญ

นโยบายด้านควบคุมการส่งออก

ในระยะแรกที่ผลิตภัณฑืมันสำปะหลัง เริ่ม เป็นสินค้าออกที่สำคัญของประเทศนั้น ทางรัฐบาลไทยไม่มีนโยบายทางด้านการค้าที่เด่นชัด นอกจากมาตรการด้านควบคุมคุณภาพสินค้าที่เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังในปี 2505 ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้น การส่งออกผลิตภัณฑืมันสำปะหลังมีปัญหาที่สำคัญคือ ด้านคุณภาพ (ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนที่ว่าด้วยมาตรฐานสินค้า) อย่างไรก็ตาม เมื่อประชาคมยุโรป เริ่มมีนโยบายกีดกันการนำเข้าผลิตภัณฑืมันสำปะหลังที่รุนแรงขึ้น ทำให้การส่งออกผลิตภัณฑืมันสำปะหลังของไทยไม่อาจ เป็นไปอย่าง เสรี เพื่อสนองตอบอุปสงค์ที่เป็นจริงได้ รัฐบาลจำเป็นต้อง เข้ามา มีบทบาทในการแทรกแซงทางการค้าเพิ่มขึ้นจากการควบคุมมาตรฐานสินค้าที่กำหนดไว้แต่เดิม

การควบคุมการค้าผลิตภัณฑืมันสำปะหลัง เริ่มในปี 2522 เป็นต้นมา เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าบางอย่าง (ฉบับที่ 47) ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2521 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 31 ธันวาคม 2521 มีผลบังคับใช้ในวันถัดจากวันประกาศดังกล่าวคือ 1 มกราคม 2522 ซึ่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้อาศัยความในมาตรา 159 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่างพุทธศักราช 2482 สาระสำคัญคือ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งผลิตภัณฑืมันสำปะหลังทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์มอบหมาย ทั้งนี้ การตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีความจำเป็นตามที่ได้ระบุไว้ในท้ายประกาศฉบับนี้ คือ

... เนื่องจากในปัจจุบัน การส่งผลิตภัณฑืมันสำปะหลังออกไปนอกราชอาณาจักรได้มีปริมาณมากขึ้นโดยลำดับ สมควรควบคุมการส่งผลิตภัณฑืมันสำปะหลังทุกชนิดออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อให้การส่งผลิตภัณฑืมันสำปะหลังออกนอกราชอาณาจักรสามารถเป็นไปตามข้อตกลงที่รัฐบาลไทยจะทำกับประเทศผู้ซื้อได้ตามความเหมาะสม...

การมีพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เป็นการเตรียมการสำหรับความตกลงร่วมระหว่างไทย กับประชาคมยุโรป ที่มีท่าทีว่าจะ เป็นจริงขึ้น ซึ่งการเจรจาและปรากฏผล เป็นบันทึกความตกลงที่ เป็นทางการครั้งแรก เกิดขึ้นใน เดือนมีนาคม 2522 ตามสาระของ Agreed Minutes ที่กล่าวแล้ว ในบทที่ 3

พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ แม้ว่าจะมีการยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุม การส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าบางอย่าง พุทธศักราช 2482 โดย พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวยังไม่ขัดหรือแย้งพระราชบัญญัติฉบับใหม่ และยังไม่มีการออกกฎกระทรวง ประกาศหรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่บังคับทดแทนพระราชกฤษฎีกาดังเดิม

เหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับปี 2522 นี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับปี 2482 ได้ประกาศใช้มานานแล้ว ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและการค้าใน ปัจจุบัน และเหตุผลที่สำคัญอีกประการคือ ให้รัฐบาลมีอำนาจในการดำเนินการจัดระเบียบการค้า กับต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย เป็นผลดีต่อ เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ และทำให้เกิดความ เชื่อถือแก่นานาประเทศยิ่งขึ้น

ทั้งนี้พระราชบัญญัติฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชบัญญัติคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีอำนาจกำหนดกิจการอื่นและ ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น กฎกระทรวงระเบียบและแจ้งความ เกี่ยวกับการส่งออกซึ่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกนอกราชอาณาจักรหลังจากวันที่ 9 พฤษภาคม 2522 เป็นต้นมา นั้น อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติปี 2522 นี้ทั้งสิ้น

ในปี 2523 กรมการค้าต่างประเทศได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ให้สามารถอนุญาตการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทุกชนิดออกนอกราชอาณาจักรได้¹ ดังนั้น กรมการค้าต่างประเทศจึงออกระเบียบการส่งออกเป็นครั้งแรกในวันที่ 13 มีนาคม 2523 สาระสำคัญของระเบียบดังกล่าวคือ

---

¹โดยอาศัยความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้า ในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522.

1. กำหนดคุณสมบัติของผู้ส่งออกที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำการใด ๆ ให้เป็นที่เสียหายต่อการค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง หรือกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ หรือถูกสั่งเพิกถอนการจดทะเบียน เป็นผู้ทำการค้าขาออกซึ่งสินค้ามาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขาออก รวมทั้งเกี่ยวข้องกับอ้อมคือ เป็นผู้ถือหุ้น ผู้จัดการ กรรมการและผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทหรือบุคคลที่เคยทำความเสียหายดังกล่าว

2. เพื่อให้การควบคุมการส่งออกเป็นไปโดยเรียบร้อย ระเบียบนี้มีนัยในการให้สิทธิกรรมการค้าต่างประเทศที่จะดำเนินการใด ๆ ต่อไปนี้

- กำหนดราคาสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในแต่ละช่วงเวลาและสำหรับการซื้อขายล่วงหน้าด้วย

- กำหนดสต็อกในปริมาณและเวลาที่เหมาะสม

- ในกรณีที่จำเป็นในแต่ละช่วงเวลา สามารถจัดสรรปริมาณการส่งออกไปยังตลาดทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงที่ทำไว้กับตลาดข้อตกลงได้

- กำหนดให้มีการทำสัญญาค้ำประกันของผู้ส่งออก เพื่อเป็นการประกันการส่งสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้กับผู้ซื้อ

- ให้ความเห็นชอบในกรณีที่ผู้ส่งออกจะขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เกินกว่าปริมาณหรือระยะเวลาการส่งมอบที่เคยกำหนดไว้

ในระยะต่อมากรรมการค้าต่างประเทศได้ดำเนินการตามลิสต์ดังกล่าวคือ

- การทำสัญญาค้ำประกันของผู้ส่งออก กรรมการค้าต่างประเทศได้ประกาศเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2523 ให้ผู้ส่งออกทำสัญญาค้ำประกันการส่งออกในอัตราเมตริกตันละ 400 บาท ตามปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่จะส่งออก พร้อมทั้งจัดให้ธนาคารพาณิชย์ ที่เชื่อถือได้ เป็นผู้ค้ำประกันตามสัญญาดังกล่าว และผู้ส่งออกต้องยื่นขออนุญาตการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังต่อกรรมการค้าต่างประเทศด้วย

- การกำหนดให้ผู้ส่งออกต้องจำหน่ายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกป็นอกราชอาณาจักรในราคาไม่ต่ำกว่าราคาที่กรรมการค้าต่างประเทศจะพึงกำหนดขึ้น เป็นคราว ๆ ไป นั้น ผู้ส่งออกต้องดำเนินการดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม 2523 ซึ่งต่อมากรรมการค้าต่างประเทศได้ระงับการกำหนดราคาขั้นต่ำส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2525 เป็นต้นไป

- การขอความเห็นชอบจากกรรมการค้าต่างประเทศนั้น ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2523 กำหนดให้การทำความตกลงซื้อขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดให้กับผู้ซื้อในต่างประเทศ ที่

มีระยะเวลาการส่งมอบยาวนานเกินกว่า 6 เดือน ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการค้าต่างประเทศและต่อมาวันที่ 4 กรกฎาคม ปีเดียวกันกำหนดให้การขอความเห็นชอบดังกล่าวต้องกระทำก่อนการตกลงขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไม่ว่าจำนวนเท่าใดก็ตาม และต้องนำหลักฐานการตกลงซื้อขายเป็นเอกสารมาแสดงต่อกรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งการขอความเห็นชอบดังกล่าวได้รับการยกเลิก เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2525 ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการค้า และให้การส่งออกเป็นไปด้วยความคล่องตัวยิ่งขึ้น

- การกำหนดให้ผู้ส่งออกทุกรายต้องมีสต็อกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังนั้น วันที่ 17 ตุลาคม 2523 กรมการค้าต่างประเทศกำหนดสต็อกในมือพ่อค้าผู้ส่งออกไม่น้อยกว่า 253,000 ตัน และผู้ส่งออกรายใหม่ไม่น้อยกว่า 1,500 ตัน ซึ่งต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ 30 พฤศจิกายน ปีเดียวกัน รวมทั้งแจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าปริมาณสต็อกดังกล่าวอาจกำหนดให้สูงขึ้นถ้ากรมการค้าต่างประเทศเห็นสมควร ซึ่งในเดือนธันวาคม 2523 ได้กำหนดให้ผู้ส่งออกทุกรายต้องจัดให้มีสต็อกตลอดเวลาตามอัตราส่วนที่กรมการค้าต่างประเทศจะแจ้งให้ทราบภายหลังแต่ต้องไม่น้อยกว่า 250,000 ตัน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2524 เป็นต้นไป โดยกำหนดให้สินค้าดังกล่าวเก็บไว้ในโกดังที่ตั้งอยู่ในเขตการตรวจสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังสำหรับการส่งออกที่ได้กำหนดไว้แล้ว

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงสต็อกดังกล่าวอีกหลายครั้งกล่าวคือ

มกราคม 2524 กำหนดปริมาณสต็อกเป็น 500,000 ตัน ตั้งแต่ 16 กุมภาพันธ์ 2524

มีนาคม 2524 กำหนดปริมาณสต็อกเป็น 750,777 ตัน ตั้งแต่ 15 มีนาคม 2524

พฤษภาคม 2524 กำหนดปริมาณสต็อกเป็น 400,000 ตัน ภายใน 25 พฤษภาคม 2524

ท้ายสุดวันที่ 12 มิถุนายน 2524 ได้ประกาศยกเลิกการมีปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง

ไว้ในสต็อกตลอดเวลา ตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ผู้ส่งออกส่วนใหญ่เก็บสต็อกไว้จำนวนมากพอสมควรแล้ว และเป็นการลดต้นทุนการส่งออกของผู้ส่งออกดังกล่าวด้วย

สำหรับกรณีสุดท้ายคือ การจัดสรรปริมาณการส่งออกซึ่งจากเหตุผลที่กระทรวงพาณิชย์จำเป็นต้องควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้อยู่ในปริมาณที่ได้ทำความตกลงไว้กับประชาคมยุโรป จะเป็นทางการหรือไม่ก็ตามนั้น โดยอาศัยความในข้อ 5 ของกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2523) ออกตามความในพระราชบัญญัติการส่งออกป้อนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ที่กำหนดว่าในกรณีที่สินค้าใดเป็นสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์จำเป็นต้องจัดสรรปริมาณในการอนุญาตให้ส่งออกหรือนำเข้า การอนุญาตให้แก่บุคคลใดในปริมาณเท่าใด ให้พิจารณา

จากผลิตภัณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

- (1) ปริมาณสินค้าที่มีอยู่ในความครอบครองของผู้ขออนุญาตว่ามีอยู่น้อยเพียงใด
- (2) ประวัติการส่งออกหรือนำเข้าของผู้ขออนุญาตในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ก่อนวันจัดสรร
- (3) ความสามารถในการผลิต การใช้ และการตลาดของผู้อนุญาต
- (4) อัตราส่วนการให้ความร่วมมือในการซื้อสินค้าตามราคาประกัน หรือการจัดทำ มูลภัณฑ์กันชนสินค้า
- (5) อัตราส่วนการให้ความร่วมมือในการซื้อสินค้าจากผู้ผลิตภายในประเทศ หรือการ ขายสินค้าให้แก่ทางราชการ หรือผู้ผลิต หรือผู้บริโภคตามราคาที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อ เสถียรภาพและความมั่นคงของการค้าระหว่างประเทศ ด้วย

ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมการค้าต่างประเทศจะถือหลักการและอาศัยตาม ความกฎกระทรวงดังกล่าวข้างต้น กำหนดระเบียบหรือมาตราใด ๆ ในการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในระยะต่อมา ซึ่งสรุประเบียบการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มัน สำปะหลังตั้งแต่ปี 2524 ได้ตามระยะเวลาดังนี้

มาตรการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2524

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2523 กรมการค้าต่างประเทศได้กำหนดให้มีการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดอัดเม็ด และมัน เส้นไปยังประชาคมยุโรป สำหรับการขออนุญาตส่งออก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2524 เป็นต้นไป โดยพิจารณาจัดสรรตามอัตราส่วนของประวัติการส่งออก ซึ่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังชนิดเม็ดและมัน เส้นไปจำหน่ายยังต่างประเทศปี 2523 เป็นเกณฑ์ และสำหรับผู้ที่มีความเห็นชอบให้ทำความตกลงขายก่อนวันที่กำหนดนี้ สามารถส่งออกได้โดยไม่นำไปหักออกจากส่วนที่จัดสรรที่จะกำหนดขึ้น ทั้งนี้หลักเกณฑ์การจัดสรรดังกล่าวนี้ในขั้นแรกให้มีผลบังคับใช้เป็นเวลา 2 ปี แต่ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการหลายประการซึ่งจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

ต่อมา ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมว่า ผู้ที่จะได้รับการจัดสรรต้องเป็นผู้ที่ทำหนังสือคำประกันการส่งออกก่อนวันที่ 7 พฤศจิกายน 2523 และจะจัดสรรจากประวัติการส่งออกย้อนหลัง 3 ปี คือตั้งแต่พฤศจิกายน 2520 - ตุลาคม 2523 โดยถือหลักเกณฑ์ว่า

- ผู้ส่งออกที่ได้รับจัดสรรน้อยกว่า 1,000 ตัน ถือว่าได้รับส่วนจัดสรร 1,000 ตัน
- ผู้ส่งออกรายหนึ่ง ๆ จะได้รับการจัดสรรไม่เกินร้อยละ 5 ของปริมาณการจัด

สรรแต่ละงวด

และกำหนดว่า การจัดสรรส่วนแบ่งการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปยังประชาคมยุโรประหว่างเดือนมกราคม - เมษายน 2524 ตามระเบียบนี้ รวม 1 ล้านตัน ซึ่งต้องส่งออกให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 15 พฤษภาคม 2524 หรือตามระยะเวลาที่กรมการค้าต่างประเทศเห็นสมควร

ต่อมาวันที่ 14 มกราคม 2524 ได้ผ่อนผันให้ขยายปริมาณการจัดสรรช่วงนี้ใหม่ กล่าวคือ หากได้รับจัดสรรต่ำกว่า 4,000 ตัน ให้ถือว่าได้รับส่วนจัดสรร 4,000 ตัน ถ้าน้อยกว่าเดือนละ 1,000 ตัน ให้ถือว่าได้รับจัดสรรเดือนละ 1,000 ตัน

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการตลาดใหม่นอกเหนือจากประชาคมยุโรป กรมการค้าต่างประเทศจะจัดสรรปริมาณการส่งออกไปยังประชาคมยุโรปนี้ให้แก่

- ผู้ส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ด และมันเส้นออกไปยังประเทศอื่นนอกเหนือจากประชาคมยุโรป จัดสรรให้ร้อยละ 10 ของปริมาณที่ส่งออกไปยังประเทศอื่น โดยจัดสรรให้เดือนละครั้ง และถ้าสามารถส่งติดต่อกันได้ 2 ปีแล้ว จะนำผลเฉลี่ยทั้งสองปีนั้นมาเพิ่มเป็นประวัติการส่งออกในปีที่ 3

- ผู้ส่งแป้งมันสำปะหลังไปยังต่างประเทศ โดยจัดสรรให้ร้อยละ 10 และเดือนละครั้งเช่นกัน แต่ปริมาณการส่งออกแป้งมันสำปะหลังนี้ไม่นำรวมเข้าในประวัติการส่งออกด้วย

ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2524 เพิ่มปริมาณจัดสรรในกรณีพิเศษนี้เป็นปริมาณร้อยละ 20 ของปริมาณส่งออกมันอัดเม็ดและมันเส้นไปยังประเทศอื่นนอกจากประชาคมยุโรป

ในระหว่างเดือนมกราคม-เมษายนนี้ นอกจากมีส่วนจัดสรร 1 ล้านตันตามหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้ว ยังมีการส่งออกอีก 2 กรณีคือ

(1) การส่งออกตามสิทธิคุ้มครองเนื่องจากได้ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าไว้แล้ว เป็นปริมาณ 944,730 ตัน

(2) ส่วนจัดสรรทันที ซึ่งประกาศเพิ่มเติมในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ในปีปริมาณ 300,000 ตัน ซึ่งจะจัดสรรตั้งแต่วันประกาศถึง 31 มีนาคม ปีเดียวกัน ต่อมาตามในวันที่ 27 มีนาคม ประกาศการจัดสรรการส่งออกเพิ่มเติมในเดือนเมษายนอีก 100,000 ตัน โดยมีหลักเกณฑ์คือ ผู้ส่งออกที่ได้รับจัดสรรน้อยกว่า 100 ตัน ให้ถือว่าได้รับส่วนจัดสรร 100 ตันและผู้ส่งออก

รายหนึ่ง ๆ จะได้รับการจัดสรรไม่เกินร้อยละ 5 ของปริมาณการจัดสรรแต่ละงวด ทั้งนี้ถือตามประวัติการส่งออกย้อนหลัง 3 ปี เช่นกัน

วันที่ 15 เมษายน 2524 ได้มีประกาศการจัดสรรปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปช่วงเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม ปริมาณทั้งสิ้น 1.6 ล้านตัน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- ส่วนจัดสรรหลัก ซึ่งผู้ส่งออกต้องขออนุญาตส่งออกภายในวันสุดท้ายของแต่ละเดือนและส่งออกภายในวันที่ 1 ของเดือนถัดไปนั้น จัดสรรให้เดือนละ 200,000 ตัน ตั้งแต่พฤษภาคม - สิงหาคม รวม 800,000 ตัน และกำหนดให้ผู้ที่ได้รับจัดสรรน้อยกว่าเดือนละ 1,000 ตัน ให้ถือว่าได้รับจัดสรรเดือนละ 1,000 ตัน

- ส่วนจัดสรรขายทันที ซึ่งจะต้องจัดการส่งมอบให้เป็นไปตามที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดไว้ 4 ช่วงคือ

1 มิถุนายน - 15 กรกฎาคม ปริมาณ 200,000 ตัน

1 กรกฎาคม - 15 สิงหาคม ปริมาณ 200,000 ตัน

1 สิงหาคม - 15 กันยายน ปริมาณ 200,000 ตัน

1 กันยายน - 15 ตุลาคม ปริมาณ 200,000 ตัน

ทั้งนี้ผู้ส่งออกที่ได้รับจัดสรรส่วนจัดสรรทันทีน้อยกว่าเดือนละ 100 ตัน ให้ถือว่าได้รับจัดสรรเดือนละ 100 ตัน

ต่อมาในวันที่ 30 มิถุนายน 2524 หลังจากการจัดสรรปริมาณการส่งออกช่วงหลักได้ 2 เดือน หรือกล่าวได้ว่าการส่งออกช่วงที่สองไปแล้วประมาณ 600,000 ตัน กรมการค้าต่างประเทศได้ประกาศให้การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดและมันเส้นไปนอกราชอาณาจักรเป็นไปโดยเสรี ไม่มีการจำกัดปริมาณส่งออก เป็นเวลา 3 เดือน คือ ระหว่างกรกฎาคม-กันยายน 2524 และอนุญาตให้มีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในเดือนตุลาคม - ธันวาคม ปีเดียวกันได้ ซึ่งทั้งสองช่วงนั้นต้องมีปริมาณส่งออกไม่มากหรือน้อยกว่าร้อยละ 10 ของปริมาณที่ผู้ส่งออกแต่ละรายได้แจ้งความจำนงและกรมการค้าต่างประเทศได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณส่งออกที่ตกลงไว้กับประชาคมยุโรปคือ ไม่เกิน 5.5 ล้านตันในปี 2524

อย่างไรก็ตาม วิธีการควบคุมของกระทรวงพาณิชย์ยังคงปรากฏอยู่ กล่าวคือผู้ส่งออกรายใดต้องการส่งออกในระยะเวลาดังกล่าวต้องยื่นความจำนงเพื่อให้กรมการค้าต่าง

ประเทศให้ความเห็นชอบ ซึ่งได้มีการอนุมัติการส่งออกดังนี้

	<u>ปริมาณแจ้งความจำนง</u>	<u>ปริมาณที่ได้รับความเห็นชอบ</u>
	<u>ของผู้ส่งออก</u>	<u>ให้ส่งออกได้</u>
กรกฎาคม - กันยายน	2,181,680	1,574,558
ตุลาคม - ธันวาคม	2,521,600	1,592,729

รวม เป็นปริมาณได้รับความเห็นชอบในการส่งออกช่วงนี้ทั้งสิ้น 3,167,287 ตัน หรือประมาณร้อยละ 67 ของปริมาณที่ผู้ส่งออกแจ้งความจำนงที่จะส่งออกทั้งสิ้น

นอกจากปริมาณการจัดสรรตามปกติดังกล่าวแล้วนั้น ทางกรมการค้าต่างประเทศ ได้จัดสรรการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปปริมาณ 40,000 ตัน ตามสิทธิพิเศษของผู้ส่งออกที่สามารถส่งผลิตภัณฑ์มันอัด เม็ดและมัน เส้น รวมทั้งแป้งมันไปยังประเทศอื่นนอกประชาคมยุโรปได้

ปริมาณการจัดสรรการส่งออกชนิดสุดท้ายที่กำหนดไว้ในปี 2524 นี้ คือ การอนุญาตให้การส่งออกผลิตภัณฑ์มันอัด เม็ดแข็ง ที่เป็นไปตามมาตรฐานกระทรวงพาณิชย์ ไปยังประชาคมยุโรปนั้น เป็นไปอย่างเสรี ทั้งนี้เงื่อนไขการขออนุญาตการส่งออก เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกับการส่งออกมันอัด เม็ดธรรมดา กล่าวคือ ต้องมีการทำประกันการส่งออก ต้องขายในราคาตามที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนด รวมทั้งต้องมีสต็อกในปริมาณเท่าที่แจ้งความจำนงว่าจะทำการส่งออกใน 1 เดือน ซึ่งการอนุญาตเป็นกรณีพิเศษนี้ ดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2524 เป็นต้นไป

มาตรการการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2525

ประมาณเดือนสิงหาคม 2524 กรมการค้าต่างประเทศได้แจ้งผู้มีสิทธิส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปต่างประเทศรับรองปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปจำหน่ายยังประชาคมยุโรปในระหว่างเดือน มกราคม - เมษายน 2525 เพื่อเป็นข้อมูลในการวางนโยบายการส่งออกปี 2525 ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งผู้ส่งออกในขณะนั้น 70 ราย แจ้งปริมาณรับรองการส่งออกในระยะเวลาดังกล่าวมารวมทั้งสิ้น 5,130,600 ตัน กรมการค้าต่างประเทศพิจารณาปริมาณการรับรองดังกล่าวแล้ว เห็นว่าปริมาณที่แจ้งมานั้นสูงกว่าเป้าหมายการส่งออก รวมทั้งความสามารถในการขนถ่ายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังลงเรือใหญ่ ช่วงเวลา 4 เดือนนั้น จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ไปยังประชาคมยุโรปปี 2525 ว่าปริมาณการ

รับรองที่แจ้งมาดังกล่าวเป็นการส่งออกในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2525 คือ เดือนมกราคม- มิถุนายน และให้ปรับลดปริมาณการส่งออกให้ใกล้เคียงกับความสามารถที่จะส่งออกได้จริงในช่วง เวลานั้น คือ เป็นปริมาณ 3.57 ล้านตัน แบ่งเป็นส่งออกช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม ปริมาณ 2.142 ล้านตัน และ เมษายน - มิถุนายน ปริมาณ 1.428 ล้านตัน และกรมการค้าต่างประเทศ ได้จัดสรรให้แก่ผู้ส่งออกแต่ละรายตามสัดส่วนที่ได้รับแจ้งเข้ามา ซึ่งได้กำหนดให้การส่งออก ปริมาณดังกล่าวนี้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ 31 มิถุนายน 2525

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การจัดสรรในงวดครึ่งปีแรกนี้เป็นปริมาณถึงร้อยละ 70 ของ ปริมาณที่ไทยจะสามารถส่งออกไปยังประชาคมยุโรปได้ ทั้งนี้เป็นไปตามร่างความตกลงระหว่าง ไทยกับประชาคมยุโรปเมื่อ เดือนพฤศจิกายน 2523

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 3 มีนาคม 2525 กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศให้การส่ง ออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปเป็นไปอย่างเสรี โดยกำหนดเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

1. สิทธิการส่งออกที่ได้จัดสรรไว้แล้วในระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน 2525 จำนวน 3.57 ล้านตันนั้น กรมการค้าต่างประเทศจะคุ้มครองในสิทธิดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ผู้ส่งออก ต้องส่งสินค้าลงเรือให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2525 ถ้าส่งออกได้ไม่ครบถ้วนในระยะ เวลาดังกล่าว จะถือว่าสิทธินั้นถูกยกเลิกไป

2. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่จะสามารถส่งออกได้อย่างเสรีในปี 2525 มีปริมาณ คงเหลือ 1.43 ล้านตัน การส่งออกอย่างเสรีดังกล่าวจะถือลำดับก่อนหลังของ เลขที่ใบรับรองการ ส่งออก (Export Certificate) เป็นเกณฑ์

3. การรับคำร้องขอใบรับรองการส่งออกต้องมีเอกสารดังนี้

- ใบจำลองใบขนสินค้าขาออก (มุมน้ำเงิน) จากกรมศุลกากร
- ใบรับรองมาตรฐานสินค้าจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- สำเนาใบอนุญาตให้ส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร

ทั้งนี้ ในขั้นแรกกระทรวงพาณิชย์ผ่อนผันว่า ถ้าปริมาณการส่งออกไปยังประชาคม ยุโรปสูงเกินกว่าจำนวนที่สามารถส่งเข้าไปได้ในปีนี้ จะได้รับการผ่อนผันให้ส่งออกได้จนกว่าจะมี การเปลี่ยนแปลง

ในเดือนมิถุนายน ซึ่งการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามสิทธิคุ้มครองปริมาณ 3.57 ล้านตัน ได้ส่งออกไปแล้วปริมาณ 3.2 ล้านตันนั้น กรมการค้าต่างประเทศได้ยกเลิกสิทธิ คุ้มครอง เดือนมิถุนายนในปริมาณที่เหลือ คือประมาณ 370,000 ตัน แต่ยกเว้นให้กับการอนุญาตส่ง

ออกก่อนวันที่ 5 มิถุนายน ที่ต้องส่งออกให้เสร็จสิ้นภายในอายุใบอนุญาตที่ได้กำหนดไว้ และคำขอใบอนุญาตที่ยื่นไว้ตั้งแต่วันที่ 7 มิถุนายน และมีหลักฐานที่กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ได้รับสิทธิคุ้มครองดังกล่าวนั้น

การยกเลิกสิทธิคุ้มครองดังกล่าวนี้กระทรวงพาณิชย์ให้เหตุผลดังนี้²

... เพื่ออนุรักษ์ให้เป็นไปตามข้อตกลงของประชาคมยุโรป ที่กำหนดให้การส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศไทย เข้าไปยังประชาคมยุโรปมีจำนวนไม่เกิน 5 ล้าน เมตริกตัน และเมื่อการค้าถึงนโยบายการค้าเสรี ประกอบกับผลประโยชน์ของชาวโรมันสำปะหลัง ซึ่งจะมีมันสำปะหลังฤดูใหม่ออกสู่ตลาดในช่วงประมาณเดือนตุลาคม 2525 เป็นต้นไป รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงได้กำหนดให้มีการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปในช่วงเดือนมิถุนายน ประมาณ 400,000-500,000 ตัน เดือนกรกฎาคม ถึง กันยายน ประมาณ 600,000 ตัน และเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม ประมาณ 700,000 ตัน ..... จึงให้ยกเลิกส่วนจัดสรรการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปทั้งสิ้น ...

กระทรวงพาณิชย์ให้เหตุผลเพิ่มเติมในเรื่องนี้ว่า ในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม และต้นมิถุนายน มีความสับสนที่เกิดจากเชิงการค้า โดยผู้นำเข้าในประชาคมยุโรปจองใบอนุญาตนำเข้าจากทุกประเทศมีปริมาณสูงถึง 6 ล้านตัน เพื่อที่จะจองการเสียภาษีไม่เกินร้อยละ 6 ของมูลค่าการนำเข้า หากใบอนุญาตดังกล่าวไม่มีการใช้จะถูกปรับตันละ 11 เหรียญสหรัฐ พร้อมกันนั้นผู้ส่งออกไทยได้ยื่นขอใบอนุญาตแก่กรมการค้าต่างประเทศในช่วง วันที่ 4-8 มิถุนายน ประมาณไม่น้อยกว่า 3 ล้านตัน เนื่องจากผู้ซื้อทางโน้นเร่งมา หากส่งไม่ทันจะผิดสัญญาการส่งมอบแล้วจะต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้ซื้อในต่างประเทศ

การขอใบอนุญาตนำเข้าของผู้นำเข้าในประชาคมยุโรปจำนวนมากนั้น กระทบต่อสถานการณ์มันสำปะหลังของไทยในปี 2525 เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ผู้นำเข้าต้องการสิทธิในการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังสูงตามโควตา 5.5 ล้านตันที่ประชาคมยุโรปให้แก่ประเทศไทยอันจะเสียภาษีในอัตราร้อยละ 6 ของมูลค่าการนำเข้า ดังนั้น เมื่อทำการตกลงซื้อขายกับผู้ส่งออกของไทยเรียบร้อยแล้ว ผู้นำเข้าก็จะนำสัญญาไปแสดงเพื่อขอ Import Certificate หรือใบอนุญาตนำเข้าที่มีอายุ 4 เดือน ซึ่งตั้งแต่เดือนมกราคม - มิถุนายน 2525 มีการประเมินว่ามีการขอใบอนุญาตนำเข้ามันอัดเม็ดถึง 7 ล้านตัน โดยทางด้านประชาคมยุโรปไม่ได้ควบคุมการให้ใบอนุญาตนี้พอรู้ภายหลังจึงระงับการให้ใบอนุญาตทันที และติดต่อกับกระทรวงพาณิชย์ของไทยให้ควบคุมการส่งออกมิให้เกินโควตาที่ได้ตกลงกันไว้

²แจ้งความ กรมการค้าต่างประเทศ ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2525 เรื่องการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปนอกราชอาณาจักร.

กระทรวงพาณิชย์ จึงได้เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การจัดสรรปริมาณการส่งออกดังกล่าวใหม่ โดยเฉพาะ การส่งออกในเดือนมิถุนายน คือได้ผ่อนผันหลักเกณฑ์การจัดสรรเดิมดังนี้

"... จะออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ส่งออกเท่ากับปริมาณระวางบรรทุกของเรือที่จะเข้ามาเทียบท่าภายใน 24.00 น. ของวันที่ 19 มิถุนายน 2525 ใบอนุญาตนี้มีอายุ 15 วัน และจะไม่มีการต่ออายุให้ ยกเว้นการขนถ่ายยังไม่เสร็จสิ้น ..."

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์จะถือเอาการส่งออกเดือนมิถุนายนเป็นพื้นฐานสำคัญในการพิจารณาจะเทียบการส่งออกเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม ต่อไป พร้อมทั้งคาดว่า จนถึงวันที่ 19 มิถุนายน จะมีเรือเข้ามาขนถ่ายไม่น้อยกว่า 900,000 ตัน จึงจะเหลือปริมาณการส่งออกครึ่งปีหลังประมาณ 8-9 แสนตัน

ต่อมาในวันที่ 1 กรกฎาคม กรมการค้าต่างประเทศจึงออกหลักเกณฑ์การส่งออกช่วงปลายปี 2525 กล่าวคือ การออกใบอนุญาตจะกระทำเมื่อมีหลักฐานทางราชการไทยแสดงว่าเรือใหญ่บรรทุกสินค้าที่ระบุไว้ในคำขอใบอนุญาต เข้ามาเทียบท่าในประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว และจะอนุญาตให้ส่งออกไม่เกินปริมาณที่ระบุไว้ในใบสั่งสินค้าลงเรือ ซึ่งเมื่อรวมปริมาณที่ผู้ส่งออกทุกรายจะส่งออกโดยเรือลำนี้แล้ว ต้องไม่เกินระวางบรรทุกของเรือลำนั้น และใบอนุญาตดังกล่าวมีอายุ 15 วัน และสามารถต่อได้อีก 15 วัน ถ้าการขนถ่ายยังไม่เสร็จสิ้น และท้ายสุด ปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่จะอนุญาตให้ส่งออกไปยังประชาคมยุโรปจะถือตามลำดับก่อนหลังการออกใบรับรองการส่งออก (Export Certificate) โดยไม่เกิน 5 ล้านเมตริกตัน นับแต่ต้นปี 2525

ต่อมาในวันที่ 5 สิงหาคม 2525 กรมการค้าต่างประเทศได้ระงับการออกใบอนุญาตการส่งออก (Export License) ทั้งนี้เพราะปริมาณการส่งออกใกล้เคียง 5 ล้านตันตามที่กำหนดไว้ สำหรับการออกใบรับรองการส่งออกนั้นจะให้แก่การส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งเมื่อครบ 5 ล้านตันแล้วจะไม่ออกใบรับรองดังกล่าวในส่วนที่เกินนั้น และผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีใบรับรองการส่งออกนั้นต้องเสียภาษีนำเข้าเท่ากับข้าวบาเลย์

อย่างไรก็ตาม กรมการค้าต่างประเทศให้ความหวังว่าอาจจะมีการทำความตกลงกับประชาคมยุโรปของส่งออกเพิ่มเติมมากกว่า 5 ล้านตัน ที่กำหนดไว้ ซึ่งกลางเดือนสิงหาคม นั้นเอง ได้มีประกาศอีกฉบับหนึ่งแจ้งว่า จากที่มีประกาศงดการออกใบอนุญาตส่งออกตั้งแต่วันที่ 5 สิงหาคมนั้น ยังมีการแจ้งเรือเข้ามารับสินค้าเพิ่มเติม ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์จึงกำหนดหลักเกณฑ์ว่าจะออกใบอนุญาตการส่งออกให้สำหรับ เรือที่แจ้งเข้ามารับสินค้าหลังวันที่ 5 สิงหาคม 2525

แต่จะไม่ออกใบรับรองการส่งออกที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เสียภาษีในอัตราพิเศษให้ เพราะ ปริมาณดังกล่าว เกินกว่าปริมาณการส่งออกที่ได้ตกลงไว้กับประชาคมยุโรป ซึ่งมีผู้ส่งออกขอรับใบอนุญาตการส่งออก ตามเงื่อนไขข้างต้นนี้ ประมาณ 2 แสนตัน

เมื่อมีการเจรจากับประชาคมยุโรป เป็นผลสำเร็จในการขอเพิ่มปริมาณการส่งออก ในปี 2525 อีกประมาณ 5 แสนตันนั้น เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2525 กระทรวงพาณิชย์จึงแจ้งให้ ทราบว่า ตามปริมาณการส่งออกที่ได้เพิ่มใหม่นั้น เหลือปริมาณจัดสรรอีกเพียง 304,910 ตัน ซึ่งมีระเบียบการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ในส่วนที่เหลือ คือจะให้ใบอนุญาตส่งออกตั้งแต่วันที่ 4 ตุลาคม และจะออกใบรับรองการส่งออกให้ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม เป็นต้นไป โดยการออกใบรับรองดังกล่าวจะให้ตามลำดับของคำขอใบรับรองที่มี เอกสารประกอบการพิจารณาครบถ้วน³ ซึ่งเมื่อ ครบปริมาณที่จะจัดสรรตามที่กำหนดไว้แล้วกรมการค้าต่างประเทศจะระงับการออกใบรับรองการส่งออกทันที และในวันเดียวกันนั้นได้มีคำสั่งแจ้งจากกรมการค้าต่างประเทศว่าได้มีการแจ้งการนำเข้า เรือ เข้ามารับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรป เกินปริมาณที่จะจัดสรรเพิ่ม เดิมในปี 2525 แล้ว และกรมการค้าต่างประเทศจะไม่ออกใบรับรองการส่งออกในส่วนที่เกินปริมาณที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน พร้อมทั้งแนะนำให้ชะลอการนำเข้า เรือ เข้ามาก่อนจนกว่าจะถึงกำหนดการออกใบอนุญาตสำหรับการส่งออกของปี 2526 ซึ่งคาดว่าจะอยู่ภายในต้นเดือนธันวาคม 2525 ทั้งนี้กรมการค้าต่างประเทศได้ออกระเบียบการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2526 ภายในวันเดียวกันนั้นเอง แต่มิได้กำหนดว่าจะเริ่มให้ใบรับรองการส่งออกในวันใด ซึ่งสาระสำคัญจะกล่าวถึงในตอนต่อไป

³ เอกสารดังกล่าวได้แก่

- ใบจำลองใบขนสินค้าออก (ใบมูมน้ำเงิน) จากกรมศุลกากร
- ใบรับรองมาตรฐานสินค้าจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- สำเนาใบอนุญาตให้ส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร

มาตรการการจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2526

ก่อนที่จะกล่าวถึงมาตรการของกระทรวงพาณิชย์ในการจัดสรรการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2526 นั้น ต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ในปลายปี 2525 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างต่อ เนื่องในการกำหนดนโยบายและมาตรการของกระทรวงพาณิชย์ในระยะต่อมา กล่าวคือ

1. ในวันที่ 2 กันยายน 2525 ได้มีการลงนามในความตกลงร่วมเรื่องการผลิดการค้า และการตลาดผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ระหว่างไทยกับประชาคมยุโรป ซึ่งเป้าหมายหลักของการลงนามร่วมดังกล่าวคือ การที่ประเทศไทยต้องถูกผูกพันโดยนิศินัยที่จะต้องจำกัดปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปโดยเริ่มตั้งแต่ปี 2525 ถึง 2529 ดังนั้นปี 2526 จึงมีความสำคัญในแง่ที่เป็นปี เริ่มต้นของรัฐบาลไทยที่จะกำหนดนโยบายและมาตรการควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้สอดคล้องกับข้อตกลงที่ได้ทำการผูกพันไว้ และมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในปีแรก

2. ในปลายปี 2525 นั้น ความปั่นป่วนทางด้านสถานการณ์มันสำปะหลังยังมีได้บรรเทาไปกว่าที่เกิดขึ้นช่วงกลางปีนั้น กล่าวคือ เมื่อประเทศไทยได้รับปริมาณส่งออกในปี 2525 เพิ่มขึ้นอีก 5 แสนตันในเดือนกันยายน และมีส่วนเหลือที่จะจัดสรรได้แค่ 304,910 ตันนั้น ปรากฏว่าได้มีการแจ้งนำเรือเข้ามารับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเกินกว่าปริมาณดังกล่าวถึงประมาณกว่า 2 แสนตัน และได้ออกใบรับรองการส่งออกเกินไปแล้วกว่า 6 หมื่นตัน ซึ่งทางฝ่ายผู้ส่งออกไทยและโรงงานผลิตมันอัดเม็ด พยายามที่จะผลักดันให้มีการขีมปริมาณการส่งออกปี 2526 มาใช้ในปลายปี 2525 ก่อน แต่ทางฝ่ายประชาคมยุโรปยืนยันอย่างมั่นคงว่าจะไม่เพิ่มปริมาณการส่งออกส่วนพิเศษอีก รวมทั้งไม่อนุญาตให้มีการขีมโควตาการส่งออกปี 2526 มาใช้

ดังนั้น เพื่อบรรเทาภาวะความกดดันดังกล่าว กรมการค้าต่างประเทศ จึงออกระเบียบการจัดสรรการส่งออกในปี 2526 ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2525 โดยกำหนดระยะเวลาการออกใบรับรองการส่งออกเป็น 4 ช่วง⁴ และช่วงแรกเริ่มในเดือนมกราคม-มีนาคม 2526 โดย

4ช่วงระยะเวลาการออกใบรับรองการส่งออก และปริมาณผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในปี 2526 คือ

1 มกราคม - 31 มีนาคม 2526	ออกใบรับรองการส่งออก	1.60 ล้านตัน
1 เมษายน - 30 มิถุนายน 2526	ออกใบรับรองการส่งออก	1.35 ล้านตัน
1 กรกฎาคม - 30 กันยายน 2526	ออกใบรับรองการส่งออก	1.00 ล้านตัน
1 ตุลาคม - 31 ธันวาคม 2526	ออกใบรับรองการส่งออก	1.25 ล้านตัน

กำหนดปริมาณออกใบรับรองการส่งออกไว้ 1.60 ล้านตันนั้น จากการปฏิบัติที่เป็นจริงสำหรับการส่งออกในช่วงแรกของปี 2526 คือ

1. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2525 กรมการค้าต่างประเทศแจ้งให้ทราบว่าสำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังงวดแรกของปี 2525 นั้น ได้กำหนดออกใบอนุญาตส่งออกสำหรับการออกใบรับรองการส่งออก ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน 2525 เป็นต้นไป โดยใบรับรองการส่งออกจะออกให้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2526 จนครบ 1.6 ล้านตัน ตามที่กำหนดไว้

2. วันที่ 9 พฤศจิกายน ได้เปลี่ยนแปลงกำหนดการออกใบอนุญาตส่งออก จากวันที่ 22 พฤศจิกายน เป็นวันที่ 9 พฤศจิกายน 2525

3. วันที่ 15 ธันวาคม มีคำชี้แจงจากกรมการค้าต่างประเทศว่า ขณะนั้นมีการแจ้งเรือเข้ามาบรรทุกสินค้าเกินปริมาณที่จะออกใบรับรองให้ในงวดแรกของปี 2526 แล้ว ซึ่งถ้าเกินกว่านั้น กรมการค้าต่างประเทศจะไม่ออกใบรับรองการส่งออกให้ ทำให้สินค้าที่เกินปริมาณดังกล่าวต้องเสียภาษีในอัตราที่สูง กรมการค้าต่างประเทศจึงแนะนำให้ชะลอการนำเรือเข้ามาจนกว่าจะมีการเปิดให้ส่งออกในงวดที่สองคือ เดือนเมษายน ถึงมิถุนายน 2526 ต่อไป

อย่างไรก็ตาม กรมการค้าต่างประเทศผ่อนผันให้สำหรับส่วนที่เกิน 1.60 ล้านตันในงวดแรกไปเล็กน้อยคือ ได้มีการออกใบรับรองให้เกินไปประมาณ 42,164 ตัน พร้อมทั้งยืนยันว่าจะไม่มีการผ่อนผันดังกล่าวอีกต่อไป และในวันที่ 7 มกราคม 2526 ได้ระงับการออกใบรับรองการส่งออกในงวดที่แรกของปี 2526 อย่างสิ้นเชิง

การส่งออกในงวดที่ 2 ของปี 2526 เป็นไปตามหลักเกณฑ์แจ้งความกระทรวงพาณิชย์ วันที่ 28 มกราคม 2526 ที่มีสาระสำคัญคือ

(1) ยกเลิกระเบียบการส่งออกวันที่ 20 กันยายน 2525 นั่นคือ การยกเลิกระเบียบการส่งออกในงวดที่ 1 ของปี 2526 นั้นเอง

(2) การออกใบรับรองการส่งออกนั้น จะกระทำโดย

- ออกให้เฉพาะสินค้าที่บรรทุกลงเรือตั้งแต่วันที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดและแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน
- จะออกใบรับรองการส่งออกโดยใช้วิธีก่อนหลังตามลำดับการนำเรือเข้ามาถึง เขตที่ทอดเรือภายนอก เกาะสี่ซังตามหลักฐานแสดงเวลาการเข้าเทียบท่าจากกรมศุลกากร

- จะออกใบรับรองให้เฉพาะสินค้าที่บรรจุทุกลงเรือภายใน 20 วัน นับแต่วันที่เรือ เข้าถึง เขตที่ทอด เรือนอกเกาะสีชัง
- การออกใบรับรองจะต้องมี เอกสารมาประกอบการพิจารณาให้ครบถ้วน
- ปริมาณการออกใบรับรองการส่งออกแต่ละงวด เป็นไปตามกรมการค้าต่างประเทศกำหนดไว้แล้วคือ งวดที่สองไม่เกิน 1.35 ล้านตัน และอาจมีการเพิ่ม เดิมต่อไปได้
- จะผ่อนผันการออกใบรับรองให้อีก 40,000 ตัน สำหรับเรือที่เดินทางเข้ามาภายใน เขตก่อนที่ใบรับรองการส่งออกแต่ละงวดจะหมดลง
- ถ้ามีเรือ เข้ามาก่อนวันที่กรมการค้าต่างประเทศกำหนดจะถือว่า เรือลำนั้น เข้ามาในวันที่กำหนดทุกลำ
- เรือลำใดที่เข้ามาบรรจุทุกสินค้าและได้ใบรับรองการส่งออกไปแล้วจะไม่มีสิทธิกลับ เข้ามารับสินค้าอีกภายใน 80 วัน นับแต่วันที่ได้เข้ามาถึง ครั้งก่อนหน้านี้

ต่อมาในวันที่ 31 มกราคม ปีนั้นเอง กรมการค้าต่างประเทศได้กำหนดการออกใบรับรองการส่งออกในงวดที่สองนี้ เฉพาะสินค้าที่บรรจุทุกลงเรือตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป จนกว่าจะครบ 1.35 ล้านตัน และเมื่อปรากฏว่าช่วงก่อนวันที่ 24 กุมภาพันธ์นั้น ได้มีการแจ้งการนำเรือ เข้ามารับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง มีระวางบรรทุกรวมกันทั้งสิ้น เกินกว่าปริมาณ 1.35 ล้านตัน กรมการค้าต่างประเทศจึงกำหนด เจื่อนไข เพิ่มเติมว่าจะออกใบรับรองการส่งออกให้แก่สินค้าที่บรรจุทุกลงเรือที่เข้ามาก่อนวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ทั้งหมด และทำการบรรจุทุกลงเรือตั้งแต่ 24 กุมภาพันธ์ ถึง 13 มีนาคม 2526 เท่านั้น และการออกใบอนุญาตส่งออกจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป ซึ่งหมายความว่าสินค้าที่บรรจุทุกลงเรือที่เข้ามาหลังวันที่ 24 กุมภาพันธ์ จะไม่ได้รับใบรับรองการส่งออก

สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นคือ ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ มีการแจ้งเรือนำเข้ารับสินค้าสูงถึง 37 ลำ ระวางประมาณ 2.33 ล้านตัน ซึ่งเกินกว่าโควตาที่กำหนดไว้เกือบ 1 ล้านตัน⁵ การกำหนดหลักเกณฑ์ของกระทรวงพาณิชย์ที่จะออกใบรับรองให้แก่สินค้าที่บรรจุทุกลงเรือ

⁵ ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์นั้น มีเรือที่มีสิทธิ์บรรจุทุกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในช่วงนี้รวม 32 ลำ ระวางบรรทุกทั้งสิ้น 2,061,069 ตัน (ข่าวกรมการค้าต่างประเทศ 24 กุมภาพันธ์ 2526)

ระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ถึง 13 มีนาคมนั้น เป็นการให้ผู้ส่งออกต้องเร่งขนสินค้าลงเรือภายใน 18 วัน ซึ่งเป็นการจำกัดปริมาณการส่งออกให้ไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ว่าจะอนุญาตให้ส่งออกในช่วงนี้ไม่เกิน 1.35 ล้านตัน กล่าวคือ กระทรวงพาณิชย์ประเมินว่ากำลังขนถ่ายสินค้าจะสามารถทำได้วันละ 80,000 ตัน ดังนั้น ภายใน 18 วัน จะทำการขนถ่ายสินค้าได้มากที่สุด 1.44 ล้านตัน ซึ่งเป็นการให้ผู้ส่งออกทำการแข่งขันกันเองเพื่อแก้ไขปัญหาการนำเรือเข้ามาแล้วรวมระวางทิ้งสิ้นสูงกว่าปริมาณที่จะจัดสรรให้ส่งออก

อย่างไรก็ตาม เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการขนถ่ายคือ ในวันที่ 13 มีนาคม 2526 เวลา 24.00 น. นั้น ปรากฏว่ามี ปริมาณขนถ่ายลงเรือใหญ่ได้ทั้งสิ้น 1,470,477.255 ตัน หรือมากกว่าปริมาณที่กำหนดไว้ว่าจะจัดสรรให้ส่งออกในงวดนี้ประมาณ 120,079.255 ตัน ค่ากว่าระวางบรรทุกสินค้าที่เข้ามาในระหว่างนั้นถึงประมาณเกือบ 6 แสนตัน

ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์โดยกรมการค้าต่างประเทศได้ออกใบรับรองการส่งออกให้แก่สินค้าที่ขนถ่ายลงเรือใหญ่ทั้งหมดคือกว่า 1.47 ล้านตัน และมีสินค้าที่ไม่อาจขนลงเรือได้หมด อีกประมาณ 30,000 ตัน ซึ่งทางกรมการค้าต่างประเทศยืนยันอย่างแน่นอนที่จะไม่ออกใบรับรองการส่งออกให้

หลักเกณฑ์การส่งออกในงวดที่สามของปี 2526 นั้น จากเดิมที่กำหนดปริมาณการส่งออกไม่เกิน 1 ล้านตันนั้น เนื่องจากในงวดที่สองมีปริมาณการส่งออกเกินไปกว่าที่กำหนดไว้ 120,000 ตัน จึงหักออกจากที่กำหนดไว้ในงวดที่สาม 50,000 ตัน และจากงวดสุดท้าย 70,000 ตัน ดังนั้น จึงกำหนดปริมาณส่งออกงวดนี้ไม่เกิน 950,000 ตัน และจากการปรึกษาหารือผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายแล้วในวันที่ 12 พฤษภาคม 2526 กรมการค้าต่างประเทศจึงออกแจ้งความเรื่องการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรป งวด 1 กรกฎาคม - 30 กันยายน 2526 สาระสำคัญคือ

1. การออก ใบรับรองการส่งออกจะให้แก่สินค้าที่บรรจุขึ้นเรือใหญ่ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2526 และเสร็จสิ้นในวันที่จะกำหนดต่อไป และจะออกใบอนุญาตส่งออกให้ตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม 2526 เป็นต้นไป
2. ถ้าเรือที่เข้ามาบรรทุกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังน้อยกว่า 950,000 ตันนั้น จะใช้ระเบียบการส่งออกงวดที่ 2 - กล่าวคือ

- จะออกใบรับรองการส่งออกให้โดยใช้วิธีก่อนหลังตามลำดับการนำเรือเข้ามาถึงเขตทอดเรือภายนอกเกาะสีชัง ตามหลักฐานของกรมศุลกากร

- จะออกใบรับรองให้สินค้าที่บรรทุกลงเรือภายใน 20 วัน นับแต่เรือเข้ามาถึงเขตดังกล่าวข้างต้น
- อาจมีการออกใบรับรองเพิ่มเติมให้แก่เรือลำสุดท้ายที่เข้ามาภายในวันที่ 2 มิถุนายน แล้วใบรับรองหมดลง ทั้งนี้ส่วนเพิ่มเติมดังกล่าวจะไม่เกิน 40,000 ตัน
- การออกใบรับรองต้องมีเอกสารประกอบการพิจารณาครบถ้วน

3. ถ้าเรือที่เข้ามาก่อนวันที่ 2 มิถุนายน มีระวางเกินกว่า 950,000 ตันนั้น

การส่งออกจะแบ่ง เป็นสองช่วงคือ

ช่วงแรก จะให้ทำการขนถ่ายได้อย่างเสรีประมาณร้อยละ 70 ของปริมาณ 950,000 ตัน และการออกใบรับรองตามลำดับก่อนหลังการขอใบรับรองที่มีเอกสารครบถ้วน

ช่วงที่สอง จะให้ขนถ่ายในปริมาณที่เหลือจากการส่งออกในช่วงแรก คือ ประมาณ 285,000 ตัน ภายใน 3 วันนับจากวันประกาศให้ขนถ่ายต่อเมื่อครบกำหนดแล้วจะระงับการขนถ่ายโดยเด็ดขาด ไม่ว่าการขนถ่ายดังกล่าว นั้น จะขอใบรับรองการส่งออกหรือไม่ก็ตาม

ในที่สุดการจัดสรรปริมาณการส่งออกในงวดที่สามนี้เป็นไปตามกรณีหลัง ทั้งนี้ เนื่องจากมีเรือเข้ามารับสินค้าถึง 40 ลำ ระวางบรรทุกสูงถึง 1.8 ล้านตัน ดังนั้น เมื่อเริ่มปฏิบัติการขนถ่ายสินค้าตั้งแต่ 8.30 น. ของวันที่ 2 มิถุนายน นั้น ในวันที่ 7 มิถุนายน กรมการค้าต่างประเทศจึงออกประกาศให้ระงับการขนถ่าย ตั้งแต่เวลา 12.00 น. ของวันเสาร์ที่ 11 มิถุนายน 2526 เป็นต้นไป ทั้งนี้ เนื่องจากจนถึงวันที่ 7 มิถุนายน ได้มีการขนถ่ายไปแล้วประมาณร้อยละ 70 ของปริมาณที่กำหนดให้ส่งออกในงวดที่สามนี้ กรมการค้าต่างประเทศจึงต่อเวลาให้อีก 3 วัน หลังจากนั้น รวมเวลาการขนถ่ายทั้งสิ้นประมาณ 9 วัน และการยื่นขอใบรับรองการส่งออกสำหรับสินค้าดังกล่าวต้องกระทำภายในเวลา 12.00 น. ของวันอังคารที่ 14 มิถุนายน 2526

ต่อมาในวันที่ 15 มิถุนายน ปีเดียวกัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้ออกประกาศให้ขยายเวลาการส่งออกในงวดที่สามออกไปอีก 5 วัน คือ ตั้งแต่วันที่ประกาศจนถึงวันที่ 21 มิถุนายน เวลา 8.30 น.

ในการส่งออกสามครั้งแรกของปี 2526 ได้ส่งออกไปแล้วในจำนวนประมาณ 4.7 ล้านตัน จึงเหลือปริมาณที่จะส่งออกในงวดสุดท้ายของปี 2526 อีกประมาณ 5 แสนตัน ดังนั้น ในวันที่ 1 กันยายน 2526 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์จึงได้ออกระเบียบกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปยังประชาคมวงสุดท้าย โดยมีสาระที่สำคัญคือ

1. กำหนดปริมาณการส่งออกวงนี้ประมาณ 520,000 ตัน
2. การยื่นขอใบอนุญาตส่งออกกระทำได้ ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2526
3. การออกใบรับรองการส่งออกจะให้แก่สินค้าที่ทำการขนถ่ายตั้งแต่เวลา 5.30 น. ของวันที่ 19 กันยายน 2526 เป็นต้นไป ซึ่งเมื่อมีการขนถ่ายใกล้เคียงกับปริมาณที่กำหนดไว้ดังกล่าว กระทรวงพาณิชย์จะระงับการขนถ่ายโดยประกาศให้ทราบต่อไป

เมื่อมีประกาศดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าได้มีผู้แจ้งนำเรือเข้ามารับสินค้าในปริมาณที่สูงมากเช่นเคย กล่าวคือ นำเรือเข้ามาในระหว่างสูงถึง 7.52 แสนตัน และเมื่อเริ่มขนถ่าย ในวันที่ 13 กันยายน เป็นต้นไปนั้น ในวันที่ 20 กันยายน 2526 กรมการค้าต่างประเทศจึงประกาศให้ระงับการขนถ่ายดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน 2526 เวลา 12.00 น. เป็นต้นไป ทั้งนี้ เนื่องจากได้ประมาณว่าได้มีการขนถ่ายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังใกล้เคียงกับปริมาณที่จะออกใบรับรองการส่งออกให้แล้ว

อย่างไรก็ตาม จากตัวเลขการขนถ่ายที่เป็นจริงคือ ผู้ส่งออกสามารถขนถ่ายสินค้าได้เพียง 443,000 ตัน ซึ่งน้อยกว่าที่กำหนดไว้ประมาณ 77,000 ตัน และมีเพียง 7 บริษัทที่เข้าเรือเข้ามารับสินค้าในช่วงนี้เท่านั้น

สรุปได้ว่าในปี 2526 ได้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไปประชาคมยุโรปทั้งสิ้นประมาณ 5.165 ล้านตัน ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดว่าจะส่งออกประมาณ 5.20 ล้านตัน

มาตรการจัดสรรปริมาณส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังปี 2527

ก่อนการกำหนดมาตรการส่งออกที่แน่นอนใด ๆ ในปี 2527 ผู้เกี่ยวข้องทั้งหน่วยราชการและเอกชนได้เสนอมาตรการจัดสรรปริมาณการส่งออกหลายวิธีการด้วยกัน ซึ่งการเสนอมาตรการดังกล่าวตั้งอยู่บนความเข้าใจร่วมกันว่าปัญหา มันสำปะหลังที่เหมือนกัน กล่าวคือ

1. ปริมาณผลผลิตในปี 2526/27 มีจำนวนมากกว่าความต้องการของตลาด อย่างแน่นอน ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินในขั้นแรกพบว่า เมื่อราคาที่เกษตรกรได้รับจากการขาย หัวมันสด อยู่ในระดับสูง พร้อม ๆ กับ ราคาพืชไร่อื่น ๆ เช่น ปอ หรือ อ้อย ในระยะเวลาเดียวกันตกต่ำลงมาก เกษตรกรจึง เลือกที่จะปลูกมันสำปะหลังในฤดูการเพาะปลูกต่อไปในปริมาณที่สูงขึ้น

2. การขอโควตาการส่งออกเพิ่มเติมจากประชาคมยุโรปนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก เพราะประชาคมยุโรปได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในปี 2526 ที่ผ่านมาแล้วว่าแม้ประเทศ อินโดนีเซียและจีน จะส่งผลผลิตได้น้อยกว่าโควตาที่ได้รับ และเมื่อไทยขอใช้โควตาดังกล่าว ประชาคมยุโรปยืนยันที่จะไม่ให้ไทยใช้โควตานั้น

ดังนั้น ประเด็นหลักของการเสนอมาตรการการส่งออกที่สำคัญในปี 2527 คือ หนึ่ง ทำอย่างไรจะขยายอุปสงค์ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพิ่มขึ้น และสอง จะจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้อยู่ในปริมาณโควตาที่ได้รับจากประชาคมยุโรปอย่างไร

ในประเด็นแรก เป็นที่ยอมรับกันว่าการขยายอุปสงค์ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่เป็นไปได้มากที่สุดขณะนั้นคือ การหาตลาดอื่นนอกประชาคมยุโรป เพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออก ข้อจำกัดของการส่งออกไปยังตลาดนอกประชาคมยุโรปคือ ผลตอบแทนที่ได้น้อยกว่าการส่งออกไปยังประชาคมยุโรปมาก รวมทั้งตลาดดังกล่าวมีปริมาณความต้องการที่ไม่แน่นอน ดังนั้น เพื่อเพิ่มการส่งออกไปยังตลาดอื่น ๆ นอกประชาคมยุโรป รัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการจูงใจผู้ส่งออก เหล่านั้น ในการหาตลาดใหม่ ๆ สำหรับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ซึ่งได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการใช้โควตาจากประชาคมยุโรปเป็นเครื่องตอบแทน หรืออีกนัยหนึ่งเพื่อชดเชยการค้าในตลาดนอกประชาคมยุโรปเป็นสิ่งควรกระทำ และเมื่อยอมรับในหลักการข้างต้นแล้ว สาระของการดำเนินงานมีข้อถกเถียงกันในประเด็นต่อไปนี้

(1) โควตาการส่งออกไปยังตลาดประชาคมยุโรปที่จะกันไว้ เป็นเครื่องจูงใจนั้นมีปริมาณเท่าใดจึงจะเหมาะสม ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงที่ว่า อุปสงค์ในตลาดอื่นนอกประชาคมยุโรปในความเป็นจริงแล้วมีเท่าใด และได้มีการประเมินว่าตลาดดังกล่าวมีอุปสงค์ไม่เกิน 5 แสนตันต่อปี

(2) สัดส่วนผลตอบแทนดังกล่าวเป็นเท่าใด ความเห็นส่วนใหญ่คือให้ผลตอบแทน

1 ต่อ 1 เป็นสัดส่วนที่เหมาะสม

(๑) คำจำกัดความของตลาดนอกประชาคมยุโรปนั้น จะหมายถึงความถึงผลิตภัณฑ์ชนิดใดบ้าง ควรระบุให้แน่ชัด ซึ่งมีข้อเสนอว่าควรให้ผลตอบแทนแก่ผู้ตลาดผลิตภัณฑ์ทุกชนิดนอกประชาคมได้ นั่นคือนอกจากมันอัด เม็ดและมัน เส้นแล้วผู้ที่ตลาดแบ่งมันได้ก็จะได้ผลตอบแทนดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ศักยภาพของตลาดแบ่งมันสำปะหลังในแต่ละปีมีสูงถึงไม่ต่ำกว่า 5 แสนตัน

ประเด็นต่อมาคือ การจัดสรรโควตาไปยังประชาคมยุโรป ควรดำเนินการอย่างไรนั้นมีความเห็นต่างกันดังนี้

(1) สมาคมผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังไทยรวมทั้ง ผู้นำเข้าประชาคมยุโรป เสนอให้นำปริมาณที่เหลืออยู่จากที่กั้นไว้สำหรับจูงใจมาแบ่ง เป็น 8 งวดในปริมาณที่เท่ากันและกำหนดระยะเวลาการส่งออกห่างกันอย่างน้อย 45 วัน

(2) คณะทำงานที่คณะกรรมการรัฐมนตรี เศรษฐกิจตั้งขึ้นอันประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เสนอให้มีการใช้นโยบายการส่งออกโดยเสรี

(3) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเห็นว่าควรจัดสรรโควตาการส่งออกตามสต็อกผู้ส่งออกที่มีอยู่โดยกำหนดสต็อกขั้นต่ำไว้จำนวนหนึ่ง และช่วงการส่งออกนั้นควรสอดคล้องกับการระบายหัวมันสดออกสู่ตลาดของเกษตรกร คือ ในช่วง 6 เดือนแรก จัดสรรปริมาณการส่งออกร้อยละ 60-70 ของโควตาที่ได้รับทั้งสิ้น ที่เหลือจึงจะจัดสรรในช่วงที่เหลือของปี

นอกจากนี้ มีข้อเสนอจากผู้ส่งออกและนักวิชาการบางคนให้นำโควตาที่ได้รับนี้ออกประมูล ใครให้ราคาสูงสุดก็ได้โควตาการส่งออกส่วนนั้นไป ซึ่งผลดีทางการดำเนินการดังกล่าวคือ รายได้จากการประมูลนั้น นำมาเป็นรายได้ของรัฐ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีผลผลิตส่วนเกินเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งอาจให้ผู้เข้าร่วมประมูลรับภาระการระบายผลผลิตมันสำปะหลังที่มีอยู่ทั้งหมด หรือส่วนใหญ่เพื่อการส่งออกในตลาดอื่น ๆ นอกประชาคมยุโรปไปด้วย และผลเสียของวิธีการดังกล่าวคือ ถ้าให้ประมูลโควตาทั้งหมดแล้ว จะเป็นการผูกขาดของผู้ส่งออกเพียงรายเดียว หรือกลุ่มเดียวเท่านั้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเกษตรกรที่อาจถูกกดราคาขายสินค้าดังกล่าวแต่มีข้อเสนอเพิ่มเติมเพื่อให้มีการประมูลโควตาเป็นงวด ๆ เช่นเดียวกับการจัดสรรการส่งออกในปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ในเดือนพฤศจิกายน 2526 กระทรวงพาณิชย์ได้ออกระเบียบการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตามพิกัดศุลกากร 07.06 ปี 2527 กำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังออกไปยังประชาคมยุโรป สรุปสาระสำคัญคือ

(1) หลักเกณฑ์การจัดสรรการส่งออก กรมการค้าต่างประเทศจัดสรรปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในแต่ละงวดให้แก่ผู้ส่งออกแต่ละรายตามอัตราส่วนของสัดส่วนในความครอบครองของผู้ส่งออก ซึ่งจะมีการตรวจสอบสัดส่วนในเวลาประมาณ 15 วัน ก่อนการส่งออกในแต่ละช่วงระยะเวลาการส่งออก ทั้งนี้ผู้ส่งออกต้องแจ้งปริมาณมันอัดเม็ดที่มีอยู่ในสต็อกทุกสัปดาห์

ปริมาณการออกไปรับรองแต่ละงวดกำหนดว่าจะไม่น้อยกว่างวดละ 5 แสนตัน

(2) กำหนดระยะเวลาการส่งออกเป็น 7 งวด และระยะเวลาการตรวจสอบสัดส่วนในแต่ละงวดห่างกันประมาณ 45 วัน เริ่มการตรวจครั้งแรกในวันที่ 7 ธันวาคม 2526 เพื่อทำการส่งออกในวันที่ 21 ธันวาคม 2526 เป็นต้นไป

(3) มาตรการจูงใจ กำหนดให้แก่ผู้ส่งออกที่สามารถขายผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังพิทัด 07.06 นอกประชาคมยุโรปจะได้รับการจัดสรรปริมาณการส่งออกไปยังประชาคมยุโรปเป็นพิเศษในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 จึงต้องทำการส่งออกไปยังประชาคมยุโรปภายใน 180 วัน นับแต่บรรทุกสินค้าขึ้นเรือใหญ่ไปยังตลาดนอกประชาคมยุโรปและไม่มีสิทธิ์เลื่อนการส่งมอบภายหลังกำหนดนี้ ทั้งนี้จะกั้นปริมาณการส่งออกที่ได้รับจากประชาคมยุโรป จำนวน 500,000 ตัน เพื่อใช้เป็นมาตรการจูงใจนี้

(4) การกำหนดคุณสมบัติผู้ส่งออก และการทำสัญญาค้ำประกันคุณภาพยังคงไว้เช่นเดียวกับการอนุญาตส่งออกในปีที่ผ่านมา

อนึ่ง สำหรับมาตรการการจัดสรรปริมาณการส่งออกปี 2528 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2527 นั้น กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรการส่งออกเช่นเดียวกับระเบียบในปี 2527 เพียงแต่กำหนดระยะเวลาการส่งออกเร็วขึ้นกว่าเดิมประมาณ 1 สัปดาห์

ระยะเวลาการตรวจสอบสัดส่วนและอนุญาตการส่งออกปี 2527 และ 2528 ปรากฏตามตารางภาคผนวกที่ ญ.1 และ ญ.2 ตามลำดับ

ตารางภาคผนวกที่ ญ.1

กำหนดการดำเนินงานในแต่ละงวดการส่งออกของปี 2527

	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	งวดที่ 4	งวดที่ 5	งวดที่ 6	งวดที่ 7
กำหนดวันแจ้งสถานที่เก็บสินค้า	21 พ.ย. 2526	5 ม.ค. 2527	19 ก.พ. 2527	4 เม.ย. 2527	19 พ.ค. 2527	3 ก.ค. 2527	17 ส.ค. 2527
กำหนดวันตรวจสอบสต็อก	7 ธ.ค. 2526	21 ม.ค. 2527	5 มี.ค. 2527	19 เม.ย. 2527	3 มิ.ย. 2527	18 ก.ค. 2527	1 ก.ย. 2527
ระยะเวลาการส่งออก	21 ธ.ค. 2526 -	4 ก.พ. -	20 มี.ค. -	4 พ.ค. -	18 มิ.ย. -	2 ส.ค. -	16 ก.ย. -
	4 มี.ค. 2527	18 เม.ย. 2527	2 มิ.ย. 2527	17 ก.ค. 2527	31 ส.ค. 2527	15 ต.ค. 2527	29 พ.ย. 2527
งวดการออกใบรับรองการส่งออก	21 ธ.ค. 2526 -	4 ก.พ. -	20 มี.ค.	4 พ.ค. -	18 มิ.ย. -	2 ส.ค. -	16 ก.ย. -
	7 มี.ค. 2527	23 เม.ย. 2527	5 มิ.ย. 2527	20 ก.ค. 2527	3 ก.ย. 2527	18 ต.ค. 2527	3 ธ.ค. 2527

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ ๒

กำหนดการดำเนินงานในแต่ละงวดการส่งออกของปี 2528

	งวดที่ 1	งวดที่ 2	งวดที่ 3	งวดที่ 4	งวดที่ 5	งวดที่ 6	งวดที่ 7
กำหนดวันแจ้งสถานที่เก็บสินค้า	15 พ.ย. 2527	28 ธ.ค. 2527	14 ก.พ. 2528	1 เม.ย. 2528	15 พ.ค. 2528	1 ก.ค. 2528	15 ส.ค. 2528
กำหนดวันตรวจสอบสต็อก	30 พ.ย. 2527	15 ม.ค. 2528	1 มี.ค. 2528	15 เม.ย. 2528	30 พ.ค. 2528	15 ก.ค. 2528	30 ส.ค. 2528
ระยะเวลาการส่งออก	15 ธ.ค. 2527-	30 ม.ค. -	16 มี.ค. -	1 พ.ค. -	14 มิ.ย. -	30 ก.ค. -	14 ก.ย. -
	14 เม.ย. 2528	29 พ.ค. 2528	14 ก.ค. 2528	29 ส.ค. 2528	13 ต.ค. 2528	28 พ.ย. 2528	31 ธ.ค. 2528
งวดการออกใบรับรองการส่งออก	15 ธ.ค. 2527-	30 ม.ค. -	16 มี.ค. -	1 พ.ค. -	14 มิ.ย. -	30 ก.ค. -	14 ก.ย. 2528
	17 เม.ย. 2528	3 มิ.ย. 2528	17 ก.ค. 2528	2 ก.ย. 2528	16 ต.ค. 2528	2 ธ.ค. 2528	3 ม.ค. 2529

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฎ

การจัดตั้งองค์กร เพื่อกำหนดนโยบายระดับชาติ

๖ คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ

1. การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ

ในปี 2524 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีถึงการแก้ปัญหามันสำปะหลังช่วงที่ผ่านมาว่ามีลักษณะขาดการประสานงานกันเท่าที่ควร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมิได้มีการหารือในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะ เมื่อทางประชาคมยุโรป เร่งรัดให้ฝ่ายไทย ลงนามอย่างเป็นทางการในความตกลงที่มีเป้าหมายจะควบคุมการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจาก ไทยไปยังประชาคมยุโรปแล้ว จะมีผลกระทบต่อสภาพ เศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมของไทย จึงสมควรที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือและประสานงานด้านนโยบายและการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด ทุกกรณี และขอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการระดับนโยบายในเรื่องมันสำปะหลังขึ้นคณะหนึ่ง

ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2524 อนุมัติให้แต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติตามที่กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ เสนอ โดยมีองค์ ประกอบคือ

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
6. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

โดยมีกรม เศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นสำนักงานเลขานุการและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่

1. กำหนดและสั่งการในเรื่องนโยบาย แผนงาน และมาตรการดำเนินงานเพื่อ

ให้เป็นไปตามนโยบาย

2. พิจารณากลับกรองข้อตกลงที่ประเทศไทยจะทำความตกลงกับประชาคมยุโรป
ในเรื่องมันสำปะหลัง เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

นอกจากนี้คณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการได้ตามความจำเป็น
ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติครั้งแรก เมื่อวันที่ 2
กันยายน 2524 ที่ประชุมมีมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานคณะกรรมการชุดนี้
และเสนอให้จัดตั้งอนุกรรมการคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลัง ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วย
ราชการที่เกี่ยวข้องสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่ง
ประเทศไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ตามความจำเป็นและมีอธิบดีกรมเศรษฐกิจ เป็นประธาน และ
เจ้าหน้าที่กรมเศรษฐกิจ เป็นเลขานุการ

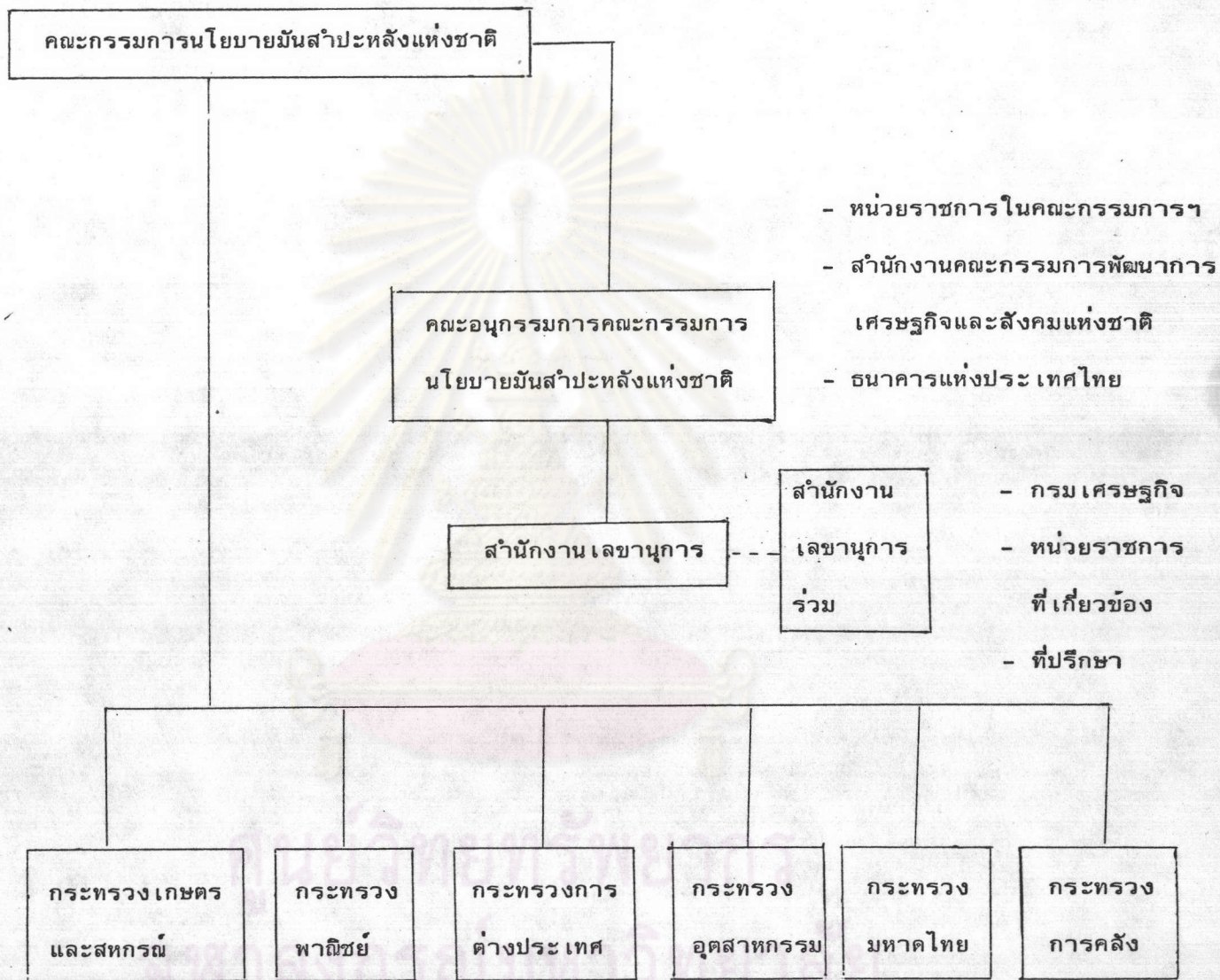
ทั้งนี้ คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่พิจารณากลับกรองและประสานนโยบาย และมาตรการ
การเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง ก่อนนำเสนอคณะกรรมการ
นโยบายฯ เพื่อพิจารณา

โครงสร้างคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติปรากฏตามแผนภาพ ภาค
ผนวกที่ ฎ.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพภาคผนวก ฎ.1

โครงสร้างคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ

2. การดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ

ตามหนังสือกระทรวงการต่างประเทศถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2526 เสนอให้คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติไว้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2526 นั้น หนังสือกระทรวงการต่างประเทศดังกล่าวได้เสนอผลการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติในช่วงที่ผ่านมาสรุปได้ดังนี้¹

(1) ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้อยู่ในวงการมันสำปะหลังสัมมนาระหว่างประเทศว่าด้วยมันสำปะหลัง เมื่อวันที่ 7 -10 ธันวาคม 2524 เพื่อหาช่องทางแก้ไขและพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลัง

(2) ให้ความเห็นชอบต่อแผนการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลัง และการควบคุมการปลูกมันสำปะหลัง (Action Plan for Cassava) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(3) กระตุ้นให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัญหามันสำปะหลังมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ

- ปัญหาการส่งออกมันอัดเม็ดไปยังประชาคมยุโรป

- การเจรจาขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปและแหล่งอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการปลูกพืชทดแทน

จากข้อสรุปดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดเพิ่มเติมในการดำเนินงานของคณะกรรมการชุดนี้คือ

กรรมการชุดนี้คือ

.2.1 การจัดสัมมนาระหว่างประเทศว่าด้วยมันสำปะหลัง

เป็นการกำหนดในขั้นแรก เพื่อวางหนทางในการแก้ไขปัญหามันสำปะหลัง ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ²

¹ หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต. 0202/44893 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2526 เรื่องคณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะรัฐมนตรีชุดเดิมแต่งตั้ง

² International Seminar on Cassava and Cassava Products, National Cassava Policy Committee, 7-10 December 1981.

(1) เชิญผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ในด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาดมันสำปะหลัง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยในการพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังให้มารวมกัน เพื่อ

- สร้างอุตสาหกรรมมันสำปะหลังที่จะสามารถใช้ประโยชน์ของมันสำปะหลังในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่
- เพิ่มมูลค่ามันสำปะหลัง
- ใช้มันสำปะหลัง เพื่อ เป็นการรักษา เสถียรภาพของรายได้ของเกษตรกร และปรับปรุงคุณภาพดินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- เพื่อพึ่งพาดตลาดประชาคมยุโรปให้น้อยลง

(2) เพื่อหาประโยชน์จากประสบการณ์ของประเทศอื่น ๆ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้มันสำปะหลัง เป็นพื้นฐาน

(3) เพื่ออธิบายข้อเสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของไทย แก่องค์การทางการค้า การคลัง การเมือง และองค์การให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องและกระตุ้นให้องค์การเหล่านี้ให้ความสนใจ

นอกจากนี้ เป้าหมายที่สำคัญคือ การจัดสัมมนาดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนปฏิบัติ เกี่ยวกับมันสำปะหลัง เพื่อยื่นต่อฝ่ายประชาคมยุโรปตามเค้าโครงการนโยบายมันสำปะหลังของรัฐบาล ซึ่งการสัมมนาได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7-10 ธันวาคม 2524 เนื้อหาสำคัญของการจัดสัมมนาดังกล่าวคือ

1. ด้านการผลิต มีการเสนอขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์มันสำปะหลังในประเทศไทย วิธีการเพาะปลูกในประเทศไทยที่มีการควบคุมปัจจัยการผลิตที่ถูกต้องอันจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง รวมทั้งความเป็นไปได้และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปลูกพืชทดแทนภายในประเทศไทย

2. ด้านการแปรรูปและการใช้ประโยชน์ มีการเสนอเกี่ยวกับลักษณะอุตสาหกรรมมันสำปะหลังในปัจจุบัน ทั้งด้านความเหมาะสมและปัญหาของอุตสาหกรรมที่เป็นอยู่และในอนาคต การเสนอแนวทางหรือกรรมวิธีใหม่ ๆ ในการผลิตมันอัดเม็ดแข็ง เพื่อให้ได้คุณภาพที่ผู้ซื้อต้องการ และเป็นช่องทางให้การแสวงหาดตลาดใหม่ ๆ เป็นไปได้ง่ายขึ้น และท้ายที่สุดคือตัวแทนจากธนาคารพาณิชย์ เสนอแนวนโยบายและลักษณะการให้สินเชื่อในอุตสาหกรรมมันสำปะหลังนี้

3. ด้านการค้าเพื่อการส่งออก มีบทความที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะโครงสร้างการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่เป็นอยู่ที่ต้องขึ้นกับบริษัทข้ามชาติที่มีสาขาอยู่ในเมืองไทย การเสนอข้อมูลการขนส่งผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยไปยังยุโรป ซึ่งเสนอข้อมูลด้านอัตราค่าขนส่ง จำนวนและขนาดของเรือสินค้าที่ใช้ในการขนส่ง ตลอดจนการเสนอความเป็นไปได้ในการตลาดใหม่ ๆ นอกประชาคมยุโรป

ในการสัมมนาดังกล่าว ยังได้แบ่งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มว่าด้วยการค้าและการเงิน กลุ่มว่าด้วยการผลิต และกลุ่มว่าด้วยการแปรรูป ซึ่งกลุ่มการค้าและการเงินนั้น เนื้อหาการแลกเปลี่ยนสำคัญคือปัญหาการค้าในอนาคต อันสืบเนื่องจากนโยบายการเกษตรร่วมของประชาคมยุโรป อันส่งผลกระทบต่อถึงภาคการผลิตมันสำปะหลังของไทยในอนาคต และเสนอมาตรการที่ไทยควรจะต้องดำเนินการ หากการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประชาคมยุโรป จะถูกจำกัดปริมาณการส่งออก และมีปริมาณลดลงดังที่คาดไว้แล้ว นั่นคือ จำเป็นต้องตลาดใหม่นอกประชาคมยุโรป การให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง โดยเฉพาะเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นเกษตรกรที่ยากจนที่สุดในประเทศ รวมทั้งการหาพืชที่เหมาะสมปลูกทดแทนและการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอัดเม็ดให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น เพื่อสะดวกในการตลาดใหม่นอกประชาคมยุโรป

กลุ่มด้านการผลิตนั้น ได้พิจารณาตามเอกสารที่ได้เสนอในที่สัมมนา รวมทั้งมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า ทั้งโครงการปรับปรุงระบบการผลิตมันสำปะหลังโดยการปลูกพืชหมุนเวียน และการปลูกพืชอื่นทดแทนมันสำปะหลังนั้น จำเป็นต้องมีการให้ความสนใจและการสนับสนุนด้านปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ อย่างเต็มที่ และการดำเนินการตามโครงการทั้งสองนั้น จะเป็นหลักประกันที่ดีแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่จะได้รับผลตอบแทนทางรายได้เพิ่มขึ้น

กลุ่มสุดท้ายคือการแลกเปลี่ยนปัญหาด้านการแปรรูปนั้น ได้เจาะจงในประเด็นการศึกษาและวิเคราะห์วิทยาการสมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ทั้งผลิตภัณฑ์ที่มีการส่งออกในปริมาณที่มาก คือมันอัดเม็ดให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบ เช่น แอลกอฮอล์ เป็นต้น และท้ายสุดคือได้เสนอให้มีการศึกษาการตลาดผลิตภัณฑ์เหล่านี้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการผลิตในอนาคต

2.2 แผนการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลังและการควบคุมการปลูกมันสำปะหลัง
(Action Plan for Cassava)

การจัดทำแผนปฏิบัติเกี่ยวกับมันสำปะหลังหรือ Action Plan นี้ ในขั้นแรก เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เดินทางไปกรุงบรัสเซลส์ เพื่อเจรจาท้าหรือกับประชาคมยุโรป เรื่องมันสำปะหลังในเดือนมิถุนายน 2524 นั้น ในการเตรียมการหารือกับฝ่ายประชาคมยุโรป ฝ่ายไทยได้จัดทำเอกสารทำงานซึ่งแสดงทัศนะ นโยบาย ท่าที และแผนพัฒนาอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของไทย ซึ่งรวมทั้งการผลิต การแปรรูป การวิจัย การตลาด และการประสานงานระดับต่าง ๆ ให้ประชาคมยุโรปพิจารณาล่วงหน้า พร้อมกันนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้แจ้งให้ประชาคมยุโรปทราบว่าฝ่ายไทยจะได้จัดทำแผนปฏิบัติงาน Action Plan สำหรับเป็นแนวทางที่จะพิจารณาปรับปรุงกิจการมันสำปะหลังทั้งด้านการค้า และการจัดระบบการค้า รวมทั้งการหาตลาดนอกประชาคมยุโรป ด้านการเกษตร และด้านอุตสาหกรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวอยู่ในกรอบของสถาบันหรือศูนย์มันสำปะหลัง ในคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ และจะส่งให้ฝ่ายประชาคมยุโรปไว้ เพื่อพิจารณาให้ความร่วมมือต่อไป ซึ่งในการนี้ทางฝ่ายประชาคมยุโรปแจ้งว่าพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในการจัดทำแผนปฏิบัติงานในรายละเอียด โดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วม ในการจัดทำดังกล่าวด้วย และขอให้การจัดทำแผนงานดังกล่าวในรายละเอียดขนานไปกับการจัดสัมมนาระหว่างประเทศว่าด้วยมันสำปะหลัง ทั้งนี้เพื่อนำเสนอต่อประชาคมยุโรปต่อไป

ในเดือนสิงหาคม 2525 เมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติเกี่ยวกับมันสำปะหลัง (Action Plan for Cassava) ซึ่งคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติดังกล่าว และนำเสนอฝ่ายประชาคมยุโรปในการประชุม เพื่อเจรจาลงนามในความตกลงร่วมเมื่อเดือนกันยายนปีเดียวกัน ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าวเป็นแนวทางให้ประชาคมยุโรป พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย เพื่อชดเชยการจำกัดการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศไทยได้กำหนดแนวทางโครงการไว้ดังนี้³

³Thailand's Policy and Action Plan for Cassava, Summary, August 23, 1982, Ministry of Agriculture and Cooperatives, Royal Thai Government.

1. แนวทางปฏิบัติตามแผนปฏิบัติ

- เพื่อปลูกไม้ยืนต้นทดแทนมันสำปะหลังในพื้นที่บางส่วน
- เพื่อปรับปรุงระบบการปลูกพืชในแหล่งที่ปลูกมันสำปะหลัง
- เพื่อเพิ่มปริมาณแบ่งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง ซึ่งจะทำให้สามารถลดพื้นที่เพาะปลูก แต่ยังคงผลิตมันสำปะหลังได้เพียงพอกับความต้องการที่ได้คาดคะเนไว้
- เพื่อจำกัดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังให้อยู่เฉพาะแหล่งที่การปลูกมันสำปะหลัง เมื่อเปรียบเทียบแล้วได้เปรียบกว่าการปลูกพืชชนิดอื่น
- เพื่อรักษาระดับรายได้ของเกษตรกรในแหล่งที่ปลูกมันสำปะหลัง
- เพื่อหาตลาดใหม่และการใช้ประโยชน์อย่างใหม่ ๆ สำหรับมันสำปะหลัง

2. ประเทศไทยจะขอร้องให้ประชาคม พิจารณาลดปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยหลังจาก 5 ปีไปแล้ว เพื่อให้มีโครงการปลูกพืชทดแทนได้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นแล้ว

3. การช่วยเหลือทางการเงินจากประชาคมยุโรป และประเทศอื่น ๆ เป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนเพื่อนำมาใช้ในแผนการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลังบนพื้นฐานของแผนปฏิบัติที่ดำเนินงานตามแนวทางโครงการดังกล่าวในขั้นแรก เสนอโครงการไว้ 8 โครงการด้วยกัน สรุปได้ดังนี้

1. โครงการปลูกยางพาราทดแทนมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเป้าหมายเพื่อลดพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่ประมาณ 700,000 ไร่ การเลือกยางพาราเป็นพืชปลูกทดแทนนี้เนื่องจากสภาพความเหมาะสมทางด้านนิเวศน์วิทยาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยางพาราสามารถเติบโตได้เช่นเดียวกับในภาคใต้

2. โครงการกำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง และจดทะเบียนผู้ปลูก มีเป้าหมายจำกัดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังให้อยู่ในเฉพาะแหล่งที่ปลูกมันสำปะหลังแล้วได้เปรียบกว่าปลูกพืชชนิดอื่น รวมทั้งจะสามารถให้ความช่วยเหลือทางวิชาการและช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในเขตนั้นเพื่อเพิ่มรายได้ ทั้งนี้เพื่อให้การผลิตมัน

สำปะหลังสอดคล้องกับความต้องการของตลาดอันเป็นการรักษาเสถียรภาพของราคาในที่สุด

3. โครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนแผนงานปกติของกรมวิชาการเกษตร ทั้งการดำเนินงานในสถานทดลองและในไร่นาของเกษตรกร เพื่อให้แน่ชัดว่าวิชาการใหม่ ๆ ที่ได้รับการพิสูจน์แล้วนั้น จะสามารถนำมาใช้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและการสหกรณ์ได้ ทั้งนี้การดำเนินโครงการคือจะเป็นการศึกษาริวิจัยและพัฒนาโดยถือเอาพื้นที่เป็นหลักในการปรับปรุงระบบการรวมพื้นที่เพาะปลูก การเลือกปลูกพืชที่เหมาะสมและการจัดระบบไร่นา รวมทั้งงานอนุรักษ์ทรัพยากรต่าง ๆ ด้วย

4. โครงการวิจัยและพัฒนามะม่วงหิมพานต์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีทางเลือกในการปลูกพืชอื่น ๆ นอกเหนือจากมันสำปะหลัง

5. โครงการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นโครงการให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการปลูกมันสำปะหลังในช่วงระยะเวลา 3 ปี ดำเนินการโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

6. โครงการศึกษาริวิจัยการตลาด มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการคือ
- เพื่อรักษาไว้ซึ่งตลาดประจำของผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง และศึกษาช่องทางตลาดใหม่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอื่น ๆ อาทิ Modified Starch, Ethanol และ Single Cell Protein เป็นต้น

- เพื่อศึกษาแนวโน้มทางเศรษฐกิจและการตลาดของพืชที่ปลูกทดแทนมันสำปะหลัง เช่น ยางพารา มะม่วงหิมพานต์ ปอ มะพร้าว และไม้ยืนต้น เป็นต้น

7. โครงการศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เพื่อให้มีการใช้มันสำปะหลังในการผลิตในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น อาทิ เป็นส่วนผสมอาหารสัตว์เป็นส่วนประกอบของวัตถุดิบในวงการอุตสาหกรรมสิ่งทอและกระดาษ ผลิตแอลกอฮอล์ เป็นต้น

8. โครงการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง โครงการต่าง ๆ คือ

- โครงการป่าชุมชน
- โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- โครงการปลูกมะพร้าว เฉพาะริมฝั่งทะเลตะวันออก

ทั้งนี้ เมื่อฝ่ายไทยได้นำเอกสารแผนปฏิบัติเกี่ยวกับมันสำปะหลังดังกล่าว ให้ประชาคมยุโรป เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่ไทย เพื่อชดเชยรายได้ที่ประเทศไทยต้องสูญเสียจากการจำกัดปริมาณการส่งออกปีละประมาณ 1,500 ล้านบาท เป็นเวลา 5 ปี รวม 7,500 ล้านบาทนั้น ประชาคมยุโรปได้ส่งคณะทำงานเพื่อศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ โครงการทั้ง 8 เพื่อประชาคมยุโรปจะให้ความช่วยเหลือในขั้นต่อไป อย่างไรก็ตาม เมื่อการศึกษาดังกล่าวเสร็จสิ้นลงในเดือนพฤศจิกายน 2525 ฝ่ายประชาคมยุโรปมิได้มีท่าทีที่จะให้ความช่วยเหลือที่แน่นอน ทั้งด้านการกำหนดโครงการที่จะให้ความช่วยเหลือและวงเงินที่แน่ชัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้เชิญผู้แทนประชาคมยุโรปมาเจรจาในเรื่องโครงการความช่วยเหลือนี้เมื่อวันที่ 18-22 เมษายน 2526 ผลการประชุมสรุปว่าประชาคมยุโรปกำหนดที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย ในโครงการต่าง ๆ ที่กล่าวถึงไว้ในแผนปฏิบัติและแบ่งการให้ความช่วยเหลือเป็นสองช่วงคือระหว่างปี 2526-2527 และปี 2528-2529 และกำหนดการให้ความช่วยเหลือช่วงแรกไว้ในวงเงิน 35 ล้านอีซียู รายละเอียดต่าง ๆ จะได้กล่าวถึงในข้อ 2.3 ต่อไป

2.3 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัญหา มันสำปะหลัง

โดยที่คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ เล็งเห็นว่า⁴

ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศเกือบทั้งหมดส่งออกจำหน่ายต่างประเทศในรูปแบบอัดเม็ด ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญคือ ประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรป ซึ่งมีนโยบายจะจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ซึ่งจะเป็นผลกระทบกระเทือนต่อนโยบายการผลิตและการส่งออกมันสำปะหลังของไทย จึงจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงนโยบาย อุตสาหกรรมมันสำปะหลัง เพื่อมิให้ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดเดียว หรือการใช้ประโยชน์ในแต่รูปเดียว

ดังนั้น การดำเนินงานเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมันสำปะหลัง คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติจึงยึดหลักการมองปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นสำคัญ ซึ่งสรุปการประสานงานดังกล่าวดังนี้

⁴ เอกสารร่างระเบียบการประชุมคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2524 ระเบียบวาระที่ 3 แนวนโยบายมันสำปะหลัง.

(ก) ด้านการผลิต

ปัญหาที่สำคัญด้านการผลิตมันสำปะหลังช่วงที่ผ่านมาคือ ผลผลิตมันสำปะหลังมีปริมาณเกินความต้องการ จึงมีความจำเป็นต้องลดการผลิต โดยการปลูกพืชที่เหมาะสมทดแทน ดังนั้น คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ โดยกรมเศรษฐกิจกระทรวงการต่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการเจรจาขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรป และแหล่งอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีความเหมาะสมในการปลูกพืชอื่น ๆ นอกจากมันสำปะหลัง รวมทั้งการวิจัยหาพืชที่เหมาะสมอื่น ๆ ปลูกทดแทนมันสำปะหลังต่อไป ซึ่งโครงการความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปภายใต้การเจรจาดังกล่าวมี 2 ระยะคือ โครงการความช่วยเหลือระหว่างปี 2526-2527 และ ระหว่างปี 2528-2529

โครงการความช่วยเหลือปี 2526-2527

เมื่อวันที่ 18-22 เมษายน 2526 ได้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างคณะผู้แทนไทยและประชาคมยุโรป เรื่องการกำหนดโครงการความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรป ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความตกลงร่วมเมืองการผลิตการตลาดและการค้ามันสำปะหลัง ลงนามเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2525 ผลการประชุมดังกล่าว ประชาคมยุโรปรับที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ไทยระหว่างปี 2526-2527 วงเงินประมาณ 35 ล้านดอลลาร์ ในโครงการรวม 5 โครงการคือ

(1) โครงการพัฒนาพืชในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Crop

Development in the Northeast of Thailand) มีเป้าหมายเพื่อเตรียมเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีทางเลือกเมื่อราคามันสำปะหลังตกต่ำ ทั้งนี้ โดยการจัดหาพืชที่เหมาะสมปลูกทดแทนหรือปลูกสลับกับมันสำปะหลัง ทั้งนี้โครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการที่ได้ดำเนินการมาแล้วก่อนหน้านี้ คือโครงการพัฒนาพืชขั้นต้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีเป้าหมายศึกษาค้นคว้าและวิจัย ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการจัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติ เกี่ยวกับมันสำปะหลังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

(2) โครงการพัฒนามะม่วงหิมพานต์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(Cashew Development in the Northeast of Thailand) เป็นโครงการหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติ เกี่ยวกับมันสำปะหลังที่มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปลูกมะม่วงหิมพานต์ทดแทนมันสำปะหลัง

(3) โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนการปลูกพืชทดแทน

และการพัฒนาการเกษตร (Strengthening in Planning Capabilities for Diversification and Agricultural Development) มีเป้าหมายเพื่อยกระดับและประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานในกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก เพื่อให้การพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ดังกล่าว เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการวางแผนของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ไปพร้อม ๆ กัน

(4) โครงการสินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit Project) ดำเนินงานโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผลิตภาพทางการผลิตของเกษตรกรไทย ด้วยการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ และทางธนาคารจะจัดสินเชื่อให้เกษตรกรที่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

(5) โครงการศึกษาการใช้น้ำและการปรับปรุงการใช้น้ำ ลุ่มน้ำชี (Chi Basin Water Use Study and Project Water Management Improvement) มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรด้วยการจัดสรรการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ในวงเงินความช่วยเหลือดังกล่าว ประชาคมยุโรปยังพิจารณาจัดสรรความช่วยเหลือให้แก่โครงการศึกษาและวิจัยการตลาดอีก 3 เรื่องคือ

- การตลาดมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งเป็นพืชที่มีเป้าหมายปลูกทดแทนมันสำปะหลัง
- การตลาดอาหารสัตว์ เพื่อศึกษาว่าในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์นั้นมีการใช้วัตถุดิบในการผลิตอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับศักยภาพในการใช้มันสำปะหลังผลิต เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมดังกล่าว
- การตลาดแป้งมันสำปะหลังและเอทานอล ซึ่งผลิตภัณฑ์ทั้งสองใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบ ถ้าลู่วางการตลาดแจ่มใส จะช่วยเพิ่มปริมาณความต้องการใช้มันสำปะหลังได้เพิ่มขึ้น

โครงการความช่วยเหลือปี 2528-2529

ระหว่างวันที่ 19-20 พฤศจิกายน 2527 คณะผู้แทนไทยได้เดินทางไปเจรจาเรื่องความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปช่วงปี 2528-2529 ซึ่งประชาคมยุโรปผูกพันไว้

จากการประชุมเมื่อวันที่ 18-22 เมษายน 2526 โครงการที่ประเทศไทยเสนอแก่ประชาคมยุโรป เพื่อถือว่าเป็นโครงการความช่วยเหลือ ช่วงปี 2528-2529 คือโครงการ Agricultural Credit for Seasonal Lending and Rubber Planting ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการสินเชื่อเพื่อการเกษตรที่เป็นโครงการความช่วยเหลือปี 2526-2527 และความเป็นมาของการจัดทำโครงการนี้เสนอประชาคมยุโรปนั้น เนื่องจาก เมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนลดการปลูกมันสำปะหลังปี 2527/28 และ 2528/29 เสนอคณะรัฐมนตรีนั้น⁵ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนงานดังกล่าว และให้ขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรป สำหรับค่าใช้จ่ายตามแผนงานนี้ ดังนั้น โครงการขอความช่วยเหลือจากประชาคมยุโรปนี้ จึงคงแผนลดการปลูกมันสำปะหลังดังกล่าว เป็นหลัก ซึ่งเป้าหมายโครงการที่สำคัญคือ

(1) เพื่อลดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง รวมทั้งให้เกษตรกรลดการพึ่งพิงรายได้จากมันสำปะหลังเพียงอย่างเดียว

(2) สนับสนุนให้เกษตรกรยอมรับการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากมันสำปะหลังเพียงชนิดเดียว โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงระบบไร่นาในพื้นที่ดังกล่าวด้วย

(3) เพื่อให้การเกษตรของไทยมีการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิต อันจะช่วยยกระดับรายได้ของเกษตรกร

(4) ปรับปรุงระบบสินเชื่อของ ธกส. ให้เหมาะสม รวมทั้งให้การปรับปรุงดังกล่าว สนองตอบค่อนโยมมายลดพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของรัฐบาล

ทั้งนี้ เป้าหมายการปลูกพืชอื่น ๆ ทดแทนนั้น รวมถึงการปลูกยางพารา ทดแทนมันสำปะหลัง ในภาคตะวันออกด้วย

ขณะนี้ โครงการดังกล่าวยังไม่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากประชาคมยุโรป แต่ประชาคมยุโรปผูกพันที่จะให้ความช่วยเหลือในช่วงปี 2528-2529 ในวงเงิน 35 ล้านอีซียู เท่าเดิม

⁵สาระสำคัญของโครงการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อกล่าวถึงนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

(ข) ค่านแปรรูป

โดยที่พิจารณาเห็นว่า การใช้มันสำปะหลังในรูปอื่นนอกเหนือจากมันอัดเม็ดและแป้งจะช่วยให้ผลผลิตมันสำปะหลังมีตลาดรองรับที่แน่นอน และช่วยทำให้ราคามันสำปะหลังมีเสถียรภาพกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันก็มีความจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในปัจจุบัน และท้ายสุด การควบคุมโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังให้สอดคล้องกับสภาพการที่เป็นอยู่จริง ดังนั้น คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลัง จึงได้ดำเนินการดังนี้

(1) เพื่อให้การใช้มันสำปะหลังเป็นวัตถุดิบภายในประเทศเพิ่มปริมาณมากขึ้น และเป็นไปตามนโยบายมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2526 คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังฯ จึงได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการงานวิจัยการใช้มันสำปะหลังโดยมีผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เป็นประธาน และผู้แทนจากหน่วยราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นอนุกรรมการ ทั้งนี้ให้คณะอนุกรรมการชุดนี้ จัดทำแผนงานและโครงการวิจัยด้านการใช้มันสำปะหลัง เพื่อการอุตสาหกรรมของประเทศเสนอคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติภายใน 3 เดือน ซึ่งคณะอนุกรรมการดังกล่าวเสนอแผนงานเบื้องต้นในการใช้ประโยชน์จากมันสำปะหลังสรุปว่า สามารถใช้ผลผลิตเพื่อเป็นอาหารสัตว์ เพื่อเป็นอาหารมนุษย์ ด้านผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมทั้งให้มีการปรับปรุงพันธุ์ที่มีไซยาโนไนด์ต่ำ เยื่อใยต่ำ แต่มีโปรตีนและแป้งสูง รวมทั้งมีผลผลิตต่อไร่สูงและเพิ่มผลผลิตแหล่งโปรตีนต่าง ๆ เพื่อนำมาผสมกับมันสำปะหลังเป็นอาหารสัตว์ผสมต่อไป ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการดังกล่าวกำลังดำเนินการจัดทำรายละเอียดแผนงานด้านต่าง ๆ ระยะเวลาขบประมาณแหล่งเงินทุนและหน่วยงานรับผิดชอบ เสนอคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลัง เพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

(2) เกี่ยวกับโรงงานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันนั้น คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติมีนโยบายที่แน่ชัดว่า ไม่สมควรให้มีการเปิดโรงงานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งลานตากมันเส้นและโรงงานมันอัดเม็ด ยกเว้น ลานตากมันเส้นของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรทำไร่ที่ได้จดทะเบียนกับกระทรวงเกษตรเป็นกรณีพิเศษ แต่ต้องอยู่ในเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลังเท่านั้น รวมทั้งเห็นชอบให้มีการขยายโรงงานแป้งมันได้ ถ้าโรงงานนั้นผลิตแป้งมันที่มีคุณภาพดี เช่น การผลิตแป้งสกัด (Modified Starch) ใช้เทคโนโลยีระดับสูง และอยู่ในเขตที่มีการผลิตมันสำปะหลังอยู่แล้ว นอกจากนี้ สำหรับโรงงานมันอัด

เมื่อนั้น ถ้ามีการขยายหรือดัดใหม่ เพื่อผลิตมันอัด เม็ดแข็งนั้นก็สมควรให้การสนับสนุน

ดังนั้น จึงได้มอบหมายนโยบายดังกล่าวให้คณะกรรมการคณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ พิจารณาหลักเกณฑ์ในรายละเอียดร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อออกเป็นประกาศกระทรวง ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2525 มีสาระสอดคล้องกับนโยบายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

(ค) ด้านการตลาดและส่งเสริมการส่งออก

คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ มีความเห็นว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังถือเป็นหลักของการตลาดอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของไทย ซึ่งการส่งออกดังกล่าวก็มีลักษณะเด่นในแง่ที่ว่า การส่งออกมันอัด เม็ด เป็นการส่งออกไปยังตลาดเดียว คือ ตลาดประชาคมยุโรป แม้ว่าจะมีตลาดอื่น ๆ เช่น รัสเซียและเกาหลีใต้ แต่ก็ยังประสบปัญหาไม่แน่นอนอยู่มาก ดังนั้น ภาวะการส่งออกจึงขึ้นอยู่กับนโยบายของประชาคมยุโรป เป็นสำคัญรวมทั้งไทยได้ทำความตกลงกับประชาคมยุโรปผูกพันที่จะจำกัดการส่งออก นอกจากนี้ ตลาดแป้งมันสำปะหลังยังมีปัญหาการแข่งขันกับแป้งจากพืชชนิดอื่น ๆ ที่ผลิตภายในประเทศนำเข้าดังกล่าว และต้องประสบกับนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศเหล่านั้นด้วยการใช้ระบบโควต้า การเก็บภาษีขาเข้าในอัตราที่สูงและการตรวจสอบคุณภาพเข้มงวด

คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติจึง เสนอให้มีการส่งเสริมการส่งออก โดยการศึกษาสู่ทางการกระจายตลาดและการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังอื่น ๆ นอกจากมันอัด เม็ด โดยให้กระทรวงพาณิชย์และกระทรวงการต่างประเทศดำเนินงานร่วมกัน สำหรับการทำความตกลงร่วมกับประชาคมยุโรป ว่าด้วยการผลิต การตลาด และการค้ำประกัน ในขั้นแรกก่อนการลงนามดังกล่าว คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังมีความเห็นว่าควรได้รับคำมั่นสัญญาในการให้ความช่วยเหลือของประชาคมยุโรปที่แน่ชัดก่อน รวมทั้งควรมีการหารือกับอินโดนีเซีย ที่อยู่ในระหว่างการเจรจาทำข้อตกลง ที่ชี้ให้เห็นว่าเงื่อนไขข้อตกลงดังกล่าวจะทำให้ประเทศไทยถูกเลือกประดิบัติจากประชาคมยุโรป ทั้งนี้เพื่อต่อรองกับประชาคมยุโรปมิให้จำกัดการนำเข้าดังกล่าว

เมื่อกระทรวงพาณิชย์มั่นใจลงนามร่วมในความตกลงดังกล่าว เมื่อเดือนกันยายน 2525 นั้น ประเทศไทยจึงมีภาระผูกพันที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามความตกลงร่วมนี้ คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติ จึงได้มีข้อเสนอให้มีการกำหนดนโยบายการส่งออกในแต่ละปีให้แน่ชัด และมีปริมาณไม่เกินที่กำหนดไว้ในความตกลงดังกล่าว

นอกจากนี้ ภายใต้ความตกลงร่วมนั้น ให้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมไทย-ประชาคมยุโรป (Joint Working Group) เพื่อร่วมปรึกษาหารือ ให้การปฏิบัติตามความตกลง เป็นไปอย่างราบรื่นและถูกต้อง โดยประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง ในการประชุมคณะทำงานร่วมปี 2526 คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลัง ได้มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศประสานงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดประชุมดังกล่าวขึ้นในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 20-21 ตุลาคม โดยเสนอประเด็นสำคัญ ในการพิจารณา คือ ปัญหาโครงการความช่วยเหลือในการปลูกพืชทดแทน มันสำปะหลัง ซึ่งสรุปได้ว่า ประเด็นที่เสนอในที่ประชุมส่วนใหญ่คือ ปัญหาและอุปสรรคในการค้า การส่งออก ผลผลิตมันสำปะหลังไปยังประชาคมยุโรปในช่วงที่ผ่านมา และแผนการส่งออกในปีต่อไป สำหรับโครงการความช่วยเหลือที่ให้แก่ประเทศไทยนั้น ประชาคมยุโรปยืนยันที่จะปฏิบัติตามข้อ เสนอของประเทศไทยที่ได้กำหนดโครงการความช่วยเหลือที่แน่นอนไว้แล้ว 5 โครงการ ดังที่กล่าว มาแล้วในหัวข้อ 2.3 ข้างต้น⁶

ปัจจุบัน คณะกรรมการนโยบายมันสำปะหลังแห่งชาติได้ให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความ เห็นเกี่ยวกับการเตรียมการเจรจาความตกลง เรื่องมันสำปะหลังระหว่าง ไทย-ประชาคมยุโรป ทั้งนี้เนื่องจากความตกลงเดิมจะสิ้นสุดลงในปี 2529 หากฝ่ายใดต้องการ ยกเลิกต้องเริ่มเจรจาภายในสิ้นปี 2528 มิฉะนั้น ความตกลงฉบับดังกล่าวจะมีผลบังคับต่อไปอีก 3 ปี (2523-2532) โดยปริมาณส่งออกไม่เกินปีละ 4.5 ล้านตัน ทั้งนี้เมื่อได้รับความเห็นดัง กล่าวแล้วจะได้กำหนดทำที่และขั้นตอนในการเจรจาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶Summary of Conclusion of the Meeting of The Joint Working Group Held in Bangkok on 20 and 21 October 1983.

ประกาศกระทรวงพาณิชย์และสหกรณ์
เรื่อง กำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง
(ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2526

โดยที่มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ การผลิตมันสำปะหลัง
ได้มีการขยายเนื้อที่ปลูกอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพราะมันสำปะหลังเป็นพืชที่ปลูกง่ายแม้สภาพดินที่มี
ความอุดมสมบูรณ์ต่ำหรือค่อนข้างแห้งแล้ง ราคามันสำปะหลังที่เกษตรกรผู้ปลูกได้รับสูงกว่าการปลูก
พืชชนิดอื่น ๆ ประกอบกับมันสำปะหลังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศเป็นอย่างมาก แต่ใน
ปัจจุบันประเทศไทยนำเข้ามันสำปะหลังมีนโยบายจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศไทย
ซึ่งมีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ผลิตและการส่งออกมันสำปะหลังของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง
ยอมนำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในประเทศไทยได้รับความเดือดร้อนด้วย

ฉะนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดต่างประเทศ และรักษาระดับราคาให้เป็นธรรมแก่เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตลอดจน
จักสรรการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศทางการผลิตที่มีอยู่ให้เหมาะสม สมควรกำหนดเขต
เกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง เพื่อก่อให้เกิดการระดมกำลังและงบประมาณที่มีอยู่จำกัดสำหรับ
การส่งเสริม การวางแผนการผลิตและการวิจัยการปลูกมันสำปะหลังให้มีประสิทธิภาพสูง ในอันที่จะ
ยกระดับรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังให้สูงขึ้นและ เป็นพื้นฐานสำหรับการที่จะดำเนินการ
ในโครงการลดการผลิตมันสำปะหลังลงอย่างใดผลต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร
พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และสหกรณ์ ความมีมติคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนา-
การเกษตรและสหกรณ์ ออกประกาศกำหนดให้ท้องที่ดังต่อไปนี้ เป็นเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับมันสำปะหลัง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. อำเภอมืองนครราชสีมา อำเภอนครบุรี อำเภอคง อำเภอจักราช อำเภอโชคชัย
อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอขามสะแกแสง อำเภอ
ขามทะเลสอ อำเภอบัวใหญ่ อำเภอประทาย อำเภอปักธงชัย อำเภอพิมาย
อำเภอห้วยแถลง อำเภอชุมพวง อำเภอสูงเนิน อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง
อำเภอเสิงสาง ถึงอำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา

2. อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอบ้านแท่น อำเภอภูเขียว
อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอจัตุรัส อำเภอท่าแพ อำเภอจัตุรัส
อำเภอคอนสาร อำเภอแก่งคร้อ กิ่งอำเภอเทพสถิต กิ่งอำเภอหนองบัวระเหว
จังหวัดชัยภูมิ
3. อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านไผ่ อำเภอพล อำเภอชนบท อำเภอผู้จำเริญ
อำเภอหนองสูง อำเภอแวงน้อย อำเภอบ้านฝาง อำเภอภูเวียง อำเภอสีชมพู
อำเภอชุมแพ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอท่าคันโท อำเภอกระนวน กิ่งอำเภอพระยืน
กิ่งอำเภอแวงใหญ่ กิ่งอำเภอเบ็ญ้อย กิ่งอำเภอเขาส่วนกวาง จังหวัดขอนแก่น
4. อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอฆ้องชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกันทรวิชัย
อำเภอนาเชือก อำเภอเชียงยืน อำเภอนาคู กิ่งอำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม
5. อำเภอเสลภูมิ อำเภอโพนทอง อำเภอหนองพอก อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอโพนชัย
กิ่งอำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
6. อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด อำเภอกมลาไสย อำเภอหัสขันธ์
อำเภอภูจันทร์ อำเภอท่าคันโท อำเภอสมเด็จ อำเภอเซาวง อำเภอห้วยเม็ก
อำเภอคำม่วง อำเภอหนองกุงศรี กิ่งอำเภอนามน กิ่งอำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์
7. อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอภูพาน อำเภอศรีธาตุ อำเภอโนนสะอาด อำเภอ
วังสามหมอ อำเภอหนองหาน อำเภอบ้านดู่ อำเภอเมือง อำเภอพิบูลย์
อำเภออุบลรัตน์ อำเภอหนองบัวลำภู อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอเมือง อำเภอโนนสูง
อำเภอโนนสะอาด อำเภอหนองบัวลำภู อำเภอสุวรรณภูมิ กิ่งอำเภอไชยวาน
กิ่งอำเภอหนองแสง จังหวัดอุบลราชธานี
8. อำเภอวังสะพุง อำเภอภูกระดึง อำเภอเชียงคาน อำเภอคำชะอี จังหวัดเลย
9. อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอเมืองคำ อำเภอโพนพิสัย อำเภอหนองเรือ อำเภอสังขม
อำเภอเซกา อำเภอโพนพิสัย อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอพรเจริญ กิ่งอำเภอปากคาด
จังหวัดหนองคาย
10. อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอภูพาน อำเภอวาริชภูมิ อำเภอส่องดาว อำเภอเมือง
อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพรรณานิคม อำเภออากาศอำนวย อำเภอคำตากล้า
กิ่งอำเภอนิคมน้ำอูน กิ่งอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร
11. อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอเมือง อำเภอวังสามหมอ จังหวัดนครพนม
12. อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอคำชะอี อำเภอเมืองคำชะอี อำเภอคอนสาร
จังหวัดมุกดาหาร
13. อำเภอเมืองโพนพิสัย อำเภอภูพาน อำเภอเมือง อำเภอคำชะอี อำเภอคำชะอี อำเภอคำชะอี
กิ่งอำเภอทรายมูล จังหวัดโพนพิสัย

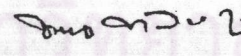
14. อำเภออำนาจเจริญ อำเภอน้ำยืน อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอวารินชำราบ
อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอหัวตะพาน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
15. อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอกันทรารมย์ อำเภอชานุมัน อำเภอชุมพวง
กิ่งอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
16. อำเภอสังขะ อำเภอรักขสิริ อำเภอกาบเชิง อำเภอสนม กิ่งอำเภอลำดวน
กิ่งอำเภอเขาพนม จังหวัดสุรินทร์
17. อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอนางรอง อำเภอสตึก อำเภอปลายมาศ
อำเภอละหานทราย อำเภอบ้านกรวด อำเภอกระสัง อำเภอหนองกี่
อำเภอคูเมือง อำเภอพุไธสง กิ่งอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอบ้านโป่ง
อำเภอพนัสนิคม อำเภอสาคู อำเภอหนองใหญ่ กิ่งอำเภอบ่อทอง
จังหวัดชลบุรี
2. อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอแกลง อำเภอปลวกแดง
กิ่งอำเภอบ้านฉาง กิ่งอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
3. อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอท่าใหม่ อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม
อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
4. อำเภอเมืองตราด อำเภออรัญ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด
5. อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนมชัยเขต กิ่งอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา
6. อำเภอภินทรบุรี อำเภอวัฒนานคร อำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์
อำเภอสระแก้ว อำเภออรัญประเทศ อำเภอตาพระยา อำเภอนาคู กิ่งอำเภอ
วังน้ำเย็น จังหวัดปราจีนบุรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ประกาศ ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526

(นายชวน หลีกภัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวก ร.

ปัญหามาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังก่อนมีการจำกัดการส่งออกปี 2524

ในระยะแรกของการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย ปัญหามาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เป็นปัญหาที่สำคัญมากที่ผู้นำเข้าในประชาคมยุโรปมีความรังเกียจการใช้ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทย ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไม่ได้มาตรฐาน มีการปลอมปนด้วยวัตถุดิบตั้งแต่เริ่มการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในรูปแบบมันป่น กล่าวคือ พ่อค้าได้เอาวัสดุอื่นที่ราคาถูก เช่น ชังข้าวโพด เปลือกถั่วลิสง ดินเหนียวบดละเอียด และทรายละเอียด ผสมลงไปในมันป่นเหล่านั้น

เมื่อมีการส่งออกมันเส้นทดแทนการส่งออกมันป่นที่มีการปลอมปนมากนั้น ปัญหาด้านคุณภาพยังคงมีอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากมีการเอาวัตถุดิบที่คล้ายกันมาทับปน รวมทั้งการตากที่ไม่แห้งพอ เพื่อเอากำไรจากน้ำหนักและมีความชื้นเกินที่กำหนดไว้ ผลคือมันเส้น เกิดขึ้นราและอัดก้อนเน่าเหม็น เสียหายมาก วิธีแก้ไขคือผสมสิ่งเจือปนอื่น ๆ เช่น ชังข้าวโพด ซึ่งมีความชื้นน้อยกว่า เพื่อช่วยลดความชื้น แต่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ ทางแก้ไขด้วยวิธีนี้จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง ทางผู้ซื้อไม่ยอมรับ

ต่อมาเมื่อมีการคิดค้นการทำมันอัดเม็ดซึ่งสามารถอัดมันเส้นให้มีปริมาณเล็กน้อยครึ่งหนึ่ง แต่สูญเสียน้ำหนักไปเพียงร้อยละ 5-6 ของน้ำหนักเดิม ทำให้ลดต้นทุนค่าระวางเรือได้มาก แต่ก็ยังมีปัญหาด้านคุณภาพมันอัดเม็ดที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการศึกษาของ ที.เจ. มาธอด เจ้าหน้าที่แผนกวิจัยและพัฒนาบริษัท เซฮาเฟ ประเทศฮอลแลนด์ ซึ่งเดินทางมาทำการสำรวจเกี่ยวกับการผลิตการควบคุมการส่งออก และการวางตลาดมันอัดเม็ดของไทยในระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม 2515 ตามคำขอของรัฐบาลไทยไปยังรัฐบาลฮอลแลนด์ ทั้งนี้เนื่องจากมีความคิดในกลุ่มผู้ผลิตอาหารสัตว์ในประชาคมยุโรป ขณะนั้น ที่ต้องการให้มีการเก็บอากรขาเข้ามันสำปะหลัง เช่นเดียวกับธัญพืชอื่น ๆ โดยมีเป้าหมายต้องการกีดกันผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเข้าประเทศ รัฐบาลฮอลแลนด์จึงได้มอบหมายให้ บริษัท เซฮาเฟ ซึ่งเป็นโรงงานผลิตอาหารสัตว์ใหญ่ที่สุดในยุโรป เดินทางมาศึกษาวิธีผลิตและการควบคุมมันอัดเม็ด นับจากเวลาส่งออกจากประเทศไทย พร้อมหาทางแก้ไขสถานการณ์มันอัดเม็ดไม่ได้คุณภาพ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสรุปให้เห็นปัญหาด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากไทยได้ดังนี้ (ที.เจ. มาธอด, 2515)

1) มันอัดเม็ดของไทยมีปัญหาด้านคุณค่าทางโภชนาการที่เกิดจากทราย เส้นใย ราว และ เชื้อแบคทีเรียผสมอยู่ในอัตราสูง ทำให้ใช้ผสมอาหารสัตว์ในปริมาณมากไม่ได้ และจำเป็นต้องเปลี่ยนสูตรผสมอาหารสัตว์ใหม่เป็นครั้งคราว ทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายสูงมาก

2) มันอัดเม็ดของไทยมีมันปนผสมอยู่มาก ดังนั้น จึงทำให้โรงงานอาหารสัตว์ที่ใช้เครื่องผสมอัตโนมัติต้องเสียค่าขนจากเรือใหญ่ และเรือลำเลียงมากขึ้น และมีปัญหาหลพิษในช่วงการขนถ่ายที่มีฝุ่นฟุ้งกระจาย รวมทั้งปัญหาที่มันชนิดนี้มีอุณหภูมิสูง เพราะเกิดความร้อนจึงเก็บไว้นานไม่ได้

3) สว เหตุสำคัญที่ทำให้มันอัดเม็ดไม่ได้คุณภาพดังที่กล่าวมาแล้วทั้งสองข้อข้างต้นนั้น เนื่องจากการตากมันในระยะเวลาอันสั้นทำให้ตากไม่แห้งสนิท มีความชื้นสูง จึงกลายเป็นเชื้อเหาะ เชื้อราและแบคทีเรียเมื่อนำไปเก็บในโกดัง นอกจากนี้แล้วมันที่ขึ้นนี้เมื่อนำไปทำเป็นมันอัดเม็ดแล้ว มันอัดเม็ดจะเกิดความร้อน ไม่จับก้อนแข็งเท่าที่ควรทำให้ยากลำบากในการขนถ่ายชนิดเทพไปในเรือโดยไม่บรรจุกระสอบและเพื่อทำให้มันเม็ดแข็งตัวจำเป็นต้องผสมสิ่งเจือปน เช่น กากมันรำข้าว และเพื่อทำให้ลดความชื้น จึงผสมซังข้าวโพดซึ่งมีความชื้นน้อยมากลงไปด้วย

4) ผู้ผลิตมันอัดเม็ดไทยได้รับผลตอบแทนในรูปราคาที่ต่ำกว่าที่ควร ซึ่งเป็นสาเหตุให้มันอัดพื้นเมืองมีคุณภาพต่ำ กล่าวคือ

(1) ผู้ผลิตมันอัดเม็ดกดราคามันเส้นให้มีราคาถูกลงไปด้วย จึงทำให้ผู้ตากมันไม่ตากมันให้แห้งเต็มที่และเอาทรายหรือคั้นมันผสมมันเส้น เพื่อให้ได้น้ำหนัก

(2) ผู้ผลิตมันเม็ดไม่พยายามปรับปรุงคุณภาพมันเส้นก่อนเข้าเครื่องอัด เช่น ไม่ร้อนเอาทรายออก เพราะจะเพิ่มต้นทุนสูงขึ้นโดยไม่ได้รับค่าชดเชยด้านราคาเพิ่มเติม

(3) มีการใช้สิ่งเจือปน เช่น ซังข้าวโพด คั้นมันสำปะหลัง กากมัน และของราคาถูกรอื่น ๆ ที่มีเนื้อใยสูง ผสมเพื่อให้ได้น้ำหนัก

(4) เครื่องอัดเม็ดที่ใช้เป็นเครื่องที่ผลิตภายในประเทศ มีราคาถูกจึงผลิตมันอัดเม็ดในคุณภาพต่ำ แคร้งง่าย

5) การตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทยเริ่มทำขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2506 ซึ่งจะต้องตรวจสอบสองครั้งคือ เมื่อขอใบอนุญาตส่งออก (คือการควบคุมก่อนเอาลงเรือ) และระหว่างการบรรทุกลงเรือใหญ่ (การควบคุมขณะบรรทุก) ซึ่งผู้ตรวจสอบอาจสั่งระงับการขนถ่ายสินค้าบางส่วนก็ได้ หากมันผ่านการตรวจสอบก็จะได้ใบรับรองคุณภาพ เป็นหลักฐาน ซึ่ง

ก่อนปี 2514 นั้น มีบริษัทตรวจสอบคุณภาพ เอกชนที่ได้รับอนุญาตจากทางการ เป็นผู้ดำเนินการตอนแรกมีสองบริษัทคือ เฟสโก และอาร์ชิลเลอร์ ซึ่งต่อมา มี อินเตโก และโอเม็ค เพิ่มขึ้น

การเลือกบริษัทตรวจสอบคุณภาพสินค้านั้นผู้ส่งออกและผู้ส่งจะเป็นผู้ตกลงร่วมกันว่าให้บริษัทใดตรวจสอบคุณภาพ แต่ผู้ส่งออกมีนั้นไม่สนใจต่อคุณภาพสินค้าของตน และผู้ส่งของทางเรือต้องบรรทุกสินค้าลงเรือให้ทันกำหนด จึงไม่มีใครที่ถกเถียงเรื่องคุณภาพ เช่นเดียวกัน จึงมักร่วมกันเลือกบริษัทที่ไม่เข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพสินค้า เป็นผู้ทำงานให้ตน ผลช่วงปี 2513 คุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังตกต่ำลงอย่างมาก ทางราชการโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าจึงเข้าควบคุมการส่งออกโดยสิ้นเชิง ซึ่งผลที่ตามมาคือ

(1) มีการกำหนดมาตรฐานมันอัดเม็ดต่ำเกินไป ซึ่งจะส่งเสริมให้มีการใช้สิ่งเจือปนผสมในการผลิต

(2) สำนักงานมาตรฐาน ทำงานอย่างหละหลวม เพราะจากการตรวจสอบส่วนผสมมันอัดเม็ดไทยที่ทำเรือยุโรปนั้น กว่าร้อยละ 80 ของตัวอย่างที่ซัดตัวอย่างชิ้นมานั้น มีคุณภาพไม่ถึงมาตรฐานขั้นต่ำที่ประเทศไทยตั้งไว้

ซึ่งทางนาย พี.เจ. มาธอด ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าสำนักงานมาตรฐานสินค้าควรทำแต่เรื่องการควบคุมคุณภาพมันเพียงอย่างเดียว ไม่ควรขยายอำนาจหน้าที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการควบคุมสัญญาซื้อขาย ที่จะกำหนดคุณภาพสินค้าโดยไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากคู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง และผู้ซื้อผู้ขายควรมีเสรีภาพในการเลือกบริษัทตรวจสอบเอง

ท้ายสุด นาย พี.เจ. มาธอด สรุปการศึกษาของเขาว่า คุณภาพมันอัดเม็ดสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ พร้อม ๆ กับลดต้นทุนการผลิตได้ด้วยการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ ซึ่งจะต้องมีการศึกษาต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าตลาดมันอัดเม็ดพื้นเมืองยังอยู่ในสภาพเดิม กล่าวคือ มันอัดเม็ดพื้นเมืองไม่มีเครื่องหมายการค้าของผู้ส่งออก คุณภาพมันอัดเม็ดดีเลวจึงปนกันไปหมด และถูกกดราคาจากพ่อค้านำเข้าให้มันอัดเม็ดพื้นเมืองของไทยมีราคาต่ำเท่ากันหมด พ่อค้าที่ส่งออกมันอัดเม็ดคุณภาพดี จึงหมดกำลังใจผลิตสินค้าดี ๆ ดังนั้น วิธีแก้ที่ถูกต้องและดีที่สุดให้ผู้ส่งออกรายใหญ่ส่งมันออกไปขายในนามของตนเอง เพื่อให้ราคาดีสมคุณภาพ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องใช้เวลาและการให้คำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้มีประสบการณ์

อย่างไรก็ตาม หลังการศึกษาของนายมาธอดแล้ว คุณภาพผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังเพื่อการส่งออกของไทยยังไม่ได้ปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นแต่อย่างใด ยังมีการร้องเรียนจากผู้ใช้

ในต่างประเทศตลอดมา เรื่องคุณภาพมันสำปะหลังอัดเม็ด ซึ่งสรุปปัญหาคุณภาพมันอัดเม็ดที่มีการร้องเรียนได้ดังนี้

ปี 2515

หลังการศึกษาของนายมาออต กวาคริงมี กล่าวคือ ในเดือนพฤศจิกายน 2515 เมื่อสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย ร่วมกับสมาคมโรงงานผลิตภัณฑมันสำปะหลัง (ชลบุรี) ทำการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑมันสำปะหลังของสมาชิก ก็ยังมีการค้นพบว่ามีผลิตภัณฑมันสำปะหลังที่ไม่ได้มาตรฐานจำนวนมาก การปลอมแปลงยังคงมีอยู่ ซึ่งการแก้ไขในช่วงนั้นคือ นำผลิตภัณฑที่มีมาตรฐานต่ำมาเผาทิ้ง ซึ่งก็ยังไม่อาจแก้ไขปัญหาได้อย่างสิ้นเชิง

ปี 2518

การส่งออกผลิตภัณฑมันสำปะหลังของไทยช่วงนี้มีปริมาณสูง ในช่วงกลางปี ผู้แทนทางการค้าของไทยซึ่ง เดินทางไปยุโรปได้รับการร้องเรียนจากผู้ใช้ในเนเธอร์แลนด์ และเยอรมันว่า มันอัดเม็ดของไทยมีทรายเจือปนประมาณร้อยละ 8-10 ซึ่งเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 3 รวมทั้งมีสิ่งปลอมปนมาในมันอัดเม็ดด้วย พร้อมกันนั้นผู้ซื้อได้กล่าวตำหนิสำนักงานมาตรฐานสินค้าในการตรวจสอบคุณภาพดังกล่าว

ในเดือนพฤศจิกายน 2518 หัวหน้าสำนักงานมาตรฐานสินค้า เดินทางไปตรวจโรงงานในภาคตะวันออก พบว่ามีการปลอมปนผลิตภัณฑมันสำปะหลังในโรงงานอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา กล่าวคือ นำซึ่งข้าวโพด เมล็ดยางพารา แกลบ และอื่น ๆ ผสมในมันอัดเม็ดดังกล่าว สำนักงานมาตรฐานสินค้าจึงทำหนังสือท้วงติงมิให้โรงงานดำเนินการปลอมปนอีกต่อไป

ปี 2519

ในเดือนกันยายน 2519 สำนักงานผู้ช่วยทูตพาณิชย์ประจำกรุงเฮก รายงานว่า สมาคมผู้ค้าธัญพืช เนเธอร์แลนด์ชมเชยว่ามันอัดเม็ดช่วงครึ่งปีหลังคุณภาพดี สมาคมแสดงความพอใจต่อมาตรการที่ทางฝ่ายไทยแก้ไขปัญหาได้เข้มงวด แต่ยังมีปัญหาตามมาก็คือ กว่าร้อยละ 90 ของมันอัดเม็ดมีการแตกกระจายเป็นฝุ่น ทั้งนี้เนื่องจากกรรมวิธีอัดเม็ดและระยะเวลาการขนส่ง การแตก่วน เป็นฝุ่นจำนวนมากนั้นผู้นำเข้าต้องเสียภาษีในอัตราสูงขึ้น เพราะต้องคำนวณจากพิกัดอื่นที่มิใช่ 07.06

ปี 2520

สำนักงานที่ปรึกษาการพาณิชย์ไทย ประจำกรุงบอนน์ มีบันทึกว่า ใน 3 เดือนแรกของมัน เส้นที่ส่งไปยัง เยอรมันตะวันตกนั้นมี เชื้อราในอัตราที่สูง ซึ่งเนื่องจากมีความชื้นในมันเส้นเพิ่มสูงก่อนการอัด เม็ด ทางฝ่ายไทยโดยสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยจึงยืนยันว่าจะแก้ไข โดยเปลี่ยนแปลงรูจามันอัด เม็ด ให้เล็กลง จะทำให้การเกาะยึดกันของ เนื้อแป้งมีมากขึ้น รวมทั้งจะใช้กากน้ำตาลช่วยประสานให้ เนื้อแป้งยึดติดกัน ให้มันอัด เม็ดแห้งขึ้น

ปี 2521-2522

ทาง เนเธอร์แลนด์อ้างว่าช่วง เดือนพฤษภาคม 2521 มีการช่วยเหลือด้านควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังแก่ไทย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านมันอัด เม็ดจากประชาคมยุโรปมาแนะนำวิธีการอัด เพื่อให้มัน เม็ด เกาะตัวไม่แตกร่วน เป็นฝุ่น โดยต้องมีการ เปลี่ยนแปลง เครื่องจักรใหม่ แต่ผู้ผลิตไทยกับไม่สนใจและ เจ้าหน้าที่ไม่ควบคุม พร้อมทั้งขู่ว่าหากมันอัด เม็ดไทยยังแตกร่วน เป็นฝุ่น ทางรัฐบาล เนเธอร์แลนด์จะห้ามนำ เข้าทันที

ในกรณีนี้ทางผู้ผลิตของไทยอ้างว่า แต่ละโรงงานจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงเครื่องจักรเพิ่มขึ้นประมาณ 5,000 บาท และต้นทุนการผลิตอื่น ๆ เพิ่มสูงขึ้นอีกกว่า เท่าตัว ซึ่งทางผู้ซื้อในประชาคมยุโรปมิได้ให้ความช่วยเหลือโดยเพิ่มราคารับซื้อแต่ประการใด

เดือน เมษายน 2522 บริษัทผู้นำเข้าของ เนเธอร์แลนด์ร้อง เรียนที่ปรึกษาการพาณิชย์ไทยที่เบลเยียม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยว่า การส่งมันอัด เม็ดของไทยที่ตรวจคุณภาพโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้ายังมีความชื้นสูงกว่าที่บ่งไว้ในใบตรวจคุณภาพคือ บ่งไว้ว่าความชื้นไม่เกินร้อยละ 12.6 จากมาตรฐานร้อยละ 14 แต่ความเป็นจริงมีความชื้นสูงถึงร้อยละ 15.7-18.7 รวมทั้งทางศุลกากรของ เนเธอร์แลนด์พบว่า ในจำนวนมันอัด เม็ดของไทย 3 แสนตันนั้น มีการชำรุด ซ้ำว้าวโศกปนอยู่มาก

การปลอมปนในปี 2522 มีมาก เนื่องจากช่วงปีนี้เกิดฝนแล้งทำให้ผลผลิตหัวมันสดที่ได้รับมีปริมาณน้อย แต่ราคาหัวมันสดสูงมากทำให้มีการปลอมปน เพื่อเพิ่มปริมาณการขายมาก

อย่างไรก็ตาม ในด้านผู้ซื้อ และสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยก็ได้พยายามแก้ไข ปัญหาการปลอมปนดังกล่าว กล่าวคือได้ดำเนินการ

1. ผู้ซื้อจาก เนเธอร์แลนด์ เดินทางมาประเทศไทย เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานสินค้านี้ว่า ขอให้ทางฝ่ายไทยพยายามปรับปรุงคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

ทั้งนี้ เพื่อป้องกันประเทศที่คัดค้านการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง จะยกมาเป็นข้ออ้างโจมตีการนำเข้า

2. พื่อค้ำมันโดยสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทยเป็นผู้นำ เริ่มคุณภาพกันเอง
โดย

2.1 ขอให้สมาชิกสมาคมยอมรับการควบคุมมาตรฐานคุณภาพมันอัด เม็ด
ของสมาคม กล่าวคือจะมีกรรมการพิเศษในสมาคมกำหนดระเบียบควบคุมมาตรฐานมันอัด เม็ดและ
มันเส้น

2.2 ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้ส่งออก
เจ้าหน้าที่สภาหอการค้าไทยและผู้แทนเอกชนอื่น ๆ ออกตรวจสินค้าตามโกดังผู้ส่งออกทุกราย ถ้า
พบว่ายังมีการปลอมปนอยู่ จะกำหนดโดยตั้งแต่ค่าศโทษจนถึงการไล่ออกจากการเป็นสมาชิกสมาคม
ซึ่งหมายความว่า จะหมดสิทธิ์การส่งออกไปด้วย

ปี 2523

มาตรการเข้มงวดด้านคุณภาพในปลายปี 2522 ทำให้ต้นปี 2523 พื่อค้าส่งออก
ชลดการขายลงชั่วคราว และขายตามสัญญาเก่า ๆ เท่านั้น การส่งมอบมีการระมัดระวังเป็นพิเศษ
ในขณะที่เดียวกันทางประชาคมยุโรปพยายามผลักดันให้การตรวจสอบคุณภาพสินค้าดำเนินการที่ปลาย
ทางแทน

อย่างไรก็ตาม แม้พื่อค้าไทยจะระวังด้านการส่งออกเพียงใดในไตรมาสแรกของ
ปี บริษัท ทัฟเฟอร์ของเยอรมันยังร้องเรียนว่ามันอัด เม็ดที่ส่งมอบช่วงนั้น แม้จะไม่มีทรายผสมอยู่ก็
จริง แต่พื่อค้าไทยได้ใช้ปูนขาวหรือ เกล็ดซึ่ง เป็นวัตถุติดที่ใช้ในอุตสาหกรรม เครื่องปั้นดินเผาปลอม
ปนเข้าไป เพราะสีเดียวกับมันอัด เม็ดและราคาถูกกว่า ผลคือ เมื่อสัตว์เลี้ยงในประชาคมยุโรปกิน
มันอัด เม็ด เจือปนด้วยปูนขาวแล้ว ระบบขับถ่ายเลวลง จึงเป็นอันตรายต่อปศุสัตว์ในประชาคมยุโรป
มาก

ในต้นปี 2523 เช่นกัน ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นายอบ วสุรัตน์ และ
คณะ เดินทางไปเยือนตลาดผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังในยุโรปคือ บรัสเซลส์ บอนน์ และรอด เคอร์คัม
ได้ข้อสรุปว่า ปัญหาคุณภาพมันอัด เม็ดไม่ได้มาตรฐานยังคงมีอยู่ และแยกเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) มีทรายและสิ่ง เจือปนในเนื้ออัด เม็ดสูงกว่าร้อยละ 3 ที่กำหนดไว้เป็น
มาตรฐานและมีเนื้อแป้งต่ำกว่าร้อยละ 62.5

(2) การขนถ่ายมันอัด เม็ดชั้นลงที่ท่าเรือในยุโรปยังคงมีปัญหาเรื่องฝุ่น เพราะยังไม่อัดแน่นพอ ทำให้เกิดการแตกกระจายเป็นฝุ่น

(3) ปัญหาด้านภาษีศุลกากร กล่าวคือมันอัด เม็ดที่ไม่ได้มาตรฐานมีสิ่งเจือปนสูง เช่น แกลบ ข้าวเปลือก ถั่วลิสง ข้าวโพด นั้น เสียภาษีตามพิกัด 23.07 คือ ร้อยละ 15 ของมูลค่านำเข้าซึ่งเสียเพิ่มสูงขึ้นเกือบเท่าตัว คือประมาณตันละ 300 ดอลลาร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 1
ผลผลิตมันสำปะหลังของโลก

(: 1,000 ตัน)

	2517-19	2524	2525	2526
ผลผลิตรวม	107,673	128,320	130,627	123,153
ผลผลิตในประเทศกำลังพัฒนา	103,830	120,850	124,183	116,478
อเมริกากลาง	31,452	30,825	30,451	28,737
บราซิล	25,453	24,516	24,009	22,096
โคลัมเบีย	1,998	2,150	2,174 ²	2,180 ¹
แอฟริกา	42,895	49,120	51,345	48,124
อันโกลา	1,710	1,900 ¹	1,950 ¹	1,950 ¹
กานา	1,773	1,652	1,976	1,500 ¹
ไอเวอรีโคสต์	638	820 ¹	800 ¹	800 ¹
โมแซมบิก	2,450	2,850 ¹	2,850 ¹	1,900 ¹
ไนจีเรีย	10,467	11,000 ¹	11,700 ²	9,950 ¹
แทนซาเนีย	5,053	6,864	7,182	6,800 ¹
ซอร์	11,734	13,778	14,180	14,600
เอเชีย	33,010	48,018	48,470	45,929
จีน	2,416 ¹	4,159 ¹	3,718 ¹	3,900 ¹
อินเดีย	6,462	5,868	5,292	5,100
อินโดนีเซีย	12,589	13,673	12,673	13,770
ฟิลิปปินส์	815	2,255	1,987	2,300 ¹
ไทย	8,159	17,744	21,000 ¹	17,000 ¹
เวียดนาม	1,372	3,165 ¹	2,665 ¹	2,700 ¹

ที่มา : FAO production yearbook, 1983

¹ การคาดคะเนของ FAO² ตัวเลขไม่เป็นทางการ

ตารางภาคผนวกที่ 2

การค้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของโลก : หัวมันสด

(:1,000 ตัน)

	การส่งออก			การนำเข้า			
	2524	2525	2526	2524	2525	2526	
การส่งออกรวม	19.6	21.7	16.0	การนำเข้ารวม	19.6	21.7	16.0
ประเทศกำลังพัฒนา	19.6	21.7	16.0	ประเทศกำลังพัฒนา	0.6	0.7	1.3
อเมริกากลาง : บราซิล	0.1	0.1	0.1	อเมริกากลาง	0.1	0.1	0.1
เอเชีย	19.5	21.6	15.9	ตะวันออกไกล	0.4	0.6	1.0
จีน	1.5	1.1	0.2	ประเทศพัฒนาแล้ว	18.9	21.0	14.7
อินโดนีเซีย	1.2	0.8	0.5	สหรัฐอเมริกา	0.1	0.1	0.1
ฟิลิปปินส์	0.1	-	-	ประชาคมยุโรป ¹	17.2	20.4	14.0
ไทย	16.7	19.7	15.2	รัสเซีย ²	1.1	0.2	0.4
				ญี่ปุ่น	0.3	0.3	0.2

ที่มา : FAO production yearbook, 1983

¹ รวมยุโรปตะวันตก

² รวมยุโรปตะวันออก

ตารางภาคผนวกที่ 3

ปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประชาคมยุโรป

หน่วย : ล้านบาท

ปริมาณนำเข้าทั้งสิ้น	ปริมาณนำเข้าแยกรายประเทศ												
	ไทย		อินโดนีเซีย		จีน		บราซิล		อินเดีย		อื่น ๆ		
	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	ปริมาณ	%	
2517	2.073	1.74	84	0.26	12.5	0.004	0.20	0.040	1.9	-	-	0.030	1.40
2518	2.222	1.87	84	0.32	14.3	0.004	0.18	0.007	0.31	-	-	0.024	1.08
2519	2.984	2.83	93	0.18	6.0	0.007	0.24	0.002	0.07	-	-	0.010	0.34
2520	3.801	3.64	95	0.14	3.8	0.001	0.02	0.002	0.05	0.003	0.21	0.007	0.18
2521	5.976	5.67	95	0.22	3.7	0.001	0.02	0.002	0.04	0.037	0.62	0.049	0.81
2522	5.503	4.65	85	0.70	12.0	0.050	0.01	0.005	0.09	0.028	0.51	0.067	1.22
2523	5.258	4.12	78	0.37	7.0	0.654	12.4	0.012	0.23	0.011	0.21	0.088	1.67
2524	6.677	5.62	83	0.41	6.0	0.606	9.0	0.005	0.07	0.024	0.35	0.096	1.41
2525	8.101	7.35	90	0.29	3.5	0.440	5.4	0.003	0.03	0.003	0.03	0.022	0.27
2526	4.504	4.25	94	0.09	1.9	0.132	2.93	0.003	0.06	-	-	0.037	0.84

ที่มา : การรายงานของประชาคมยุโรป

ตารางภาคผนวกที่ 4

ราคาข้าวของธัญพืชเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญในประชาคมยุโรป

หน่วย : ECU/ตัน

	2521 ¹	2522	2523	2524	2525	2526
ข้าวสาลี						
target price	196.31	201.42	214.01	230.55	250.61	261.41
threshold price	192.41	197.45	209.20	225.55	245.61	256.43
intervention price	146.97	149.17	155.88	165.23	179.27	184.58
ข้าวบาร์เลย์						
target price	177.99	182.89	194.32	210.00	288.27	238.17
threshold price	174.39	178.90	189.50	205.00	223.27	233.17
intervention price	146.97	149.17	155.88	165.23	179.27	184.58
ข้าวโพด						
target price	177.99	182.90	194.32	210.00	228.27	238.17
threshold price	174.39	178.90	189.50	205.00	223.27	233.17
intervention price	146.97	149.17	155.88	165.23	179.27	184.58

ที่มา : European Feed Manufacturers Association (FEFAC), Feed and Food Statistic Yearbook

¹ราคาในปี 2521 เป็นราคาหน่วย U.A. ซึ่งปรับเป็น ECU (1 U.A. = 1.208953 ECU)

ตารางภาคผนวกที่ 5

ระดับความสามารถในการผลิตสินค้า เกษตรที่สำคัญ เพื่อเลี้ยงตัวเองของประเทศสมาชิกประชาคมยุโรป

	ธัญพืชรวม		ข้าวสาลี		ข้าวบาร์เลย์		ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		เนื้อสัตว์รวม		เนื้อหมู	
	2516/17	2523/17	2516/17	2523/24	2516/17	2523/24	2516/17	2523/24	2516/17	2523/24	2516/17	2523/24
EUR 10	91	103	104	119	105	113	55	66	96	101	100	101
เยอรมัน	82	89	90	105	88	90	18	27	83	89	87	87
ฝรั่งเศส	170	173	191	205	175	176	160	140	97	101	87	83
อิตาลี	68	73	88	82	28	39	51	70	71	75	75	74
เนเธอร์แลนด์	26	27	46	58	75	37	0.4	0.1	187	217	209	234
เบลเยียม/ ลักซิมเบิร์ก	43	51	61	71	60	81	2	3	127	121	174	154
อังกฤษ	68	94	60	90	98	131	0.1	0	70	79	65	67
ไอร์แลนด์	68	82	54	45	99	111	0	0	252	253	151	128
เดนมาร์ค	102	106	123	127	105	108	0	0	374	354	447	377
กรีซ	80	101	98	135	93	96	42	64	86	79	94	84

ที่มา : The Agricultural Situation in the Community : 1983 Report

- หมายเหตุ 1. 2516/17 คือค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2515/16, 2516/17 และ 2517/18
 2. 2523/24 คือค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2523/24, 2524/25 และ 2525/26

ตารางภาคผนวกที่ 6

ดัชนีราคาอัญพืชที่เกษตรกรในประชาคมยุโรปได้รับ

(2518 = 100)

	2516	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526
ประชาคมทั้ง 10	81.6	100	124.3	133.5	137.9	150.3	165.0	183.3	203.8	226.5
เยอรมัน	83.5	100	115.9	107.5	107.9	110.4	116.2	122.6	119.4	120.0
ฝรั่งเศส	87.0	100	122.1	133.1	132.7	142.7	151.0	167.1	184.7	210.0
อิตาลี	79.2	100	122.9	153.2	169.9	185.4	211.1	234.2	269.4	302.0
เนเธอร์แลนด์	90.1	100	124.5	113.9	104.9	108.2	118.2	127.2	121.8	129.0
เบลเยียม	80.8	100	135.2	114.0	107.9	110.5	116.1	125.0	131.8	157.0
ลักเซมเบิร์ก	78.9	100	120.6	114.0	115.0	119.3	133.2	146.8	147.4	166.0
อังกฤษ	65.3	100	143.7	130.9	121.8	141.4	141.2	159.0	166.5	184.0
ไอร์แลนด์	69.4	100	123.7	138.5	134.9	159.4	157.1	172.8	179.7	209.0
เดนมาร์ก	85.3	100	117.4	118.3	123.2	133.1	147.3	160.2	173.4	181.5
กรีซ	80.4	100	121.8	140.3	160.6	189.0	232.5	274.9	340.8	409.0

ที่มา : The Agricultural Situation in the Community 1983 Report.

ตารางภาคผนวกที่ 7

ราคาอัตราพืชอาหารสัตว์ในประชาคมยุโรป

หน่วย : ECU/100 กก.

	2524				2525			
	ข้าวบาร์เลย์	ข้าวโอ๊ต	ข้าวโพด	ถั่วเหลือง	ข้าวบาร์เลย์	ข้าวโอ๊ต	ข้าวโพด	ถั่วเหลือง
เยอรมัน	18.55	16.97	23.46	28.93	20.40	18.38	24.57	28.57
ฝรั่งเศส	17.22	16.87	19.31	:	18.31	16.63	20.34	31.07
อิตาลี	20.03	18.61	19.79	27.86	21.03	19.42	21.19	28.33
เนเธอร์แลนด์	17.95	17.66	20.76	23.82	20.12	18.82	23.22	23.77
เบลเยียม	19.77	20.25	24.01	27.96	20.33	19.88	25.15	27.00
ลักเซมเบิร์ก	18.05	18.14	21.96	:	17.37	17.31	22.30	:
อังกฤษ	21.73	22.00	27.34	31.08	23.03	22.50	29.21	30.01
ไอร์แลนด์	:	23.76	:	:	:	:	:	:
เดนมาร์ก	:	:	:	:	:	:	:	26.83
กรีซ	:	:	:	:	:	:	:	:

ที่มา : The Agricultural Situation in the Community 1982 และ 1983 Report

หมายเหตุ : ข้อมูลไม่เหมาะสม

ตารางภาคผนวกที่ 8

ราคาอัญพืชเลี้ยงสัตว์ ท่าเรือรอดเตอร์ดัม

ดอลลาร์ สรอ./ตัน

	2523			2524			2525		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
ข้าวสาลี 14%	186	239	209	189	246	205	171	204	183
ข้าวบาร์เลย์ No. 3	150	214	170	137	220	164	107	161	135
ข้าวโพด No. 3	129	175	149	121	182	150	104	135	122
กากถั่วเหลือง 44%	216	335	257	232	283	253	191	246	220
กากข้าวโพด	184	222	201	156	214	178	156	191	168
มันสำปะหลังอัดเม็ด	151	184	171	114	154	129	108	146	127
ฟิวส์อัดเม็ด	-	-	-	126	170	142	129	154	141

ที่มา : เอกสารโรเนียว สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย ปี 2516 ไม่ปรากฏผู้เขียน

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 9

ดัชนีผลผลิตปศุสัตว์ในประชาคมยุโรป

(2518 = 100)

	2516	2517	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2524 ^Δ /16	2526 ^Δ /25
ประชาคม ทั้ง 10	87.4	-	100	112.1	121.2	126.3	132.6	141.4	158.1	175.9	184.5	7.7	4.9
เยอรมัน	94.6	-	100	106.3	107.7	102.9	104.0	105.3	111.3	116.0	114.5	2.1	-1.3
ฝรั่งเศส	90.2	-	100	108.2	117.7	125.9	133.0	140.9	157.2	178.3	189.0	7.2	6.0
อิตาลี	72.4	-	100	121.5	139.8	151.9	164.8	186.9	213.1	248.5	275.0	14.4	10.7
เนเธอร์แลนด์	97.5	-	100	107.5	110.2	107.8	108.8	110.5	121.0	128.6	126.0	2.7	-2.0
เบลเยียม	96.1	-	100	108.8	110.8	107.1	107.6	111.2	122.6	138.8	144.0	3.1	3.8
ลักเซมเบิร์ก	94.3	-	100	106.5	110.7	109.0	111.0	114.1	123.0	145.6	156.0	3.4	7.1
อังกฤษ	76.3	-	100	120.4	135.2	146.5	157.9	171.1	188.1	202.5	204.5	11.9	1.0
ไอร์แลนด์	80.3	-	100	126.5	156.4	179.5	185.9	181.4	217.3	235.5	253.0	13.3	7.4
เดนมาร์ก	91.5	-	100	111.3	118.0	125.2	124.9	138.2	155.8	176.1	180.5	6.9	2.5
กรีซ	79.6	-	100	119.1	133.4	149.5	177.5	213.8	288.9	352.6	415.0	17.5	17.7

ที่มา : The Agricultural Situation in the Community 1983 Report.

ตารางภาคผนวกที่ 10

จำนวนสุกรมีชีวิต สุกรเพื่อชำแหละและเนื้อสุกรในประชาคมยุโรป

	จำนวนสุกร (1,000 ตัว)				จำนวนสุกรเพื่อชำแหละ (1,000 ตัว)				เนื้อสุกร (1,000 ตัน)			
	2524	2525	2526	2525/2517	2523	2524	2525	2524/2517	2523	2524	2525	2524/2516
ประชาคม ทั้ง 9	72,288	78,196	79,192	1.5	124,677	126,515	125,515	4.7	10,145	10,291	10,224	2.8
เยอรมัน	22,553	22,310	22,478	1.3	37,998	37,914	37,379	2.8	3,214	3,182	3,151	2.3
ฝรั่งเศส	11,963	11,421	11,709	0.4	21,109	21,618	21,059	2.6	1,860	1,907	1,860	2.7
อิตาลี	8,928	9,015	9,132	0.4	10,285	10,522	10,542	4.6	1,086	1,106	1,106	6.1
เนเธอร์แลนด์	10,188	10,193	10,590	5.0	13,239	14,065	14,349	4.8	1,126	1,194	1,211	4.9
เบลเยียม	5,011	5,076	5,137	1.2	8,145	8,228	7,968	1.7	661	672	672	1.9
ลักเซมเบิร์ก	88	73	73	-3.2	122	123	117	0.1	8	8	8	-1.4
อังกฤษ	7,770	7,910	8,205	0.5	14,630	14,724	14,991	0.3	928	931	925	-0.6
ไอร์แลนด์	1,096	1,090	1,145	4.7	2,375	2,335	2,363	1.3	153	150	151	0.4
เดนมาร์ก	9,696	9,785	9,504	2.1	14,483	14,611	14,416	3.2	966	987	986	3.2

ที่มา : The Agricultural Situation In the Community 1983 Report

ตารางภาคผนวกที่ 11

ชนิดอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ผสมในประชาคมยุโรป¹

(1,000 ตัน)

	2523		2524		2525	
	ตัน	%	ตัน	%	ตัน	%
อาหารโค-กระบือ	27,981	35.41	28,629	35.37	29,284	35.84
อาหารสุกร	27,019	34.19	27,047	33.51	26,800	32.80
อาหารสัตว์ปีก	20,676	26.17	21,534	26.68	22,074	27.01
อื่น ๆ	3,344	4.23	3,491	4.34	3,557	4.35
รวม	79,020	100.0	80,704	100.0	81,715	100.0

¹ประชาคมยุโรป 9 ประเทศ

ที่มา : The Agricultural Situation in Community 1983 Report.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 12

อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประชาคมยุโรป แยกตามชนิดของสัตว์

และรายประเทศ ปี 2525

(พันตัน)

	โค-กระบือ	สุกร	สัตว์ปีก	อื่น ๆ	รวม
ประชาคมยุโรป 9	29,284	26,800	22,074	3,557	81,175
เยอรมัน	7,163	6,140	3,398	534	17,235
ฝรั่งเศส	3,636	4,670	5,668	1,378	15,352
อิตาลี	3,475	2,556	4,363	786	11,180
เนเธอร์แลนด์	5,193	6,222	3,095	194	14,704
เบลเยียม/ลักเซมเบิร์ก	1,344	2,445	1,081	123	4,993
อังกฤษ	5,482	2,297	3,630	408	11,817
ไอร์แลนด์	1,034	489	272	30	1,825
เดนมาร์ก	1,957	1,981	567	104	4,609

ที่มา : The Agricultural Situation in Community : 1983 Report

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 13

วัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในประชาคมยุโรป

	2522/23		2523/24		2524/25	
	'000 ตัน	%	'000 ตัน	%	'000 ตัน	%
ธัญพืช	72,884	70.52	71,219	70.98	68,876	69.61
สิ่งทดแทนธัญพืช	23,784	23.01	22,833	22.76	23,801	24.05
(กากถั่วเหลือง)	(15,207)	(14.7)	(14,401)	(14.35)	(15,911)	(16.08)
(อื่น ๆ)	(8,577)	(8.3)	(8,432)	(8.41)	(7,890)	(7.97)
สัตว์เล็ก ๆ ป่น	2,153	2.08	2,337	2.33	2,441	2.47
หญ้าแห้ง	1,965	1.90	1,738	1.73	1,545	1.56
ผลิตภัณฑ์นม	1,886	1.83	1,527	1.52	1,597	1.62
อื่น ๆ	678	0.66	686	0.68	689	0.69
รวม	103,350	100.0	100,340	100.0	98,949	100.0

ที่มา : The Agricultural Situation in Community 1983 Report.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 14 -

ปริมาณการใช้วัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ของประชาคมยุโรป

(ร้อยละ)

	2523			2524			2525		
	ธัญพืช	สิ่งทดแทน ธัญพืช	อื่น ๆ	ธัญพืช	สิ่งทดแทน ธัญพืช	อื่น ๆ	ธัญพืช	สิ่งทดแทน ธัญพืช	อื่น ๆ
ประชาคมยุโรป 10	38.1	24.0	37.9	36.0 ¹	23.1 ¹	40.9	33.5 ¹	:	:
เยอรมัน	26.7	40.5	32.8	25.6	34.0	40.4	22.3	36.1	41.6
ฝรั่งเศส	45.6	19.5	34.9	43.4	19.2	37.4	42.3	:	:
อิตาลี	57.3	14.3	28.4	57.2	14.3	28.5	53.7	:	:
เนเธอร์แลนด์	19.5	19.6	60.9	17.4	20.0	62.6	16.5	16.1	64.7
เบลเยียม/ลักเซมเบิร์ก	30.4	22.2	47.4	29.3	23.6	47.1	28.0	22.6	49.4
อังกฤษ	51.3	14.7	34.0	49.3	16.1	34.6	40.7	15.0	44.3
ไอร์แลนด์	45.3	19.4	35.3	40.3	16.5	43.2	41.1	16.8	42.1
เดนมาร์ก	34.3	41.3	24.3	33.7	42.1	24.2	35.5	:	:
กรีซ	65.0	15.0	20.0	:	:	:	:	:	:

ที่มา : The Agricultural Situation in Community : 1983

¹ประชาคมยุโรป 9 ประเทศ

ตารางภาคผนวกที่ 15

ราคามันอัดเม็ดที่ทำเรือกรุงเทพ : รายเดือน

(บาท/ก.ก.)

	ค.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
2516/17	1.29	1.22	1.19	1.17	1.19	1.27	1.30	1.34	1.45	1.34	1.40	1.43	1.30
2517/18	1.56	1.77	1.71	1.62	1.88	1.64	2.14	1.73	1.87	1.91	1.91	2.00	1.81
2518/19	2.05	1.94	1.79	1.82	1.73	1.66	1.82	1.97	1.97	2.06	2.07	2.17	1.92
2519/20	2.13	2.04	2.01	2.02	1.94	1.98	1.97	1.96	2.01	2.07	2.07	1.86	2.01
2520/21	1.73	1.66	1.68	1.74	1.71	1.66	1.64	1.59	1.59	1.58	2.65	1.63	1.74
2521/22	1.85	1.84	1.86	1.93	2.05	2.20	2.56	2.70	3.02	3.02	2.84	2.72	2.38
2522/23	2.72	2.50	2.49	2.67	2.76	2.84	2.70	3.07	3.24	3.19	3.19	3.18	2.88
2523/24	3.11	3.06	2.66	2.64	2.40	2.45	2.38	2.38	2.28	2.46	2.25	2.20	2.52
2524/25	2.24	2.07	2.08	2.30	2.30	2.25	2.36	2.45	2.82	2.56	2.50	2.58	2.38
2525/26	2.57	2.52	2.61	2.54	2.72	2.74	2.94	3.01	2.97	2.91	2.85	2.80	2.77
2526/27	2.67	2.72	2.47	2.40	2.34	2.43	2.44	2.24	1.90	1.67	1.80	1.73	2.23
2527/28	1.70	1.95	2.00	1.79	1.65	1.60	1.82	1.82 ¹					

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

¹ เฉลี่ยสองสัปดาห์แรก

ตารางภาคผนวกที่ 16

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผันแปรและสัมประสิทธิ์แห่ง

ความผันแปร ของราคามันอัดเม็ดที่ทำเรือกรุงเทพฯ

	Mean	S.D.	V.	C.V.
2516/17 - 2526/27	2.18	0.518	0.266	24%
2516/17 - 2522/23	2.01	0.529	0.277	26%
2523/24 - 2526/27	2.47	0.331	0.107	13%
2523/24	2.52	0.297	0.081	12%
2524/25	2.38	0.218	0.043	9%
2525/26	2.77	0.175	0.028	6%
2526/27	2.23	0.366	0.123	16%

ที่มา : คำนวณจากตารางภาคผนวกที่ 15

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 17
ราคาหัวมันสดที่เกษตรกรขายได้ : รายเดือน

บาท/ก.ก.

	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย
2510/11	0.33	0.40	0.40	0.33	0.33	0.34	0.33	0.27	0.38	0.42	0.31	0.28	0.34
2511/12	0.24	0.36	0.41	0.74	0.66	0.95	0.74	0.78	0.79	0.56	0.69	0.65	0.63
2512/13	0.58	0.61	0.45	0.41	0.48	0.43	0.45	0.45	0.53	0.62	0.45	0.54	0.50
2513/14	0.43	0.43	0.43	0.45	0.39	0.41	0.60	0.46	0.41	0.43	0.75	0.42	0.47
2514/15	0.86	0.92	0.38	0.47	0.46	0.40	0.22	0.37	0.64	0.45	0.42	0.51	0.51
2515/16	0.50	0.40	0.77	0.31	0.26	0.41	0.35	0.31	0.41	0.31	0.35	0.34	0.39
2516/17	0.28	0.19	0.36	0.37	0.30	0.26	0.30	0.27	0.29	0.29	0.27	0.29	0.29
2517/18	0.30	0.38	0.37	0.39	0.39	0.38	0.41	0.41	0.44	0.37	0.42	0.47	0.39
2518/19	0.43	0.45	0.44	0.46	0.45	0.47	0.48	0.46	0.46	0.47	0.52	0.48	0.46
2519/20	0.45	0.47	0.47	0.49	0.49	0.54	0.52	0.53	0.52	0.49	0.44	0.39	0.48
2520/21	0.37	0.39	0.40	0.42	0.40	0.31	0.31	0.27	0.35	0.32	0.35	0.36	0.35
2521/22	0.39	0.48	0.46	0.47	0.57	0.81	0.84	0.81	0.78	0.74	0.82	0.95	0.68
2522/23	0.85	0.83	0.74	0.82	0.73	0.76	0.79	0.78	0.77	0.68	0.82	0.73	0.78
2523/24	0.74	0.68	0.74	0.67	0.62	0.55	0.44	0.41	0.36	0.36	0.42	0.40	0.53
2524/25	0.40	0.42	0.39	0.49	0.50	0.49	0.50	0.51	0.59	0.55	0.49	0.54	0.49
2525/26	0.52	0.58	0.69	0.73	0.77	0.83	0.74	0.85	0.81	0.71	0.69	0.69	0.72
2526/27	0.65	0.70	0.70	0.64	0.60	0.70	0.73	0.68	0.53	0.34	0.38	0.33	0.58
2527/28	0.36	0.43	0.49	0.44	0.35	0.33	0.38	0.41 ¹					

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

¹ สัปดาห์แรก

ตารางภาคผนวกที่ 18

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผันแปรและสัมประสิทธิ์

แห่งความผันแปรของราคาหัวมันสดที่เกษตรกรได้รับ

	Mean	S.D.	V.	C.V.
2510/11 - 2526/27	0.51	0.172	0.029	34%
2510/11 - 2522/23	0.48	0.173	0.029	36%
2523/24 - 2526/27	0.58	0.145	0.031	25%
2523/24	0.53	0.150	0.021	28%
2524/25	0.49	0.060	0.00033	12%
2525/26	0.72	0.097	0.00085	13%
2526/27	0.58	0.149	0.021	26%

ที่มา : คำนวณจากตารางภาคผนวกที่ 17

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 19

ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของไทย

(: ร้อยละ)

	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
2518/19	4.88	7.67	7.29	7.24	10.09	11.79	11.04	9.39	7.59	5.94	7.24	9.84
2519/20	6.07	7.16	12.44	11.42	10.02	11.10	12.02	7.23	4.09	6.90	5.58	5.97
2520/21	6.02	4.87	8.84	8.13	8.58	9.22	10.02	8.77	10.14	7.46	7.80	10.15
2521/22	9.37	12.40	11.90	12.15	10.98	11.87	8.16	6.55	2.14	4.08	3.97	6.43
2522/23	5.96	3.38	8.49	10.48	11.21	13.57	6.45	8.82	9.88	4.93	6.76	10.07
2523/24	6.42	6.17	9.06	8.12	9.35	7.45	12.42	6.87	6.79	7.38	9.53	10.43
2524/25	6.35	8.34	11.96	7.29	7.04	10.87	8.86	10.84	12.78	10.72	4.33	0.62
2525/26	7.90	10.51	14.68	1.33	24.88	3.70	0.52	22.21	2.63	0.53	0.36	10.75
2526/27	1.01	0.90	8.87	10.47	14.10	11.76	6.29	11.44	9.87	4.13	11.44	9.72

ที่มา : คำนวณจากปริมาณการส่งออกรายเดือน กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ประวัติย่อผู้เขียน

นางสาว อารีรัตน์ เจริญมงคล สำเร็จการศึกษาเศรษฐศาสตร์บัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2520 เข้าศึกษาต่อที่บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2523

ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง เศรษฐกร 4 กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย